માહનામા

(ગુજરાતી - માસિક)

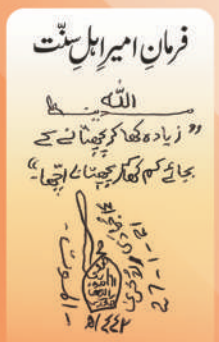
ફૈઝાને મદીના

FAIZAN E MADINA

મઈ સિને 2021 ઈસવી | જિલ્દ 3 | શુમારા 2

- ફિત્નએ મક્કા કે અસ્બાબ વ નતાઈજ 13
- મુસ્બત સોચિએ ! 16
- ઈસ્લામ મેં મઝદૂરોં કે હુકૂક 20
- હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કા ઈલ્મી મકામ 32
- બચ્ચા હમેં દેખ કર ક્યા સીખતા હૈ ? 47

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ ط اَمَّا بَعْدُ ! فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિએ મગફેરત હૈ. (تاریخ ابن عساکر، 61/381)

મુનાજાત

યા ખુદા મેરી મગફેરત ફરમા
બાગે ફિરદૌસ મરહમત ફરમા

દીને ઈસ્લામ પર મુઝે યા રબ
ઈસ્તેકામત તૂ મરહમત ફરમા

મુસ્તફા કા વસીલા તૌબા પર
તૂ ઈનાયત મુદાવમત ફરમા

મૌત ઈમાં પે દે મદીને મેં
ઔર મહમૂદ આકેબત ફરમા

સરફરાઝ ઔર સુર્ખ રૂ મૌલા
મુઝ કો તૂ રોઝે આખેરત ફરમા

મુશ્કિલોં મેં મેરે ખુદા મેરી
હર કદમ પર મુઆવનત ફરમા

હો ન અત્તાર હશ્ર મેં રુસ્વા
બે હિસાબ ઈસ કી મગફેરત ફરમા

અઝ શૈખે તરીકત અમીરે એહલે
સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه
વસાઈલે બખ્શિશ (મુરમ્મમ), સ. 75

ઈસ્તેગાસા

દિલ ભરા આતા હૈ યા મેહબૂબે સુબ્હાં લે ખબર
લે ખબર શાહે મદીના ઐ મેરી જાં લે ખબર

લે ખબર સુલ્તાને આલમ લે ખબર સુલ્તાને દીં
લે ખબર સરદારે કુલ મેહબૂબે રહમાં લે ખબર

ગોરે તીરા મેં ફકીરે બે નવા કા કૌન હૈ ?
માહે તાબાં લે ખબર માહે દરખ્શાં લે ખબર

પુરસિશે આમાલ કા હૈ વક્ત મૌલા અલ મદદ
ખુલ રહી હૈ મુજરિમોં કી ફર્દે ઈસ્યાં લે ખબર

કેહ રહા હૈ યૂં ઝબાને હાલ સે હર મૂએ તન
લે ખબર ઐ તાજ વાલે ! શાહે ખૂબાં લે ખબર

યા શફીઅલ મુઝનિબીં યા રહ્મતલ્લિલ આલમીં
તેરે સદકે તુઝ પે કુરબાં હો મેરી જાં લે ખબર

સેકડોં રઝવી ઝિયારત સે મુશર્રફ હો ચુકે
મેં ભી હૂં અદના સગે અહમદ રઝા ખાં લે ખબર

અઝ મૌલાના સૈયદ અય્યૂબ
અલી રઝવી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه
શમાઈમે બખ્શિશ, સ. 38

મુશ્કિલ અલ્ફાઝ કે મઆની : **બાગે ફિરદૌસ :** જન્નત કા બાગ. **મુદાવમત :** પાબન્દી. **મહમૂદ :** **કાબિલે તારીફ, અચ્છી.** **આકેબત :** આખેરત. **સરફરાઝ, સુર્ખ રૂ :** કામયાબ. **મુઆવનત :** મદદ. **ગોરે તીરા :** અન્ધેરી કબ્ર. **ફકીરે બે નવા :** બે સરો સામાન ફકીર. **માહે તાબાં, માહે દરખ્શાં :** રૌશન ઔર ચમકદાર ચાંદ. **પુરસિશે આમાલ :** આમાલ કે બારે મેં પૂછગછ. **ફર્દે ઈસ્યાં :** ગુનાહોં કા રજિસ્ટર. **ઝબાને હાલ સે કેહના :** કિસી બાત કા હાલત સે ઝાહિર હોના. **હર મૂએ તન :** જિસ્મ કા હર બાલ. **યા શફીઅલ મુઝનિબીં :** ઐ ગુનાહગારોં કી શફાઅત કરને વાલે.

માહનામા

ફૈઝાને મદીના

Monthly Magazine
FAIZANE MADINA (GUJARATI)

મઈ સિને 2021 ઈસવી | જિલ્દ 3 | શુમારા 2

ફૈઝાને નઝર
સિરાજુલ હિન્દ, સાહિબુલ ગુમ્હ, ઇમામે આ'ઝમ ફકીહે અફખમ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ અબૂ હનીફા નોમાન બિન સાબિત رحمة الله عليه

ફૈઝાને ફરમ
આ'લા હઝરત ઇમામે એહલે સુન્નત મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عليه رحمة الرحمن

માહનામા ફૈઝાને મદીના ધૂમ મચાએ ઘર ઘર
યા રબ જા કર ઇશ્કે નબી કે જામ પિલાએ ઘર ઘર
(અઝ : અમીરે એહલે સુન્નત دامت برکاتهم العالیه)

મુનાજાત / ઇસ્તિગાસા 02

કુરઆનો હદીસ — નેમતેં ઔર શુક્ર (તીસરી ઔર આખરી કિસ્ત) 03

નૂરે નમાઝ 05 | ક્યા કાઇનાત ખુદ સે બની હૈ ? 07

ફૈઝાને અમીરે એહલે સુન્નત — નાજાઇઝ અંગૂઠી પેહની હુઈ હો તો કબ ઉતારે ? મઅ દીગર સવાલાત 09

દારુલ ઇફ્તા એહલે સુન્નત — કર્ઝદાર કો ઝકાત કે પૈસે દેના કૈસા ? મઅ દીગર સવાલાત 11

મઝામીન — ફત્હે મક્કા કે અસ્બાબ વ નતાઇજ 13

બેટે કો કૈસા હોના ચાહિએ ? 15 | મુસ્બત સોચિએ ! 16

શાને હબીબ બ ઝબાને હબીબ (કિસ્ત : 05) 18 | ઇસ્લામ મેં મઝદૂરોં કે હુકૂક 20

કેરીઅર બેહતર બનાને કે 30 તરીકે (દૂસરી ઔર આખરી કિસ્ત) 21 | જન્નત કા સબ સે બુલન્દ દરજા 25

ફરિશ્તે દુઆએ મગફેરત કરતે હૈં 27 | બુઝુર્ગાને દીન કે મુબારક ફરામીન 28

તાજિરોં કે લિએ

અહકામે તિજારત 29 | તાજિર સહાબએ કિરામ (કિસ્ત : 12) 31

બુઝુર્ગાને દીન કી સીરત — હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા رضی الله تعالى عنه કા ઇલ્મી મકામ 32

અમીરે એહલે સુન્નત કી 5 નુમાયાં દીની ખિદમાત 34 | અપને બુઝુર્ગો કો યાદ રખિએ 36

સેહત વ તન્દુરુસ્તી — બચ્ચોં મેં એલર્જી કી અલામાત વ અસ્બાબ ઔર ઇન કા હલ 38

કારેઈન કે સફહાત — નએ લિખારી 39

બચ્ચોં કા "માહનામા ફૈઝાને મદીના" — નમાઝ ઔર બચ્ચે / રોડ કૈસે પાર કરેં ? 42

ખાના ઔર શૈતાન 43 | જંગલી પળોસી (દૂસરી ઔર આખરી કિસ્ત) 45

ઝબાની ગલતી બતા દી 46 | બચ્ચા હમેં દેખ કર ક્યા સીખતા હૈ ? 47

દાયાં યા બાયાં ? 48 | ક્યા આપ જાનતે હૈં ? / હુરૂફ મિલાઇએ 49

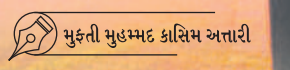
ઇસ્લામી બહનોં કા "માહનામા ફૈઝાને મદીના"

કિતની ઈદી મીલી ? 50 | હઝરતે સૈયદતુના નફીસા رحمة الله تعالى عليها 51

આઓ કુરઆન પઢાએં 52 | ઇસ્લામી બહનોં કે શરઈ મસાઇલ 54

(તીસરી ઔર આખરી કિસ્ત)

નેમતેં ઔર શુક્ર

મુફ્તી મુહમ્મદ કાસિમ અત્તારી

શુક્ર કી રવિશ હર હાલ મેં અપનાની ચાહિએ, ક્યૂંકે જિસ વક્ત બન્દા કિસી મુસીબત મેં હોતા હૈ ઉસ વક્ત ભી **અલ્લાહ** તઆલા કી લાખોં નેમતેં ઉસ કે સાથ મૌજૂદ હોતી હૈં, મસલન અગર કિસી કી ટાંગ ટૂટ જાએ તો ક્યા ઐન ઉસી વક્ત બકિય્યા આઝા કી સલામતી નેમત નહીં ? યકીનન હૈ, બલ્કે બારહા ઐસા હોતા હૈ કે કોઈ તક્લીફ, તંગી યા મુશ્કિલ દર હકીકત નેમત હોતી હૈ જૈસે માલો દૌલત કી કમી બાઇસે તક્લીફ હૈ લેકિન હકીકત મેં યેહ અક્સર લોગોં કે હક મેં નેમત હૈ ક્યૂંકે અગર ઉન પર રિઝક કે દરવાઝે ખોલ દિએ જાતે તો વોહ ઝુલ્મો સિતમ, અય્યાશી ઓ ફહ્હાશી, મઆસી યાની ગુનાહોં ઔર ફિતના ઓ ફસાદ મેં પળ જાતે, જૈસા કે કુરઆને મજીદ મેં ફરમાયા : ﴿وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوْا فِی الْاَرْضِ﴾ તર્જમા : ઔર અગર **અલ્લાહ** અપને સબ બન્દોં કે લિએ રિઝક વસીઅ કર દેતા તો ઝરૂર વોહ ઝમીન મેં ફસાદ ફૈલાતે. (پ25، الشوریٰ:27) ઔર ઈસી પર દૂસરે પેહલૂ સે યૂં ગૌર કર લેં કે ક્યા વોહ કાર (Car) નેમત હૈ જિસે ચલા કર એક્સીડન્ટ (Accident) હોને સે ઈન્સાન હમેશા કે લિએ મફ્લૂજ હો જાએ ? ક્યા વોહ માલો દૌલત કી ફરાવાની નેમત હૈ જિસે લૂટને કે લિએ ડાકૂ એહલે ખાના કો જાન સે માર દેં ? ઇન મિસાલોં કા યેહ મક્સદ નહીં કે ઐસા "હી" હોતા હૈ બલ્કે યેહ હૈ કે ઐસા "ભી" હો જાતા હૈ, લેહાઝા જિસ હાલત મેં હમ હૈં વોહી હમારે લિએ બેહતર હો સકતી હૈ, ઈસ લિએ બેહતરી કે લિએ કોશિશ ઝરૂર કી જાએ લેકિન હર હાલ મેં **અલ્લાહ** તઆલા કા શુક્ર હી અદા કિયા જાએ.

હર હાલ મેં શુક્ર કે મુતઅલ્લિક ઉલમા એ કિરામ ને બહોત ખૂબ સૂરત કલામ ફરમાયા હૈ, ચુનાન્ચે, લિખતે હૈં કે શુક્ર અદા કરને વાલે કે લિએ એક લફ્ઝ "શાકિર" હૈ ઔર દૂસરા લફ્ઝ "શકૂર" હૈ. "શાકિર" વોહ હૈ જો નેમતોં પર શુક્ર અદા કરતા હૈ ઔર "શકૂર" વોહ હૈ જો મુસીબતોં, તક્લીફોં ઔર આઝમાઇશોં પર ભી શુક્ર અદા કરતા હૈ. કુરઆને મજીદ મેં હઝરતે નૂહ عليٰ نَبِيِّنَا وعليه الصّلوٰةُ والسّلام કે મુતઅલ્લિક ફરમાયા : ﴿اِنَّهٗ كَانَ عَبْدًا شَكُوْرًا﴾ તર્જમા : બેશક નૂહ બળે હી શુક્ર ગુઝાર થે. (پ15، بنی اسرائیل:3) ઈસ કી તફ્સીર મેં હૈ : اِنَّهٗ كَانَ يَشْكُرُ اللّٰهَ تعالٰى على كُلِّ حالٍ من خيرٍ او شرٍّ او نفعٍ او ضرٍّ તર્જમા : યાની હઝરતે નૂહ عَلَيْهِ السَّلَام હર હાલ મેં **અલ્લાહ** તઆલા કા શુક્ર અદા કરતે થે ખ્વાહ વોહ ખૈર કી હાલત હો યા શર કી, નફ્અ કી હો યા નુક્સાન કી.

(قوت القلوب، 345/1)

શુક્ર કૈસે અદા કિયા જાએ ? શુક્ર અદા કરને કે ચન્દ તરીકે અર્ઝ કરતા હૂં.

પેહલા તરીકા : દિલો જાન સે યેહ સમઝ લિયા જાએ કે હકીકત મેં ખુદા કા શુક્ર અદા હો હી નહીં સકતા ઔર હમ ઉસ રબ્બે કરીમ કા પૂરી તરહ શુક્ર અદા કરને સે આજિઝ વ કાસિર હૈં, ચુનાન્ચે હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام ને અર્ઝ કિયા : ઐ મેરે રબ ! મૈં તેરા કૈસે શુક્ર અદા કરૂં જબકે મૈં તેરા શુક્ર ભી તેરી તૌફીક કે બગૈર અદા નહીં

કર સકતા ઔર વોહ તૌફીક ભી તેરી અગલી નેમત હોતી હૈ **અલ્લાહ** તઆલા ને ફરમાયા : ઐ મૂસા ! જબ તૂ ને યેહ હકીકત પેહચાન લી તો તુમ ને મેરા શુક્ર અદા કર દિયા. (ઈહયાઉલ ઉલૂમ, 4 / 83)

દૂસરા તરીકા : આરિફીન કે નઝદીક શુક્ર કી સબ સે પેહલી મન્ઝિલ યેહ હૈ કે **અલ્લાહ** કી નેમત, ઉસ કી ના ફરમાની મેં ખર્ચ ન કી જાએ. કુરઆને પાક મેં ફરમાયા : ﴿اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ بَدَّلُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ كُفْرًا﴾ તર્જમા : ક્યા તુમ ને ઉન્હેં ન દેખા જિન્હોં ને **અલ્લાહ** કી નેમત કો ના શુક્રી સે બદલ દિયા. (پ13، ابراهيم:28) ઈસ આયત મેં ના શુક્રી કી એક તફ્સીર ઉલમા એ કિરામ ને યેહ બયાન ફરમાઈ હૈ કે ઉન લોગોં ને નેમતોં કો ના શુક્રી સે યૂં બદલા કે ઉન નેમતોં સે ગુનાહોં પર મદદ હાસિલ કી, જૈસે આઝાએ બદન કો ગુનાહોં મેં મશ્ગૂલ કિયા ઔર માલો દૌલત કો નાજાઈઝ લઝ્ઝતોં કે હુસૂલ કા ઝરીઆ બનાયા. **અલ્લાહ** તઆલા ને અપની નેમતોં કી વુસ્અત યૂં બયાન ફરમાઈ : ﴿وَ اَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهٗ ظَاهِرَةً وَّ بَاطِنَةً﴾ તર્જમા : ઔર ઉસ ને તુમ પર અપની ઝાહિરી ઔર બાતિની નેમતેં પૂરી કર દીં. (پ21، لقمان:20) ઔર ઈસ પર શુક્ર અદા કરને કા તરીકા નીચે વાલી આયત સે ઈશારતન બયાન ફરમાયા : ﴿وَ ذَرُوْا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَ بَاطِنَهٗ﴾ તર્જમા : ઔર ઝાહિરી ઔર બાતિની સબ ગુનાહ છોળ દો. (پ8، الانعام:120)

આલા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં :

રિઝકે ખુદા ખાયા કિયા, ફરમાને હક ટાલા કિયા
શુક્રે કરમ તરસે સઝા, યેહ ભી નહીં વોહ ભી નહીં

તીસરા તરીકા : દિલ, ઝબાન ઔર આઝા સબ સે **અલ્લાહ** તઆલા કે મુનઈમ હોને કા એતિરાફ વ ઇઝહાર હો, યાની દિલ ખુદા કો મુનઈમે હકીકી માનતે હુવે એહસાસે તશક્કુર સે લબરેઝ હો, ઝબાન નેમતોં કે પેશે નઝર ઉસ કી હમ્દો સના કરે ઔર આઝા ઉસ કી ના ફરમાની સે બચેં ઔર ઉસ કી બન્દગી મેં ઈસ્તેમાલ હોં.

ચૌથા તરીકા : કલીલ વ કસીર સબ નેમતોં પર શુક્ર અદા કરના અપની આદત બના લે ઔર હર નેમત કે તઝકિરે પર **અલ્લાહ** તઆલા કી હમ્દ કરે જૈસે કોઈ તબીઅત કા પૂછે તો સિર્ફ યેહ જવાબ ન દે કે "ઠીક હૈ, બેહતર હૈ" બલ્કે કહે કે "**અલ્લાહ** કા કરમ હૈ", "**અલ્લાહ** કે ફઝલ સે મેરી તબીઅત ઠીક હૈ", "ખુદા કી રેહમત હૈ" યા અરબી અલ્ફાઝ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْن عَلٰى كُلِّ حَال ઈસ તરહ કે જુમ્લે અપના મામૂલ બનાએ.

પાંચવાં તરીકા : ઈબાદત કી કસરત સે શુક્ર અદા કરે યાની નફ્લ નમાઝોં, રોઝોં, સદકાત, તિલાવતે કુરઆન, ઝિક્રે ઈલાહી ઔર દુરૂદે પાક કી કસરત કરે. નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને અપની તવીલ નમાઝોં કા સબબ શુક્ર કી અદાએગી હી બતાયા હૈ ચુનાન્ચે હઝરતે મુગીરા બિન શેઅબા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه સે રિવાયત હૈ, આપ ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم નમાઝ મેં ઈસ કદર કિયામ ફરમાતે કે આપ કે મુબારક પાઉં સૂજ (Swell) જાતે.

(مسلم، ص1160، حديث:7125)

એક બાર હઝરતે આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! આપ ઐસા કર રહે હૈં, હાલાંકે **અલ્લાહ** તઆલા ને આપ કે અગલોં ઔર પિછલોં કે ગુનાહ બખ્શ દિએ હૈં, તો રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇરશાદ ફરમાયા : ઐ આઈશા ! ક્યા મૈં **અલ્લાહ** કા શુક્ર ગુઝાર બન્દા ન બનૂં ? (مسلم، ص1160، حديث:7126)

અલ્લાહ તઆલા હમેં અપને શુક્ર ગુઝાર બન્દોં મેં શામિલ ફરમાએ. اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللهُ عليه واٰله وسلَّم

નૂરે નમાઝ

મૌલાના મુહમ્મદ નાસિર જમાલ અત્તારી મદની

હુઝૂરે અકરમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈરશાદ ફરમાયા : اَلصَّلٰوةُ نُوْرٌ યાની નમાઝ નૂર હૈ.[1]

હમ સબ જાનતે હૈં કે લાઈટ કા મક્સદ રૌશની દેના હૈ ઔર ઈસી મક્સદ કો હાસિલ કરને કે લિએ ઉમૂમન ટ્યૂબ લાઈટ બુલન્દી પર લગાઈ જાતી હૈ લેકિન જબ યેહ ટ્યૂબ લાઈટ ખરાબ હો કર રૌશની દેના છોળ દેતી હૈ તો હમ ઉસી ટ્યૂબ લાઈટ કો ઉતાર કર કૂળા દાન મેં ફેંક દેતે હૈં ક્યૂંકે ઉસૂલ હૈ કે બે મક્સદ ચીઝ કો કોઈ મકામ નહીં દિયા જાતા. હમ ઈન્સાનોં કો પૈદા કિએ જાને કા અસ્લ મક્સદ **અલ્લાહ** પાક કી ઈબાદત હૈ ઔર ઈબાદાત મેં "નમાઝ" કો બહોત ઝિયાદા અહમિયત વ ફઝીલત હાસિલ હૈ. **અલ્લાહ** કે પ્યારે નબી હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام ને તો અપને લિએ ઔર અપની ઔલાદ કે લિએ નમાઝ કે બારે મેં દુઆ ભી કી જિસ કા તઝકેરા કુરઆને પાક મેં યૂં હૈ : ઐ મેરે રબ મુઝે નમાઝ કા કાઈમ કરને વાલા રખ ઔર કુછ મેરી ઔલાદ કો ઐ હમારે રબ ઔર હમારી દુઆ સુન લે.[2] હુકૂકુલ્લાહ મેં નમાઝ કી અહમ્મિય્યત ઈસ કદર ઝિયાદા હૈ કે રોઝે કિયામત તમામ હુકૂકુલ્લાહ મેં સબ સે પેહલે ઈસી કે મુતઅલ્લિક સવાલ કિયા જાએગા. હદીસે પાક મેં હૈ : "કલ કિયામત કે દિન બન્દે સે સબ સે પેહલે ઉસ કી નમાઝ કે બારે મેં સવાલ હોગા."[3] ઈસ હદીસે પાક કે તહત હઝરતે અલ્લામા અબ્દુર્રઉફ઼ મનાવી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં કે બેશક નમાઝ ઈમાન કી અલામત ઔર અસ્લ ઈબાદત હૈ.[4]

હદીસે પાક મેં રેહમતે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને નમાઝ કો નૂર કરાર દિયા હૈ, ઈસ કી વઝાહત મુલાહઝા કીજિએ : 1 જૈસે રૌશની ગઢોં મેં ગિરને સે બચાતી હૈ ઐસે હી નમાઝ બે હયાઈ ઔર ઈસ જૈસે કઈ ગુનાહોં કે ગઢોં મેં ગિરને સે બચાતી હૈ. 2 કિયામત કે દિન નમાઝી કે લિએ અજ્રો સવાબ નૂર બન કર ઝાહિર હોગા 3 નૂરે નમાઝ દુન્યા ઓ આખેરત મેં નમાઝી કે ચેહરે સે ઝાહિર હોગા 4 નમાઝ મુસલમાન કે દિલ કી, ચેહરે કી, કબ્ર કી ઔર કિયામત કી રૌશની હૈ.[5]

મઝકૂરા તફ્સીલ સે નમાઝ કી અહમિયત વાઝેહ હુઈ, હુઝૂરે અકરમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈસ કી વઝાહત ભી ફરમા દી હૈ કે કિસે નૂરે નમાઝ મિલેગા ઔર કિસે નહીં મિલેગા ? ચુનાન્ચે, આપ કા ઈરશાદ હૈ : જિસ ને નમાઝોં કી હિફાઝત કી ઉસ કે લિએ કિયામત મેં નૂર વ બુરહાન (યાની દલીલ) ઔર નજાત હોગી ઔર જિસ ને નમાઝ કી હિફાઝત ન કી તો ઉસ કે લિએ ન નૂર હોગા ઔર ન બુરહાન ઔર ન નજાત ઔર વોહ (યાની બે નમાઝી) કિયામત મેં કારૂન વ ફિરઔન વ હામાન ઔર ઉબય બિન ખલફ઼ કે સાથ ઉઠાયા જાએગા.[6] એક મૌકેઅ પર આપ ને ઈરશાદ ફરમાયા : ઉન લોગોં કો કિયામત કે દિન કામિલ નૂર કી બિશારત હો જો અન્ધેરોં મેં પૈદલ ચલ કર મસ્જિદોં કો જાતે હૈં.[7]

ચમકતે ચેહરે : મન્કૂલ હૈ કે જબ કિયામત કાઈમ હોગી તો નમાઝિયોં કો ગિરોહ દર ગિરોહ જન્નત કી તરફ઼ જાને કા હુક્મ હોગા, જબ પેહલા ગિરોહ (Group) જન્નત મેં દાખિલે કે લિએ લાયા

જાએગા તો ઉન કે ચેહરે સિતારોં કી તરહ ચમકતે દમકતે હોંગે, ફરિશ્તે ઉન કા ઇસ્તિક્બાલ કરેંગે ઔર ઉન સે પૂછેંગે : તુમ કૌન હો ? વોહ કહેંગે : હમ ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા عَلٰی صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કે નમાઝી હૈં, ફિર પૂછા જાએગા : તુમ્હારે આમાલ (નમાઝોં) કા ક્યા હાલ થા ? વોહ કહેંગે : હમ અઝાન સુનતે હી વુઝૂ કે લિએ ખળે હો જાતે થે ઔર દુન્યા કી કોઈ ચીઝ હમેં ઇસ સે રોક નહીં સકતી થી. ફરિશ્તે કહેંગે : તુમ ઇસી કે મુસ્તહિક હો (કે તુમ્હેં જન્નત મેં દાખિલ કિયા જાએ). ફિર દૂસરા ગિરોહ (Group) જન્નત મેં દાખિલે કે લિએ લાયા જાએગા જિન કા હુસ્નો જમાલ (યાની ખૂબ સૂરતી) પેહલે ગિરોહ સે ઝિયાદા હોગા, ઉન કે ચેહરે ચાંદ કી તરહ ચમકતે હોંગે, ફરિશ્તે ઉન સે પૂછેંગે : તુમ કૌન હો ? વોહ કહેંગે : હમ નમાઝ પઢને વાલે થે, ફિર પૂછેંગે : તુમ્હારી નમાઝોં કા ક્યા હાલ થા ? વોહ કહેંગે : હમ નમાઝ કે વક્ત સે પેહલે હી નમાઝ કે લિએ વુઝૂ કર લેતે થે (ઔર જબ અઝાન સુનતે થે ફૌરન મસ્જિદ મેં હાઝિર હો જાતે) ફરિશ્તે કહેંગે : તુમ ઇસી કે મુસ્તહિક હો. ફિર તીસરા ગિરોહ જન્નત મેં દાખિલે કે લિએ લાયા જાએગા જિન કા મકામો મર્તબા ઔર હુસ્નો જમાલ (યાની ખૂબ સૂરતી) પેહલે ગિરોહ સે કહીં ઝિયાદા હોગા, ઉન કે ચેહરે આફ્તાબ (યાની સૂરજ) કી તરહ રૌશન હોંગે, ફરિશ્તે ઉન સે પૂછેંગે : તુમ ઇતને ખૂબ સૂરત ઔર ઇતને આલા મકામ વાલે ક્યૂં હો ? વોહ કહેંગે : હમ હમેશા નમાઝ પઢા કરતે થે. ફરિશ્તે પૂછેંગે : તુમ્હારી નમાઝોં કા ક્યા હાલ થા ? વોહ કહેંગે : હમ અઝાન હોને સે પેહલે હી મસ્જિદ મેં મૌજૂદ હોતે થે ઔર અઝાન મસ્જિદ મેં હી સુનતે થે, ફરિશ્તે કહેંગે : તુમ ઇસી કે મુસ્તહિક હો.[8]

નમાઝ સે હાસિલ હોને વાલે 21 ફવાઇદ :

1 નમાઝ દિલ, મેદા ઔર આંતોં વગૈરા કે મરઝ મેં શિફા દેતી હૈ 2 નમાઝ દર્દો ગમ કા એહસાસ ભુલા દેતી યા કમ કર દેતી હૈ 3 નમાઝ મેં બેહતરીન વર્ઝિશ હૈ કે ઇસ મેં કિયામ, રુકૂઅ ઔર સજદે વગૈરા કરને સે બદન કે અક્સર જોળ (Joints) હરકત કરતે હૈં 4 નઝલા ઝુકામ કે મરીઝ કે લિએ તવીલ (યાની લમ્બા) સજદા નિહાયત મુફીદ હૈ 5 સજદે સે બન્દ નાક ખુલતી હૈ 6 આંતોં મેં જમ્અ હોને વાલે ગૈર ઝરૂરી મવાદ કો હરકત દે કર નિકાલને મેં સજદા કાફી મદદગાર સાબિત હોતા હૈ 7 નમાઝ સે ઝેહ્ન સાફ હોતા ઔર ગુસ્સે કી આગ બુઝ જાતી હૈ 8 નમાઝ રિઝ્ક લાતી 9 સેહત કી હિફાઝત કરતી 10 અઝિય્યત (યાની તક્લીફ) દૂર કરતી 11 બીમારી ભગાતી 12 દિલ કી કુવ્વત બઢાતી 13 ફરહત (યાની ખુશી) કા સામાન બનતી 14 સુસ્તી દૂર કરતી 15 શર્હે સદ્ર કરતી યાની સીના ખોલતી 16 રૂહ કો ગિઝા ફરાહમ કરતી 17 દિલ મુનવ્વર (યાની રૌશન) કરતી 18 ચેહરા ચમકાતી 19 બરકત લાતી 20 ખુદા એ રહમાન સે કરીબ પહુંચાતી ઔર 21 શૈતાન કો દૂર ભગાતી હૈ. (યેહ ફવાઇદ ઉસી સૂરત મેં હાસિલ હો સકતે હૈં જબ નમાઝ ઇતમીનાન સે દુરુસ્ત તરીકે પર અદા કી જાએ).[9]

નમાઝ કા ઝૌકો શૌક બઢાને કે લિએ અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદરી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه ને એક કિતાબ "ફૈઝાને નમાઝ" તેહરીર ફરમાઈ હૈ, ઇસ કિતાબ કી તેહરીર ઇતની દિલચસ્પ હૈ કે કિતાબ રખને કા દિલ હી નહીં ચાહતા. "ફૈઝાને નમાઝ" હર ઘર બલ્કે હર ફર્દ કી ઝરૂરત હૈ. "ફૈઝાને નમાઝ" ખઝાના હૈ ખઝાના, ઇસ કિતાબ કો ન પઢના બહોત બળે ખઝાને સે મેહરૂમી કા બાઇસ હૈ. અગર આપ યેહ ખઝાના હાસિલ કરના ચાહતે હૈં તો પેહલી ફુર્સત મેં યેહ કિતાબ લીજિએ ઔર દીનો દુન્યા કે ફવાઇદ હાસિલ કીજિએ.

(1) مسلم، ص115، حدیث:534(2)پ13، ابراہیم:40(3)نسائی، ص652، حدیث:3997(4)التیسیر شرح جامع الصغیر، 1/391(5)شرح مسلم للنووی، 2/101 ماخوذاً، مراۃ المناجیح، 1/232 ماخوذاً(6)مسند احمد، 2/574، حدیث:6587(7)ترمذی، 1/261، حدیث:223(8)قوت القلوب، 2/168(9)فیضان نماز، ص28۔

તલફ્ફુઝ દુરુસ્ત કીજિએ !

ગલત તલફ્ફુઝ	સહીહ તલફ્ફુઝ
એઅરાસ	અઅરાસ
જમાદલ ઊલા /જમાદિયુલઊલા	જુમાદલ ઊલા
જમ્રાત	જમરાત
મુતારિકત	મુતારકત
મુત્તફિક અલૈહ	મુત્તફક અલૈહ

(ઉર્દૂ લુગત, જિલ્દ 1, 6, 17)

ક્યા કાઇનાત ખુદ સે બની હૈ ?

મૌલાના મુહમ્મદ અદનાન ચિશ્તી અત્તારી મદની

કરોળાં હનફિયોં કે પેશ્વા હઝરતે ઈમામે આઝમ અબૂ હનીફા رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه દહરિયોં[1] કે લિએ તલવાર કી માનિન્દ થે ઇસ લિએ દહરિયે મૌકઅ કી તલાશ મેં રેહતે કે કબ ઇન્હેં કત્લ કર સકેં. હઝરતે ઈમામે આઝમ અબૂ હનીફા رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه એક બાર મસ્જિદ મેં બૈઠે થે કે અચાનક કુછ દહરિયોં ને આપ કો ઘેર લિયા. ઉન્હોં ને નંગી તલવારેં ઉઠા રખી થીં વોહ આપ કો કત્લ કરના ચાહતે થે. ઈમામે આઝમ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ફરમાયા : પેહલે મેરી એક બાત કા જવાબ દો ફિર મેરે સાથ જો ચાહો કરના. ઉન્હોં ને કહા : પૂછો (ચૂંકે દહરિયોં કા નઝરિયા હૈ કે દુન્યા ખુદ સે કાઇમ હૈ ઔર રાત દિન ઔર સર્દી ગર્મી બગૈર કિસી ખાલિક કે અપને આપ બદલતે રેહતે હૈં) ઇસ લિએ આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ફરમાયા : અચ્છા ઉસ આદમી કે બારે મેં તુમ લોગ ક્યા કેહતે હો જો કહે કે મૈં ને એક ઐસી કશ્તી દેખી હૈ જો બોઝ સે લદી હુઈ ઔર સામાન સે ખૂબ ભરી હુઈ હૈ, સમુન્દર મેં હર તરફ સે લેહરોં ને ઉસે ઘેર રખા હૈ, હવાએં ભી મુખ્તલિફ સમતોં સે ચલ રહી હૈં ઉસે ચલાને વાલા મલ્લાહ ભી નહીં હૈ ફિર ભી વોહ સીધી ચલી જા રહી હૈ ક્યા અક્લ ઇસે માનતી હૈ ? દહરિયોં ને કહા : હરગિઝ નહીં, યેહ ઐસી બાત હૈ જિસે અક્લ તસ્લીમ નહીં કરતી.

હઝરતે ઈમામે આઝમ અબૂ હનીફા رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ફરમાયા : سُبْحٰنَ الله જબ અક્લ ઇસ બાત કો માનતી હૈ કે કશ્તી મુહાફિઝ ઔર ચલાને વાલે કે બગૈર સીધી નહીં ચલ સકતી તો ઝરા સોચો ફિર ઇસ કદર વસીઓ અરીઝ દુન્યા ઔર રાત દિન કા તબ્દીલ હોના, સારી કાઇનાત કા ઇસ કદર મુનઝઝમ અન્દાઝ બગૈર ખાલિક કે કૈસે કાઇમ હૈ ? આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી બાત સુન કર વોહ સબ રોને લગે. ઉન્હોં ને કહા : આપ ને બિલ્કુલ સચ ફરમાયા. ઉન્હોં ને અપની તલવારેં હટા લીં ઔર અપને બાતિલ અકીદે સે તૌબા કર લી. (تفسیر کبیر، البقرۃ، تحت الآیۃ:21، الجزء الثانی، 1/333)

હઝરતે ઈમામે આઝમ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે ઇસ વાકિએ સે યેહ બાત સમઝી જા સકતી હૈ કે કોઈ ભી ચીઝ ખુદ સે નહીં બન સકતી. કશ્તી તો બહોત બળી ચીઝ હૈ આજ તક દુન્યા મેં કોઈ એક સૂઈ ભી ખુદ નહીં બની નીઝ યેહ બાત ભી હર શખ્સ સમઝ સકતા હૈ કે સૂઈ બનાને કા ભી એક મખ્સૂસ તરીકએ કાર હૈ ઐસા નહીં હોતા કે સૂઈયાં કિસી ધમાકે કે નતીજે મેં બન જાતી હૈં મુશાહદા ઇસ બાત કી દલીલ હૈ કે ધમાકોં સે ચીઝેં બનતી નહીં બલ્કે બિગળતી ઔર તબાહો બરબાદ હોતી હૈં. જબ સૂઈ કિસી ધમાકે કે નતીજે મેં નહીં બનતી તો યેહ કેહના કે યેહ સારી કાએનાત એક ધમાકે કે નતીજે મેં બન ગઈ હૈ મુઝહિકા ખેઝ નહીં તો ઔર ક્યા હૈ ?

હમ દેખતે હૈં કે દુન્યા કી ચીઝેં તબ્દીલ હોતી રેહતી હૈં ઔર કભી ન કભી યેહ ફના હો જાએંગી. યેહ દુન્યા હમેશા સે નહીં હૈ બલ્કે કિસી ન કિસી વક્ત પૈદા હુઈ હૈ. ઝરૂર ઈન સબ ચીઝોં કા કોઈ પૈદા ઔર ફના કરને વાલા હૈ. ઉસ કા નામે પાક "**અલ્લાહ**" હૈ. વોહ હમેશા સે હૈ, હમેશા રહેગા, વોહી તમામ જહાન કા બનાને વાલા હૈ. આસ્માન, ઝમીન, ચાંદ, તારે, આદમી, જાનવર ઔર જિતની ચીઝેં હૈં ઔર જિતની હોંગી સબ કો ઉસી એક "**અલ્લાહ**" ને પૈદા કિયા હૈ ઔર પૈદા કરેગા.

જબ પહાળોં ઔર બયાબાન મેં સફર કરને વાલે આદમી કા કિસી સેહરા સે ગુઝર હોતા હૈ તો વોહ રેત કે ના હમવાર ટીલોં ઔર કોહિસ્તાન મેં પળે બે તરતીબ પથ્થરોં કો દેખ કર સમઝ જાતા હૈ કે હવાઓં કે ચલને કી વજહ સે રેત કે યેહ ના હમવાર ટીલે પૈદા હો ગએ હૈં ઔર યેહ પથ્થર બારિશોં કે બાઇસ પહાળોં સે ટૂટ કર ઇધર ઉધર બિખર ગએ હૈં. જબ કે ઇસ કે બર અક્સ જબ યેહી આદમી એક આલીશાન ઔર ખૂબ સૂરત ઈમારત મેં દાખિલ હોતા હૈ કે જહાં હર ચીઝ મુનાસિબ મકામ પર રખી દિખાઈ દેતી હૈ. મસલન ઉમ્દા અન્દાઝ મેં બિછા કાલીન, ડીવાઇડર મેં સજે મુખ્તલિફ બરતન, મેઝ પર લગે ઝરૂફ, દીવારોં પર મીનાકારી કે નુકૂશ, દરવાઝોં પર લટકે નફીસ પર્દે તો કભી ભી ઇસ કે વહમો ગુમાન મેં ભી યેહ બાત નહીં આતી કે

(1) જો યેહ કેહતે હૈં કે ખુદા કા કોઈ વુજૂદ નહીં, સારી કાઇનાત ખુદ બ ખુદ ચલ રહી હૈ.

યેહ સબ નફાસત વ ઉમ્દગી ખુદ બ ખુદ મારિઝે વુજૂદ મેં આ ગઈ હૈ. હવાઓં ને કાલીન બિછા દિએ, બારિશ ને બરતન સજા દિએ, ઝાલા બારી ને મીનાકારી કા કામ કર દિયા ઔર તેઝ હવા કે ઝોંકોં ને ઈધર ઉધર સે પત્થર જમ્અ કર કે આલીશાન ઈમારત ખડી કર દી. અગર કોઈ ઐસા કહે તો ઉસે સિવાએ પાગલ ઔર બે વુકૂફ કે ઔર ક્યા કહા જા સકતા હૈ.

ઈમારત મેં સલીકે સે રખી હુઈ ચીઝેં પુકાર પુકાર કર એલાન કર રહી હૈં કે ઈન્હેં સલીકે સે રખને વાલા કોઈ માહિર મુન્તઝિમ ઝરૂર હૈ જિસ ને ઈન્હેં સલીકા મન્દી સે રખા હૈ. રાત ઔર દિન કા આના, હવાઓં કા ચલના, દિન રાત કા ઘટના બઢના પુકાર પુકાર કર કેહ રહા હૈ કે યેહ સબ ખુદ બ ખુદ નહીં બલ્કે એક માલિક વ ખાલિક કે બનાને ઔર ઉસ કે મુનઝઝમ કરને સે હી તરતીબ મેં હૈ ઔર વોહી કાઇનાત કા ખાલિક ઔર હમારા ખુદા હૈ.

ગૌર કરને પર એક બાત સામને આતી હૈ કે મખ્લૂક મજમૂઈ તૌર પર તીન તરહ કી હૈ : (1) જાનદાર ઔર આકિલ જૈસે ઈન્સાન, જિન્ન, ફરિશ્તે (2) જાનદાર ઔર ગૈર આકિલ જૈસે હૈવાનાત વ હશરાત વ પરિન્દ વગૈરા (3) બે જાન વ બે અક્લ જૈસે આસ્માન, ઝમીન, જમાદાત વગૈરા. ઈન સબ મેં પેહલી કિસ્મ ઈસ એતિબાર સે કે ઈસ કે પાસ અક્લ ઔર હયાત દોનોં હૈં, અફ્ઝલ હૈ, લેકિન ઈસ અફ્ઝલિય્યત કે બા વુજૂદ જાનદાર વ આકિલ મખ્લૂક ન હી લકળી સે ફલ નિકાલને પર કાદિર હૈ ઔર ન હી ઈન્સાન કી તખ્લીક પર ઉસે કુદરત. જબ સબ સે આલા મખ્લૂક "જાનદાર વ આકિલ" કા યેહ હાલ હૈ તો ઈસ કે ઈલાવા ઔર કોઈ મખ્લૂક કૈસે કિસી દૂસરી મખ્લૂક કો પૈદા કર સકતી હૈ. જબ સિફતે હયાત સે મુત્તસિફ મખ્લૂક ભી કાદિર નહીં તો ગૈર હય્ય કા કાદિર ન હોના તો ઝિયાદા વાઝેહ હૈ, સાબિત હુવા કે મખ્લૂકાત કો પૈદા કરને વાલા "મખ્લૂક કી જિન્સ" સે નહીં હો સકતા બલ્કે વોહ ઝાત ઈન સબ સે અઝીમ તર હૈ ઔર વોહ "**અલ્લાહ** પાક" કી ઝાત હૈ.

યેહ બાત ભી દિન કી તરહ ઝાહિર ઔર સૂરજ કી તરહ રૌશન હૈ કે અગર તમામ મખ્લૂક જમ્અ હો જાએ તો **અલ્લાહ** પાક કી બનાઈ હુઈ મખ્લૂકાત મેં સે કિસી "અદના મખ્લૂક" કો તખ્લીક કરને પર ભી કુદરત નહીં રખતે જૈસા કે ચ્યૂંટી યા મખ્ખી હી કો લે લીજિએ આજ તક બળે સે બળા અક્લમન્દ ભી ઈસ કી મિસ્લ ન બના સકા, જબ વોહ ઈતની છોટી સી મખ્લૂક બનાને સે આજિઝ હૈ તો બળી ઔર અઝીમ મખ્લૂકાત બનાને કા તો તસવ્વુર ભી નહીં કિયા જા સકતા, ઈન્સાન તો ઈન્સાન બલ્કે **અલ્લાહ** કો છોળ કર જો લોગ દૂસરી ચીઝોં કો અપના ખુદા માનતે હૈં ઈન કે વોહ ખુદ સાખ્તા ખુદા ભી એક ચ્યૂંટી યા મખ્ખી તક પૈદા નહીં કર સકતે. ઈસ બાત કી તરફ કુરઆને પાક મેં યૂં ઇશારા કિયા ગયા હૈ :

﴿اِنَّ الَّذِیْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَنْ یَّخْلُقُوْا ذُبَابًا وَّ لَوِ اجْتَمَعُوْا لَهٗ﴾ તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : વોહ જિન્હેં **અલ્લાહ** કે સિવા તુમ પૂજતે હો એક મખ્ખી ન બના સકેંગે અગર્ચે સબ ઈસ પર ઇકટ્ઠે હો જાએં. (ૂ17 :73)

કુરઆને પાક મેં જગહ જગહ ઈસ બાત કા રૌશન બયાન હૈ કે કાઇનાત કો **અલ્લાહ** પાક ને અકેલે પૈદા કિયા હૈ. વોહ મખ્લૂકાત કી તખ્લીક મેં મુન્ફરિદ હૈ કોઈ ઉસ કા શરીક નહીં. જૈસા કે ફરમાતા હૈ :

﴿نَحْنُ خَلَقْنٰكُمْ فَلَوْ لَا تُصَدِّقُوْنَ ۝ اَفَرَءَیْتُمْ مَّا تُمْنُوْنَ ۝ ءَاَنْتُمْ تَخْلُقُوْنَهٗۤ اَمْ نَحْنُ الْخٰلِقُوْنَ ۝ نَحْنُ قَدَّرْنَا بَیْنَكُمُ الْمَوْتَ وَ مَا نَحْنُ بِمَسْبُوْقِیْنَ ۝ عَلٰۤى اَنْ نُّبَدِّلَ اَمْثَالَكُمْ وَ نُنْشِئَكُمْ فِیْ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ وَ لَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْاَةَ الْاُوْلٰى فَلَوْ لَا تَذَكَّرُوْنَ ۝ اَفَرَءَیْتُمْ مَّا تَحْرُثُوْنَ ۝ ءَاَنْتُمْ تَزْرَعُوْنَهٗۤ اَمْ نَحْنُ الزّٰرِعُوْنَ ۝ لَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنٰهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُوْنَ ۝ اِنَّا لَمُغْرَمُوْنَ ۝ بَلْ نَحْنُ مَحْرُوْمُوْنَ ۝ اَفَرَءَیْتُمُ الْمَآءَ الَّذِیْ تَشْرَبُوْنَ ۝ ءَاَنْتُمْ اَنْزَلْتُمُوْهُ مِنَ الْمُزْنِ اَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُوْنَ ۝ لَوْ نَشَآءُ جَعَلْنٰهُ اُجَاجًا فَلَوْ لَا تَشْكُرُوْنَ ۝ اَفَرَءَیْتُمُ النَّارَ الَّتِیْ تُوْرُوْنَ ۝ ءَاَنْتُمْ اَنْشَاْتُمْ شَجَرَتَهَاۤ اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِـُٔوْنَ ۝ نَحْنُ جَعَلْنٰهَا تَذْكِرَةً وَّ مَتَاعًا لِّلْمُقْوِیْنَ ۝ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِیْمِ ۝﴾

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : હમ ને તુમ્હેં પૈદા કિયા તો તુમ ક્યૂં નહીં સચ માનતે. તો ભલા દેખો તો વોહ મની જો ગિરાતે હો. ક્યા તુમ ઉસ કા આદમી બનાતે હો યા હમ બનાને વાલે હૈં. હમ ને તુમ મેં મરના ઠેહરાયા ઔર હમ ઈસ સે હારે નહીં. કે તુમ જૈસે ઔર બદલ દેં ઔર તુમ્હારી સૂરતેં વોહ કર દેં જિસ કી તુમ્હેં ખબર નહીં. ઔર બેશક તુમ જાન ચુકે હો પેહલી ઉઠાન ફિર ક્યૂં નહીં સોચતે. તો ભલા બતાઓ તો જો બોતે હો. ક્યા તુમ ઉસ કી ખેતી બનાતે હો યા હમ બનાને વાલે હૈં. હમ ચાહેં તો ઉસે રૌંદન (પામાલ) કર દેં ફિર તુમ બાતેં બનાતે રેહ જાઓ. કે હમ પર ચટ્ટી (તાવાન) પળી. બલ્કે હમ બે નસીબ રહે. તો ભલા બતાઓ તો વોહ પાની જો પીતે હો. ક્યા તુમ ને ઉસે બાદલ સે ઉતારા યા હમ હૈં ઉતારને વાલે. હમ ચાહેં તો ઉસે ખારી કર દેં ફિર ક્યૂં નહીં શુક્ર કરતે. તો ભલા બતાઓ તો વોહ આગ જો તુમ રૌશન કરતે હો. ક્યા તુમ ને ઉસ કા પેળ પૈદા કિયા યા હમ હૈં પૈદા કરને વાલે. હમ ને ઉસે જહન્નમ કી યાદગાર બનાયા ઔર જંગલ મેં મુસાફિરોં કા ફાઇદા. તો ઐ મેહબૂબ તુમ પાકી બોલો અપને અઝમત વાલે રબ કે નામ કી. (ૂ27 :واقعة :74:57)

ઈન આયાત મેં **અલ્લાહ** પાક કે ખાલિકો માલિક ઔર કાઇનાત કો કાઇમ રખને વાલા હોને કા કૈસા સાફ શફ્ફાફ બયાન હૈ. ઐસી દરજનોં આયાત કુરઆને પાક કી તિલાવત કરને વાલે કે ઈમાન કો જિલા બખ્શતી હૈં કે કાઇનાત કા ખાલિક "**અલ્લાહ** વહદહૂ લા શરીક" હૈ.

મદની મુઝાકરે કે સવાલ જવાબ

શૈખે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નત, બાની એ દાવતે ઈસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદરી રઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه મદની મુઝાકરોં મેં અકાઈદ, ઈબાદાત ઔર મુઆમલાત કે મુતઅલ્લિક કિએ જાને વાલે સવાલાત કે જવાબાત અતા ફરમાતે હૈં, ઉન મેં સે 10 સવાલાત વ જવાબાત ઝરૂરી તરમીમ કે સાથ યહાં દર્જ કિએ જા રહે હૈં :

1 અમીરે એહલે સુન્નત કા સબ સે પેહલા મદની મુઝાકરા

સવાલ : આપ ને સબ સે પેહલા મદની મુઝાકરા કબ કિયા થા ?

જવાબ : તારીખ તો મુઝે યાદ નહીં, અલબત્તા ઇતના પતા હૈ કે આશિકાને રસૂલ કી દીની તેહરીક દાવતે ઈસ્લામી કે બનને સે ભી પેહલે હમ હર હફ્તે સવાલ જવાબ કા ઈજતેમાઅ મુન્અકિદ કિયા કરતે થે. લેકિન ઉસ વક્ત ઈસ કા નામ "મદની મુઝાકરા" નહીં થા. (મદની મુઝાકરા, 30 જુમાદલ ઊલા 1441 હિ. બ તગય્યુર)

2 ક્યા નફ્લ રોઝા રખને કે લિએ વાલિદૈન કી ઈજાઝત ઝરૂરી હૈ ?

સવાલ : ક્યા નફ્લ રોઝે રખને કે લિએ માં બાપ કી ઈજાઝત ઝરૂરી હૈ ?

જવાબ : નફ્લ રોઝે રખને કે લિએ માં બાપ કી ઈજાઝત લેના ઝરૂરી નહીં હૈ. "અલબત્તા અગર બીવી કો નફ્લ રોઝા રખના હો તો ઉસે ચાહિએ કે શૌહર સે ઈજાઝત લે." (દેખિએ : 477/3, બહારે શરીઅત, 1/1008- મદની મુઝાકરા 4 શાબાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1441 હિ.)

3 લિખ કર બાત કરને કા ફાઈદા

સવાલ : ક્યા તેહરીર બોલને કે કાઈમ મકામ હોતી હૈ ?

જવાબ : જિસ તરહ બોલી જાને વાલી હર બાત કા હિસાબ હૈ, ઉસી તરહ લિખે જાને વાલે હર લફ્ઝ કા હિસાબ હૈ, લિખ કર ગાલી ભી દી જા સકતી હૈ, ફુઝૂલ ઔર બે હયાઈ કી બાતેં ભી લિખી જા સકતી હૈં, જૈસા કે લિખને વાલે લિખતે ભી હૈં. અગર હમ ખામોશી કી આદત બનાને કે લિએ જહાં તક મુમકિન હો લિખ કર ગુઝારા કરેંગે તો ઈસ કા ફાઈદા યેહ હોગા કે 50 અલ્ફાઝ કી બાત પાંચ લફ્ઝોં મેં ખત્મ હો જાએગી, ફિર યેહ કે લિખને મેં સુસ્તી ઝિયાદા હોતી હૈ, ઈસ લિએ લિખ કર બાત કરને કી આદત બનાને સે ફુઝૂલ ગોઈ કા ખાતિમા કરના ભી આસાન હો જાએગા. (મદની મુઝાકરા, 2 મુહર્રમુલ હરામ 1441 હિ.)

4 ખૌફ દૂર કરને કા રૂહાની ઈલાજ

સવાલ : રાત કો અચાનક આંખ ખુલને કે બાદ બહોત ડર લગતા હૈ, ઈસ સૂરત મેં ક્યા કિયા જાએ ?

જવાબ : અગર ઐસા હો તો يَارَءُوْفُ يَارَءُوْفُ પઢતે રહેં, اِنْ شَآءَاللّٰه ખૌફ ઉળ જાએગા. (મદની મુઝાકરા, 16 જુમાદલ ઊલા 1441 હિ.)

5 અગર નાજાઈઝ અંગૂઠી પેહની હુઈ હો તો કબ ઉતારે ?

સવાલ : અગર કોઈ અભી ઐસી અંગૂઠી પેહને હુવે હો, જિસ કા પેહનના જાઈઝ નહીં હૈ તો વોહ ક્યા કરે ઔર ઈસ કો કબ ઉતારે ?

જવાબ : હાથોં હાથ યાની અભી ફૌરન ઉતાર દે ઔર તૌબા ભી કરે. (મદની મુઝાકરા, 2 જુમાદલ ઊલા 1441 હિ.)

6 ક્યા કરીબી રિશ્તેદારોં સે ભી હયા કરની હોતી હૈ ?

સવાલ : ક્યા કરીબી રિશ્તેદારોં યા દોસ્તોં સે ભી હયા કરની હોતી હૈ ?

જવાબ : ઝાહિર હૈ હયા તો સબ સે કરની ચાહિએ ઔર સબ સે ઝિયાદા **અલ્લાહ** પાક કા હક હૈ કે ઉસ સે હયા કી જાએ ઔર અકેલે મેં ભી બે હયાઈ કા કામ ન કિયા જાએ. હઝરતે સૈયદના ઉસ્માને ગની رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ જબ કિસી કમરે મેં હોતે ઔર ઉસ કા દરવાઝા ભી બન્દ હોતા તબ ભી નહાને કે લિએ કપડે ન ઉતારતે ઔર હયા કી વજહ સે કમર સીધી ન કરતે થે." (مسند احمد، 1/160، حدیث:543) **અલ્લાહ** કરીમ હમેં ઉસ્માને બા હયા કી હયા સે હિસ્સા અતા ફરમાએ.

اٰمِیْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِیْن صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

(મદની મુઝાકરા, 4 શાબાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1441 હિ.)

7 બુધ કે દિન નાખુન કાટના કૈસા ?

સવાલ : ક્યા બુધ કે દિન નાખુન કાટના જાઈઝ નહીં હૈ ?

જવાબ : બુધ કે દિન નાખુન કાટના જાઈઝ હૈ, અલબત્તા બચના બેહતર હૈ.[1] (દેખિએ, ફતાવા રઝવિયા, 22/574 - મદની મુઝાકરા, 24 રબીઉલ આખિર 1441 હિ.)

8 ક્યા ચોર કો અઝાબે કબ્ર હોગા ?

સવાલ : ક્યા ચોર કો કબ્ર મેં અઝાબ હોગા ?

જવાબ : જી હાં ! તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સૈયદના ઈમામ મસરૂક رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કા ફરમાન હૈ : જો ચોરી કરેગા યા બદકારી કરેગા યા શરાબ પિએગા, મરને કે બાદ કબ્ર મેં ઉસ પર દો સાંપ મુસલ્લત કર દિએ જાએંગે જો ઉસ કા ગોશ્ત નોચેંગે. (موسوعۃ الامام ابن ابی الدنیا، 5/476، حدیث:257) **અલ્લાહ** કરીમ હમ સબ કો ગુનાહોં સે બચાએ.

(મદની મુઝાકરા, 16 જુમાદલ ઊલા 1441 હિ.)

9 નૌકરી કે લિએ સિફારિશ કરવાના કૈસા ?

સવાલ : આજ કલ નૌકરી હાસિલ કરને કે લિએ સિફારિશ કરવાના પળતી હૈ યા રિશ્વત દેની પળતી હૈ ઈસ હવાલે સે આપ ક્યા ઈરશાદ ફરમાતે હૈં ?

જવાબ : જાઈઝ ચીઝ કી સિફારિશ કરના જાઈઝ હૈ, લેહાઝા અગર કિસી કી (જાઈઝ નૌકરી કે લિએ) સિફારિશ કરની હૈ ઔર ઉસ કે પાસ મુતઅલ્લિકા નૌકરી કે લિએ મતલૂબા ખૂબિયાં ઔર અસ્લ સર્ટીફિકેટ મૌજૂદ હૈ તો ઐસે શખ્સ કી સિફારિશ કરના અચ્છી બાત ઔર કારે સવાબ હૈ. લેકિન અગર ઉસ કે અન્દર મતલૂબા ખૂબિયાં યા અસ્લ સર્ટીફિકેટ મૌજૂદ નહીં હૈ તો ઉસ કી સિફારિશ કરના ઔર કેહના કે યેહ ફુલાં ફુલાં કામ મેં માહિર હૈ તો યેહ ઝૂટ હૈ ઔર ઐસા કરના ગુનાહ હૈ. નીઝ નૌકરી કે હુસૂલ કે લિએ રિશ્વત નહીં દે સકતે, ક્યૂંકે રિશ્વત કા લેન દેન હરામ હૈ. (દેખિએ : ફતાવા રઝવિયા, 23/ 597)

(મદની મુઝાકરા, 4 શાબાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1441 હિ.)

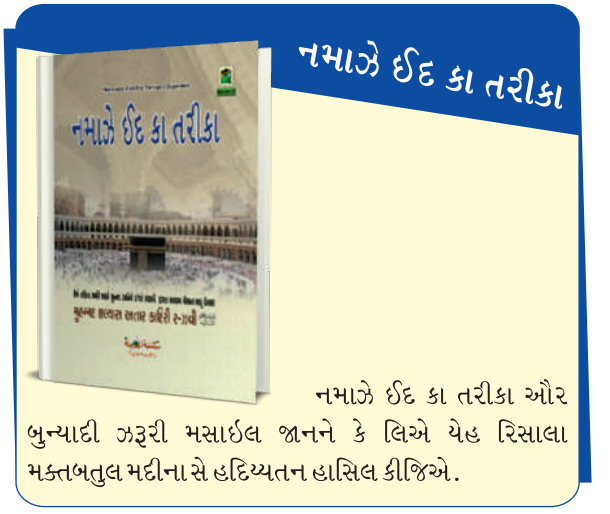
10 દૂલ્હા દુલ્હન કા એક દૂસરે કે તહાઈફ ઈસ્તેમાલ કરના કૈસા ?

સવાલ : શાદી કે મૌકેઅ પર દૂલ્હા યા દુલ્હન કો જો તહાઈફ મિલતે હૈં ક્યા ઉન પર દોનોં કા હક હોતા હૈ યા જિસે તોહફા મિલા થા સિર્ફ ઉસી કા હક હોતા હૈ ?

જવાબ : જિસ કો તોહફા મિલા હૈ વોહી તોહફે કા માલિક હૈ. (فتاوٰی ہندیہ، 2/301، ماخوذا) ઉસ કી ઈજાઝત કે બગૈર વોહ ચીઝ દૂસરા ઈસ્તેમાલ નહીં કર સકતા. અલબત્તા અગર એક દૂસરે કો ખુશી સે દેના ચાહેં તો મન્અ નહીં હૈ. (મદની મુઝાકરા, 9 જુમાદલ ઊલા 1441 હિ.)

---

(1) બુધ કે દિન નાખુન નહીં કાટને ચાહિએં કે બર્સ યાની કોઢ હો જાને કા અન્દેશા હૈ. અલબત્તા અગર ઉન્તાલીસ દિન સે નહીં કાટે થે, આજ ચાલીસવાં દિન બુધ હૈ અગર આજ નહીં કાટતા તો ચાલીસ દિન સે ઝાઈદ હો જાએંગે તો ઈસ પર વાજિબ હોગા કે આજ હી કે દિન કાટે ઈસ લિએ કે ચાલીસ દિન સે ઝાઈદ નાખુન રખના મકરૂહે તેહરીમી યાની નાજાઈઝ વ ગુનાહ હૈ. (દેખિએ, ફતાવા રઝવિયા, 22 /685-686)

નમાઝે ઈદ કા તરીકા

નમાઝે ઈદ કા તરીકા ઔર બુન્યાદી ઝરૂરી મસાઈલ જાનને કે લિએ યેહ રિસાલા મક્તબતુલ મદીના સે હદિય્યતન હાસિલ કીજિએ.

દારુલ ઇફ્તા એહલે સુન્નત

દારુલ ઇફ્તા એહલે સુન્નત (દાવતે ઇસ્લામી) મુસલમાનોં કી શરઈ રાહનુમાઈ મેં મસરૂફે અમલ હૈ. તેહરીરી, ઝબાની, ફોન ઔર દીગર ઝરાએઅ સે મુલ્ક વ બૈરૂને મુલ્ક સે હઝારહા મુસલમાન શરઈ મસાઈલ દરયાફ્ત કરતે હૈં, જિન મેં સે તીન મુન્તખબ ફતાવા ઝૈલ મેં દર્જ કિએ જા રહે હૈં

1 કઝા રોઝે કિસ તરહ રખે જાએં ?

સવાલ : ક્યા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઇસ બારે મેં કે ઇસ વક્ત વાલિદ સાહબ કી ઉમ્ર પચાસ સાલ સે ઝિયાદા હૈ લેકિન ફિલ હાલ રોઝા રખને કી સલાહિય્યત હૈ ઔર રોઝા રખ ભી રહે હૈં. હમારે વાલિદ સાહબ કા કેહના હૈ કે ઇન્હોં ને અપની ઝિન્દગી મેં જાન બૂઝ કર બહોત સે રોઝે કઝા કર દિએ હૈં, અબ માલૂમ યેહ કરના ચાહ રહે હૈં કે ઉન કઝા રોઝોં કી અદાએગી કી ક્યા સૂરત હૈ ? કઝા રોઝે હી રખના ઝરૂરી હૈં યા ઉન કી જગહ ફિદયા ભી દે સકતે હૈં ? અગર ફિદયા દેને કી ઇજાઝત હૈ તો એક રોઝે કા કિતના ફિદયા હૈ ?

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

પૂછી ગઈ સૂરત મેં આપ કે વાલિદ સાહબ ને અપની ઝિન્દગી મેં જિતને રોઝે જાન બૂઝ કર તર્ક કિએ હૈં ઉન રોઝોં કો કઝા કરના ઉન પર ફર્ઝ હૈ લગાતાર ઝરૂરી નહીં છોળ છોળ કર ભી રખ સકતે હૈં યૂંહી સર્દિયોં મેં રખના આસાન હોતે હૈં ઇસ મૌસમ મેં રખ લિએ જાએં અલ ગરઝ જિતના જલ્દી હો સકે રોઝે કઝા હી કરને હોંગે, ફિદયે યા કફ્ફારા દેના કાફી નહીં હૈ. સાથ મેં રોઝા છોળને કે ગુનાહ સે તૌબા કરના ભી લાઝિમ હૈ. યાદ રહે કે ફિદયે કા હુક્મ સિર્ફ શૈખે ફાની કે લિએ હૈ હર એક કે લિએ નહીં હૈ. શૈખે ફાની સે મુરાદ વોહ શખ્સ હૈ જો બુઢાપે કે સબબ ઇતના કમઝોર હો ચુકા હો કે ઉસ મેં હકીકતન રોઝા રખને કી તાકત ન હો, ન સર્દી મેં, ન ગર્મી મેં, ન લગાતાર ઔર ન મુતફર્રિક તૌર પર, ઔર આઇન્દા ઝમાને મેં ભી ઝોફ બઢને કી વજહ સે રોઝા રખને કી તાકત હોને કી ઉમ્મીદ ન હો.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهٗ اَعْلَم صلَّى اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

2 કર્ઝદાર કો ઝકાત કે પૈસે દેના કૈસા ?

સવાલ : ક્યા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કે ઝકાત કે મુસ્તહિક કૌન કૌન સે લોગ હૈં. એક મુસલમાન જો કે મકરૂઝ હો, સૈયદ ઔર હાશમી ભી ન હો ઔર કર્ઝ કી અદાએગી કે લિએ ઉસ કે પાસ કુછ ન હો તો ક્યા યેહ અપને કર્ઝ કી અદાએગી કે લિએ ઝકાત લે સકતા હૈ ?

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

પૂછી ગઈ સૂરત મેં જિસ શખ્સ કે બારે મેં સવાલ કિયા ગયા હૈ, અગર વાકેઈ વોહ ઐસા હી હૈ તો ફિર વોહ ઝકાત કા મુસ્તહિક હૈ, ઉસે ઝકાત દે સકતે હૈં. ઝકાત કે મસારિફ મેં શરઈ ફકીર ઔર મકરૂઝ ભી શામિલ હૈં.

શરઈ ફકીર વોહ હૈ જિસ કે પાસ ઇતના ન હો કે નિસાબ કો પહોંચ જાએ યા નિસાબ કે બરાબર તો હો મગર ઉસ કી ઝરૂરિય્યાતે ઝિન્દગી મેં ઘિરા હુવા હો યા મકરૂઝ હો કે કર્ઝા નિકાલને કે બાદ નિસાબ બાકી ન રહે, ઐસા શખ્સ શરઈ ફકીર કેહલાતા હૈ જિસે ઝકાત દેના જાઇઝ હૈ.

કુરઆને મજીદ ફુરકાને હમીદ મેં ઝકાત કે મુસ્તહિક આઠ 8 કિસ્મ કે લોગ કરાર દિએ ગએ. ફિર ઇન મેં સે મુઅલ્લિફતુલ કુલૂબ બિ ઈજમા એ સહાબા સાકિત હો ગએ તો અબ ઝકાત કે મસારિફ દર્જે ઝૈલ સાત કિસ્મ કે લોગ હૈં : 1 ફકીર 2 મિસ્કીન 3 આમિલ 4 રિકાબ 5 ગારિમ યાની મકરૂઝ 6 ફી સબીલિલ્લાહ યાની જો રાહે ખુદા મેં હો 7 ઇબ્ને સબીલ, વોહ મુસાફિર જિસ કે પાસ માલ ન રહા હો. અલબત્તા ફી ઝમાના રિકાબ કી સૂરત ભી નહીં પાઈ જાતી કે અબ કોઈ લોંડી ગુલામ નહીં તો ઇન કો છુળાને મેં અદાએગી એ ઝકાત કી સૂરત ભી નહીં બનતી.

ઝરૂરી તમ્બીહ : યાદ રહે કે ઇસ સૂરત મેં ઝકાત લેને કી ઇજાઝત ઉસી વક્ત તક હોગી જબ તક વોહ શખ્સ શરઈ ફકીર રહેગા, લેહાઝા જબ ઉસ કે પાસ કર્ઝ મિન્હા (યાની માઇનસ) કરને કે બાદ સાઢે બાવન તોલા ચાંદી કે બરાબર હાજાતે અસ્લિય્યા સે ઝિયાદા રકમ હોગી તો તબ વોહ શરઈ ફકીર નહીં રહેગા બલ્કે ગની હો જાએગા ઔર ફિર મઝીદ કોઈ શખ્સ અપની ઝકાત ઉસે નહીં દે સકેગા.

وَاللّٰہُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُوْلُہٗ اَعْلَم صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

3 સદકએ ફિત્ર કિસ પર વાજિબ હૈ ?

સવાલ : ક્યા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ દીન વ મુફ્તિયાને શરએ મતીન ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કે જિસ શખ્સ ને કિસી ઉઝ્ર કી વજહ સે રમઝાન શરીફ કે રોઝે ન રખે હોં ક્યા ઉસ પર ભી સદકએ ફિત્ર વાજિબ હૈ યા નહી ?

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

સદકએ ફિત્ર હર આઝાદ, મુસલમાન કે જો નિસાબ કા માલિક હો (યાની જિસ કે પાસ સાઢે સાત તોલા સોના યા સાઢે બાવન તોલા ચાંદી યા સાઢે બાવન તોલા ચાંદી કી માલિયત કે બ કદર રકમ યા કોઈ સામાન હાજતે અસ્લિયા ઔર કર્ઝ કે ઇલાવા મૌજૂદ હો) ઉસ પર વાજિબ હૈ. રમઝાન કે રોઝે રખના ઇસ મેં શર્ત નહીં વોહ જુદાગાના તૌર પર ફર્ઝ હૈં લેહાઝા જિસ ને કિસી ઉઝ્ર કી વજહ સે યા مَعَاذَاللہ બિલા ઉઝ્ર, રમઝાન મેં રોઝે નહીં રખે, અગર વોહ સાહિબે નિસાબ હૈ તો ઉસ પર ભી સદકએ ફિત્ર વાજિબ હૈ.

તમ્બીહ : યાદ રહે કે બગૈર કિસી શરઈ ઉઝ્ર કે રમઝાન શરીફ કા રોઝા છોળ દેના, સખ્ત હરામ વ ગુનાહ હૈ, ઐસે શખ્સ પર શરઅન ઇસ ગુનાહ સે તૌબા કરના ઔર બાદ મેં ઉન રોઝોં કી કઝા કરના લાઝિમ હૈ, યૂંહી જિસ શખ્સ ને કિસી શરઈ ઉઝ્ર કી વજહ સે રોઝે નહીં રખે, ઉસ પર ભી ઉઝ્ર ખત્મ હોને કે બાદ ઉન રોઝોં કી કઝા લાઝિમ હૈ. હાં, અગર યેહ શૈખે ફાની કી હદ તક પહોંચ ચુકા હો યાની ઇસ કદર બૂઢા હો ચુકા હો કે બુઢાપે કી વજહ સે ઉસ મેં ન અબ રોઝા રખને કી તાકત હૈ ઔર ન આઇન્દા ઇતની તાકત આને કી ઉમ્મીદ હૈ બલ્કે રોઝ બરોઝ કમઝોરી બઢતી જા રહી હૈ તો ઐસી સૂરત મેં ઉસ પર હર રોઝે કે ઇવઝ ફિદયા દેના લાઝિમ હૈ. એક રોઝે કા ફિદયા, એક સદકએ ફિત્ર કી મિક્દાર યાની નિસ્ફ સાઅ (2 કિલો મેં 80 ગ્રામ કમ) ગન્દુમ યા ઇસ કા આટા, યા એક સાઅ (યાની 4 કિલો મેં 160 ગ્રામ કમ) ખજૂર, યા કિશમિશ યા જવ યા ઇસ કા આટા હૈ.

وَاللّٰہُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُوْلُہٗ اَعْلَم صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

ફત્હે મક્કા કે અસ્બાબ વ નતાઇજ

મૌલાના અય્યૂબ અત્તારી મદની

હિજરત કે આઠવેં સાલ રમઝાનુલ મુબારક કે મહીને મેં આસ્માનો ઝમીન ને એક ઐસી ફત્હ કા મન્ઝર દેખા કે જિસ કી મિસાલ નહીં મિલતી, ઈસ ફત્હ કા પસ મન્ઝર વ સબબ ક્યા થા ઔર નતાઇજ ક્યા રૂનુમા હુવે ઈસ કા ખુલાસા મુલાહઝા કીજિએ. રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બિઅસત વ એલાને નબુવ્વત કે સાથ હી મક્કએ મુકર્રમા કે વોહ લોગ જો આપ કો સાદિકો અમીન, શરીફ, મોહતરમ, કાબિલે ફખ્ર ઔર ઈઝઝતો કરામત કે હર લકબ કા અહલ જાનતે થે યક લખ્ત આપ કે મુખાલિફ હો ગએ, ઉન્હેં દીને ઈસ્લામ કે પૈગામ પર અમલ પૈરા હોને મેં અપની સરદારિયાં ખો જાને કા ડર હુવા, ઉન્હેં યેહ માલૂમ ન થા કે અગર આજ રસૂલે ખુદા કી પુકાર પર લબ્બૈક કેહ દેં તો 14 સદિયાં બાદ તો ક્યા કિયામત તક સહાબી એ રસૂલે આખિરુઝઝમાં કે અઝીમ લકબ સે જાને જાએંગે, હર કલિમા ગો ઉન્હેં رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُم કેહ કર યાદ કરેગા, કુરઆન ﴿وَ كُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى﴾ કા મુઝદા સુનાએગા, બહર કૈફ યેહ ઉન કે નસીબ મેં હી ન થા, (જિન કે મુકદર મેં થા ઉન્હોં ને લબ્બૈક ભી કહા) ઔર પ્યારે આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મુખાલફત કરને વાલોં કે હાથોં તરહ તરહ કી અઝિય્યતેં ઉઠાઈ, લેકિન સબ્રો ઈસ્તેકામત કા દામન થામે રખા, જબ કુફ્ફારે મક્કા કા ઝુલ્મો સિતમ સારી હદેં પાર કર ગયા ઔર **અલ્લાહ** કરીમ ને ભી ઈજાઝત દે દી તો મુસલમાન મક્કએ મુકર્રમા સે મદીનએ મુનવ્વરા હિજરત કર ગએ તાકે આઝાદી કે સાથ અપને રબ્બે કરીમ કી ઈબાદત કરેં. લેકિન અફસોસ કે કુફ્ફારે મક્કા ફિર ભી બાઝ ન આએ ઔર મુસલમાનોં કો મદીનએ મુનવ્વરા મેં ભી અઝિય્યત દેને કે દરપે રહે, ઉન કી ઈન્હી કારસ્તાનિયોં કે સબબ ગઝવએ બદ્ર, ઉહુદ, ખન્દક ઔર કઈ સરાયે કા વુકૂઅ હુવા, વક્ત ગુઝરતે ગુઝરતે હિજરત કા છટા સાલ આ ગયા, મુસલમાન મક્કએ મુકર્રમા મેં બૈતુલ્લાહ શરીફ કી ઝિયારત કે લિએ બે કરાર થે, ચુનાન્ચે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم 1400 સહાબએ કિરામ કી હમરાહી મેં અદાએગી એ ઉમરા કે લિએ મક્કએ મુકર્રમા કી જાનિબ રવાના હુવે, કુફ્ફારે મક્કા ને ફિર જફાકારી સે કામ લિયા ઔર પુર અમ્ન મુસલમાનોં કો મક્કએ મુકર્રમા મેં દાખિલ હોને સે મન્અ કર દિયા, બિલ આખિર તવીલ મુઝાકરાત કે બાદ એક મુઆહદા તૈ પાયા જિસે સુલ્હે હુદૈબિય્યા કા નામ દિયા ગયા. ઝાહિરી તૌર પર ઈસ મુઆહદે કી અક્સર શરાઈત મુસલમાનોં કે હક મેં બહુત સખ્ત થીં લેકિન **અલ્લાહ** તઆલા કે કામોં મેં હિક્મત હૈ ઔર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉસી કે ભેજે હુવે હકીમે કાઈનાત હૈં, આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સબ શરાઈત મન્ઝૂર ફરમા લીં, ઉન શરાઈત મેં યેહ ભી થા કે ફરીકૈન દસ સાલ તક જંગ મૌકૂફ રખેંગે, ઈસ કે સાથ સાથ મુઆહદે મેં એક બાત યેહ તૈ પાઈ કે અરબ કે દીગર કબાઈલ કો યેહ ઈખ્તિયાર હોગા કે વોહ દોનોં ફરીકોં મેં સે જિસ કે સાથ ચાહેં બાહમી ઈમદાદ કા મુઆહદા કર લેં. અરબ કે દો કબીલે ખુઝાઆ ઔર બનૂ બક્ર આપસ મેં દુશ્મન થે ઔર ઉન મેં બહોત અર્સે સે લડાઈયાં જારી થીં. સુલ્હે હુદૈબિય્યા કે બાદ કબીલા ખુઝાઆ મુસલમાનોં કા દોસ્ત બન ગયા ઔર બનૂ બક્ર નામી કબીલે ને કુરૈશ કે સાથ ઈત્તેહાદ કર લિયા. અબ

ચૂંકે સુલ્હ કે મુઆહદે કી વજહ સે મુસલમાનોં કી તરફ સે હમ્લે કા કોઈ ઈમકાન નહીં થા ઈસ લિએ બનૂ બક્ર કી એક શાખ બનૂ નુફાસા ને મૌકઅ ગનીમત જાનતે હુવે કુફ્ફારે કુરૈશ કે સાથ મિલ કર બનૂ ખુઝાઆ પર અચાનક હમ્લા કર દિયા.[1] યેહ વાઝેહ તૌર પર સુલ્હે હુદૈબિય્યા કે મુઆહદે કી ખિલાફ વર્ઝી થી જિસ મેં બનૂ ખુઝાઆ કો કાફી જાની નુક્સાન ઉઠાના પળા. ઈસ વાકિએ કી ખબર જબ રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો હુઈ તો આપ ને કુરૈશ કી તરફ પૈગામ ભેજા કે તીન શર્તોં મેં સે કોઈ એક શર્ત કબૂલ કર લેં : (1) ખુઝાઆ કે મક્તૂલીન કા ખૂન બહા (યાની ઉન કે કત્લ કા બદલા) દેં (2) બનૂ નુફાસા કી હિમાયત સે દસ્તબરદાર હો જાએં (3) એલાન કર દેં કે હુદૈબિય્યા કા મુઆહદા ટૂટ ગયા. કર્તા બિન ઉમર ને કુરૈશ કા નુમાઈન્દા બન કર કહા કે હમેં સિર્ફ તીસરી શર્ત મન્ઝૂર હૈ.[2] 10 રમઝાનુલ મુબારક 8 હિજરી કો નબિય્યે અકરમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم દસ હઝાર કા લશ્કર લે કર મક્કે કી તરફ રવાના હો ગએ. મક્કા શરીફ પહોંચ કર આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને યેહ રેહમત ભરા ફરમાન જારી કિયા કે જો શખ્સ હથિયાર ડાલ દેગા ઉસ કે લિએ અમાન હૈ, જો શખ્સ અપના દરવાઝા બન્દ કર લેગા ઉસ કે લિએ અમાન હૈ, જો મસ્જિદે હરામ મેં દાખિલ હો જાએગા ઉસ કે લિએ અમાન હૈ. મઝીદ ફરમાયા કે જો અબૂ સુફ્યાન કે ઘર મેં દાખિલ હો જાએ ઉસ કે લિએ ભી અમાન હૈ.[3] ફિર આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને કાબએ મુકદ્દસા કો બુતોં સે પાક ફરમા કર કાબા શરીફ કે અન્દર નફ્લ અદા ફરમાએ ઔર બાહર તશરીફ લા કર ખુત્બા ઈરશાદ ફરમાને કે બાદ કુફ્ફારે કુરૈશ સે ઈરશાદ ફરમાયા : બોલો ! તુમ કો કુછ માલૂમ હૈ કે આજ મૈં તુમ સે ક્યા મુઆમલા કરને વાલા હૂં ?

કુફ્ફાર આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી રેહમત કો મદ્દે નઝર રખતે હુવે બોલે : اَخٌ كَرِيْمٌ وَابْنُ اَخٍ كَرِيْمٍ આપ કરમ વાલે ભાઈ ઔર કરમ વાલે ભાઈ કે બેટે હૈં.

નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી રેહમત જોશ મેં આઈ ઔર યૂં ફરમાયા :

لَا تَثْرِيْبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ فَاذْهَبُوْا اَنْتُمُ الطُّلَقَآءُ

આજ તુમ પર કોઈ ઈલ્ઝામ નહીં, જાઓ તુમ આઝાદ હો. બિલ્કુલ ગૈર મુતવક્કેઅ તૌર પર યેહ એલાન સુન કર કુફ્ફાર જૂક દર જૂક દાઈરએ ઈસ્લામ મેં દાખિલ હોને લગે.[4]

ઈસ આમ મુઆફી કા કુફ્ફાર કે દિલોં પર બહોત અચ્છા અસર પળા ઔર વોહ આ આ કર આપ કે હાથ પર ઈસ્લામ કી બૈઅત કરને લગે, ફત્હે મક્કા કે રોઝ દો હઝાર અફ્રાદ ઈમાન લાએ થે.[5]

હઝરતે સુહૈલ બિન અમ્ર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه સરદારાને કુરૈશ મેં સે થે. પેહલે ઈસ ખૌફ સે અપને ઘર મેં બન્દ હો ગએ થે કે કહીં મુઝે કત્લ ન કર દિયા જાએ ક્યૂંકે હાલતે કુફ્ર મેં ઈન્હોં ને ઈસ્લામ કી બહોત ઝિયાદા મુખાલફત કી થી. ઈન્હોં ને અપને બેટે જો મુસલમાન થે, ઉન કે હાથ સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં અમાન કા પૈગામ ભેજા તો આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન્હેં અમાન અતા ફરમા દી ઔર ઈસ કે બાદ વોહ ઈમાન લે આએ.[6] હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન સઅદ બિન અબિસ્સરહ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه યેહ ભી કુરૈશ કે સરદારોં મેં સે થે. હઝરતે સૈયદના ઉસ્માન બિન અફ્ફાન رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કે રિઝાઈ ભાઈ થે. યેહ પેહલે ઈસ્લામ લાને કે બાદ મુર્તદ્દ હો ગએ થે, ઈસ લિએ યેહ હુક્મ જારી કિયા ગયા થા કે જહાં મિલે કત્લ કર દિયા જાએ. હઝરતે ઉસ્માન ઈન્હેં લે કર સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં હાઝિર હુવે ઔર ઈન કે લિએ અમાન તલબ કી, સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈન્હેં અમાન અતા ફરમાઈ ઔર બૈઅતે ઈસ્લામ લે લી, યૂં યેહ ભી મુસલમાન હો ગએ ઔર ઐસે ઝબરદસ્ત મુસલમાન હુવે કે ફિર કોઈ ઐસી બાત ઈન સે સરઝદ નહીં હુઈ જો ઈન કે દીન કો દાગદાર કરે.[7] હઝરતે સૈયદના અમીરે મુઆવિયા ઔર ઈન કે વાલિદે મોહતરમ હઝરતે સૈયદના અબૂ સુફ્યાન رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا સમેત કઈ અહમ શખ્સિયાત ફત્હે મક્કા કે મૌકેઅ પર દાઇરએ ઈસ્લામ મેં દાખિલ હુઈ, જિન મેં સે ચન્દ નામ યેહ હૈં : હઝરતે અબૂ કુહાફા, હઝરતે હકીમ ઈબ્ને હિઝામ, હઝરતે જુબૈર ઈબ્ને મુતઈમ, હઝરતે અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને સમુરહ, હઝરતે અત્તાબ બિન અસીદ, હઝરતે અત્તાબ બિન સુલૈમ ઔર હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન હકીમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُم.[8]

અલ્લાહ પાક અપને પ્યારે હબીબ ફાતેહે મક્કા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે હુસ્ને અખ્લાક કે સદકે હમેં ભી બા અખ્લાક બનાએ ઔર દુન્યા ઓ આખેરત મેં ઈસ ખુલ્કે અઝીમ વાલે આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા સાયએ રેહમત અતા ફરમાએ. આમીન

---

(1) مدارج النبوة، 2/281 (2) شرح الزرقانی علی المواهب، 3/384 (3) معرفة السنن والآثار للبیهقی، 13/293، 294، حدیث: 18231، 18236 (4) بخاری، 1/156، حدیث: 397، سبل الهدیٰ والرشاد، 5/242 (5) امتاع الاسماع، 8/388 (6) المغازی للواقدی، 2/846، 847 (7) المغازی للواقدی، 2/856 (8) اسد الغابة، 3/602، سیر اعلام النبلاء، 3/217، 575، 576، 4/233، 267۔

રાશિદ અલી અત્તારી મદની

બેટે કો કૈસા હોના ચાહિએ ?

ઈસ્લામી તાલીમાત સે દૂર મુઆશરે જિન અખ્લાકી પસ્તિયોં કા શિકાર હૈં, ઉન મેં સે એક માં બાપ કી કદ્રો તાઝીમ કા ફુકદાન ભી હૈ. પૈદા હોતે હી બેટે કે ડૉક્ટર, ઈન્જીનીઅર, સરકારી ઑફીસર વગૈરા બનને કે ખયાલાત ઔર ખ્વાબ દેખને વાલે માં બાપ ઉસ વક્ત કાબિલે રહ્મ હોતે હૈં, જબ ઉન કે પઢે લિખે (Well Educated) કેહલાને વાલે બેટે ઉન્હેં એક કમરે તક મેહદૂદ રેહને પર મજબૂર કર દેતે હૈં, યા ફિર ઓલ્ડ હાઉસ કી ઝીનત બના દેતે હૈં. તોતલી ઝબાન મેં આધી આધી બાતેં કરને વાલે બેટે કી સારી બાતેં સમઝ લેને વાલે માં બાપ જબ બુઢાપે મેં "આપ ચુપ રહેં, આપ કો ક્યા પતા ?" જૈસે જુમ્લે સુનતે હૈં, તો ઈન કા દિલ કેહતા હૈ : હમારે બેટે કો ઐસા નહીં હોના ચાહિએ. કર્ઝદારી, તંગદસ્તી, બે રોઝગારી જૈસી ન જાને કિતની આઝમાઈશોં કા સામના કર કે એક સે ઝાઈદ બચ્ચોં કી યક્સાં પરવરિશ કરને વાલે માં બાપ કો જબ બુઢાપે મેં દો વક્ત ખાના ભી "માંગને" પર મિલતા હૈ તબ વોહ કેહતે હૈં કે હમારે બેટે કો ઐસા નહીં હોના ચાહિએ. દુન્યવી તરક્કી કી દિલદાદા અક્સરિયત અપને બેટોં કો ફકત દુન્યા સિખાતી ઔર ઈલ્મે દીન સે દૂર રખતી હૈ, ઈન્હી માં બાપ કો જબ બુઢાપે મેં યેહ બેટે અપને લિએ બોઝ ઔર સંભાલના મુસીબત સમઝતે હૈં તો યેહી માં બાપ કેહતે હૈં કે હમારે બેટે કો ઐસા નહીં હોના ચાહિએ. બેટે કો ઈલ્મે દીન સિખાયા હોતા, આલિમ બનાયા હોતા તો માં બાપ કો શાયદ ઐસા ન કેહના પળતા.

આખિર **"બેટે કો કૈસા હોના ચાહિએ ?"** આઈએ ઈસ સવાલ કા જવાબ ઈસ્લામ સે પૂછતે હૈં. ઈસ્લામ ને અચ્છે બેટે કી જો ખૂબિયાં ઔર ઝિમ્મેદારિયાં બયાન કી હૈં ઉન મેં સે ચન્દ મુલાહઝા ફરમાઈએ. ચુનાન્ચે,

બેટે કો માં બાપ કે સાથ હુસ્ને સુલૂક ઔર નિહાયત નર્મી સે પેશ આને વાલા, બૂઢે માં બાપ કો ઝિળકના ઔર ગુસ્સા દિખાના તો દર કિનાર ઉફ તક ન કેહને વાલા, શફકત વ મેહરબાની કરતે હુવે ઉન કે સામને આજિઝી કરને વાલા ઔર ઉન કે લિએ **અલ્લાહ** રબ્બુલ ઇઝઝત કી બારગાહ સે રેહમત તલબ કરને વાલા હોના ચાહિએ.

(માખૂઝ અઝ, પારહ 15, બની ઈસરાઈલ : 23 તા 24)

બેટે કો માં બાપ કી ખિદમત કે દૌરાન પેશ આને વાલી હર તરહ કી તકાલીફ કો ખન્દા પેશાની સે બરદાશ્ત કરને વાલા હોના ચાહિએ જૈસા કે એક સહાબી ને અપની માં કો કન્ધોં પર ઉઠાએ, સખ્ત ગર્મ પથ્થરોં વાલે રસ્તે પર ચલતે હુવે છે મીલ કા સફર તૈ કિયા, વોહ પથ્થર ઇતને ગર્મ થે કે અગર ગોશ્ત કા ટુકળા ઉન પર ડાલા જાતા તો કબાબ હો જાતા. (معجم صغیر، 1/92، حدیث:257، ملخصاً)

બેટે કો દિન રાત કી પરવાહ કિએ બગૈર વાલિદૈન કી ખિદમત મેં મસરૂફ રેહને વાલા હોના ચાહિએ જૈસા કે હઝરતે સૈયદના બાયઝીદ બિસ્તામી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه સખ્ત સર્દ રાત મેં માં કે લિએ પાની કા પ્યાલા લિએ સારી રાત ખળે રહે, યહાં તક કે પાની બેહ કર ઉંગલી પર જમ ગયા ઔર બરતન ઉંગલી સે ચિમટ ગયા, જબ છુળાયા તો ઉંગલી સે જિલ્દ ઉખળને પર ખૂન બેહ નિકલા.

(નુઝહતુલ મજાલિસ, 1 / 261 મુલખ્ખસન)

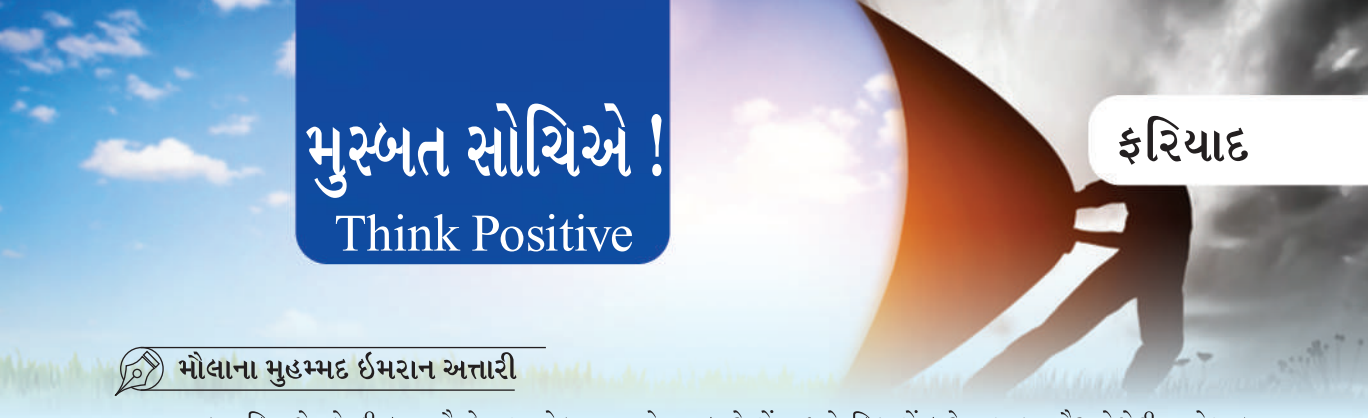
બેટે કો માં બાપ કી હર નાગવાર બાત વ નારવા સુલૂક પર સબ્ર કરને વાલા ઔર હર હાલ મેં માં બાપ કો રાઝી રખને કી કોશિશ કરને વાલા હોના ચાહિએ, જૈસા કે એક બાર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જિસ ને ઈસ હાલ મેં શામ કી કે માં બાપ કે બારે મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ના ફરમાની કરતા હૈ ઉસ કે લિએ સુબ્હ હી કો જહન્નમ કે દો દરવાઝે ખુલ જાતે હૈં તો એક શખ્સ ને અર્ઝ કિયા : અગર્ચે માં બાપ ઉસ પર ઝુલ્મ કરેં. ફરમાયા : અગર્ચે ઝુલ્મ કરેં, અગર્ચે ઝુલ્મ કરેં, અગર્ચે ઝુલ્મ કરેં. (شُعَبُ الایمان، 6/206، حدیث:7916)

બેટે કો માં બાપ કી વફાત કે બાદ ભી ઉન કી ઇઝઝતો આબરૂ કી હિફાઝત, ઉન કે કર્ઝ કી અદાએગી ઔર ઉન કી કસમેં પૂરી કરને મેં કોશિશ કરને વાલા હોના ચાહિએ, ચુનાન્ચે, હદીસે પાક મેં હૈ : જો શખ્સ અપને વાલિદૈન કે (ઇન્તેકાલ કે) બાદ ઉન કી કસમ સચ્ચી કરે ઔર ઉન કા કર્ઝ ઉતારે ઔર કિસી કે માં બાપ કો બુરા કેહ કર ઉન્હેં બુરા ન કહેલવાએ વોહ વાલિદૈન કે સાથ ભલાઈ કરને વાલા લિખા જાએગા અગર્ચે (ઉન કી ઝિન્દગી મેં) "ના ફરમાન" થા.

(معجم اَوْسَط، 4/232، حدیث:5819)

બેટે કો ખિદમત વ ઝરૂરત કી વજહ સે બુલાને પર ફૌરન માં બાપ કે પાસ હાઝિર હો જાના ચાહિએ યહાં તક કે અગર પરદેસ મેં હો તબ ભી, ચુનાન્ચે, બહારે શરીઅત મેં હૈ : "યેહ (યાની બેટા) પરદેસ મેં હૈ, વાલિદૈન ઈસે બુલાતે હૈં તો આના હી હોગા, ખત લિખના કાફી નહીં હૈ. યૂંહી વાલિદૈન કો ઈસ કી ખિદમત કી હાજત હો તો આએ ઔર ઈન કી ખિદમત કરે. (બહારે શરીઅત, 3 / 559)

અલ્લાહ તઆલા હર બેટે કો ઈસ્લામી અવસાફ વાલા બેટા બનને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન

મુસ્બત સોચિએ !
Think Positive

ફરિયાદ

મૌલાના મુહમ્મદ ઇમરાન અત્તારી

કુછ દિન પેહલે કી બાત હૈ કે હમ એક શખ્સ સે રાબિતે કી કોશિશ કર રહે થે, હમ મેં સે કિસી ને ઉસ કા નમ્બર મિલાયા તો કૉલ રીસીવ નહીં હો રહી થી, મુઝે બતાયા ગયા તો ફૌરન ઝેહ્ન મેં ખયાલ આયા કે વોહ બાઈક પર હો. દિલ મેં ઐસી સોચ કા પૈદા હોના યેહ **અલ્લાહ** પાક કા કરમ, ઉસ કી ઇનાયત, દાવતે ઇસ્લામી જૈસે દીની માહોલ કે સાથ અટેચ મેન્ટ ઔર શૈખે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદરી રઝવી دامت برکاتہم العالیہ કે દામન સે વાબસ્તગી કા નતીજા હૈ, વરના યેહ સોચ ભી આ સકતી થી કે વોહ શખ્સ જાન બૂઝ કર કૉલ નહીં ઉઠા રહા હોગા. અગર ઉસ વક્ત ઐસી નેગેટીવ સોચ મેરે ઝેહન મેં આતી ઔર ફિર ઈસી કો મૈં અપની ઝબાન પર ભી લાતા તો ઇસ કા મેરે પાસ ક્યા સુબૂત હોતા ?

ઐ આશિકાને રસૂલ ! હમ જબ કિસી કો કૉલ, વૉટસએપ યા મેસેજ કરતે હૈં તો રિસ્પોન્સ ન મિલને પર ઉમૂમન દર્જે ઝૈલ પોઝીટીવ ઔર નેગેટીવ બાતેં હમારે દિલ યા ઝબાન પર આ જાતી હૈં, મસલન કૉલ નહીં ઉઠ રહી, કૉલ ઉઠા નહીં રહા, નમ્બર રિસીવ નહીં કર રહા, નમ્બર રિસીવ નહીં હો રહા, ઉસ ને મેરા વૉટ્સએપ ચેક નહીં કિયા ઔર વૉટ્સએપ ચેક નહીં હુવા વગૈરા. મુખ્તલિફ મવાકેઅ પર લોગ કઈ નેગેટીવ સોચોં ઔર બાતોં કે ઝરીએ ડાઇરેક્ટ યા ઇનડાઇરેક્ટ દૂસરે કી ઝાત ઔર ઇઝઝત પર અટેક કર રહે હોતે હૈં જબકે ઇસ્લામી તાલીમાત ઇન ચીઝોં સે રોક રહી હોતી હૈં, આપ ભી અપની દિલી કૈફિય્યત કે બારે મેં ગૌર ફરમા લીજિએ કે જબ આપ કિસી કો કૉલ, વૉટ્સએપ યા મેસેજ કરતે, કિસી કે ઘર કી બેલ યા દરવાઝા બજાતે હૈં તો રિસ્પોન્સ ન મિલને પર આપ કે દિલ મેં પોઝીટીવ સોચ આતી હૈ યા નેગેટીવ ? સબ સે પેહલે આપ કે ઝેહન મેં જો ભી ખયાલ આતા હૈ વોહી આપ કી દિલી કૈફિય્યત હૈ. મગર એક બાત યાદ રખિએ ! બિલા ઇજાઝતે શરઈ દૂસરે શખ્સ કે બારે મેં અપને દિલ મેં બુરે ખયાલ ઔર નેગેટીવ સોચ કા લાના દિલ કે ગન્દા હોને કી નિશાની હૈ. "અઇમ્મએ દીન رحمۃ اللہ علیہم ફરમાતે હૈં : ખબીસ ગુમાન ખબીસ દિલ સે પૈદા હોતા હૈ. (فیض القدیر للمناوی، 3/157، تحت الحدیث:2901) દિલ મેં ખબાસત ઔર ગન્દગી કે હોતે હુવે ઇન્સાન કા ખુદ કો અચ્છા ઔર નેક સમઝના ઇસ કી અક્લમન્દી હૈ યા બે વુકૂફી ઇસ કા જવાબ હર સલામત અક્લ રખને વાલે કે પાસ મૌજૂદ હોગા. બહર હાલ શરીઅત કે દાઇરે મેં રેહતે હુવે દૂસરોં કે સાથ અચ્છાઈ કરના ઔર ઉન કે બારે મેં અચ્છા સોચના, યેહ ઇસ્લામ કી બહોત હી ખૂબ સૂરત તાલીમાત મેં સે હૈ, ઇસ કા જહાં ઉખરવી ફાઇદા હૈ વહીં દુન્યવી એતેબાર સે ભી ઇસ કે બે શુમાર ફવાઇદ હાસિલ હોતે હૈં, મસલન ઇસ સે આદમી સ્ટ્રેસ (ઝેહની દબાવ) કા શિકાર નહીં હોતા બલ્કે અગર ઐસી બીમારી મેં મુબ્તલા ભી હો તો ઇસ સોચ કી વજહ સે ઇસ કા સ્ટ્રેસ કમ હોતા, ઇસ કી ઝેહની ઉલઝનેં દૂર હોતીં ઔર ઝેહની એતેબાર સે વોહ ખુદ કો હલ્કા ફુલ્કા મેહસૂસ કરતા, ઇસ કા ઇમ્યૂન સિસ્ટમ અચ્છા રેહતા ઔર ઇસ કી ઝિન્દગી ખુશ ગવાર હો જાતી હૈ, ઇસ કે બર ખિલાફ અગર ઇન્સાન દૂસરોં કે સાથ બુરા કરે યા દૂસરોં કે ખિલાફ સોચે, ઇસ કી જહાં ઉખરવી ખરાબિયાં હૈં વહીં દુન્યવી નુક્સાનાત ભી બહોત સે હૈં, મસલન ઇસ તરહ આદમી ડિપ્રેશન, ટેન્શન, એનઝાયટી (ઘબરાહટ), બાઝ અવકાત શૂગર લેવલ કે બઢને, બ્લડપ્રેશર બિગળને, બેચૈની, બે કરારી, બે સુકૂની, નીંદ ન આને ઔર દીગર કઈ તરહ કી બીમારિયોં ઔર પરેશાનિયોં સે દો ચાર રેહતા હૈ, યેહી ગલત ઔર નેગેટીવ સોચ સગે ભાઇયોં ઔર બહનોં મેં દુશ્મની, સાસ બહૂ મેં લળાઈ, મિયાં બીવી કે એક દૂસરે પર એતેમાદ કી કમી ફિર લળાઈ ઔર બિલ આખિર તલાક ઔર જુદાઈ, નીઝ ખૂની રિશ્તોં મેં દરારેં આને ઔર હંસતે બસતે ઘર ઉજળને કા એક બહોત બળા સબબ હોતી હૈ. તફ્સીર સિરાતુલ જિનાન મેં લિખા હૈ કે "દૂસરોં કે લિએ બુરે ખયાલાત રખને વાલે

નોટ : યેહ મઝમૂન નિગરાને શૂરા કી ગુફ્તગૂ વગૈરા કી મદદ સે તૈયાર કર કે ઉન્હેં ચેક કરવાને કે બાદ પેશ કિયા ગયા હૈ.

અફરાદ પર ફાલિજ ઔર દિલ કી બીમારિયોં કા ખતરા ઝિયાદા હો જાતા હૈ જૈસા કે અમેરીકન હાર્ટ એસોસીએશન કી જાનિબ સે જારી કર્દા એક તેહકીકી રિપોર્ટ મેં યેહ ઇન્કેશાફ કિયા ગયા હૈ કે વોહ અફરાદ જો દૂસરોં કે લિએ મુખાલિફાના સોચ રખતે હૈં ઔર ઇસ કી વજહ સે ઝેહની દબાવ કા શિકાર ઔર ગુસ્સે મેં રેહતે હૈં ઉન મેં દિલ કી બીમારિયોં ઔર ફાલિજ કા ખતરા 86 % બઢ જાતા હૈ. (સિરાતુલ જિનાન, 9 / 436) વાકેઈ યેહ હકીકત હૈ કે કુછ લોગોં કા ઝેહ્ન ઉલ્ટા હી ચલતા હૈ, ઉન કે સાથ જો અચ્છા હુવા ઉસે સોચને કે બજાએ જો બુરા હુવા વોહ ઉસે હી સોચતે રેહતે હૈં, બસા અવકાત તો કિસી કી અચ્છાઈ કો ભી બુરાઈ સમઝ રહે હોતે હૈં, બાઝ તો વૈસે હી કુછ દેખ કર યા ફિર કિસી કી કોઈ બાત દૂસરે કે ખિલાફ યા અપને ખિલાફ સુન કર અપની નેગેટીવ સોચ કે મીટર કો ઑન કર લેતે હૈં, યાદ રખિએ ! અપની ગલતિયોં, ખામિયોં ઔર કમઝોરિયોં કી તરફ દેખને ઔર ઉન્હેં દૂર કરને કે બજાએ મન્ફી સોચતે રેહના ઇન્સાન કો તિબ્બી એતેબાર સે કહાં તક લે જા સકતા હૈ મુલાહઝા કીજિએ :

UK કે એક માહિરે નફ્સિયાત ડૉક્ટર કા કેહના હૈ કે જો લોગ ભી મેન્ટલ હેલ્થ પ્રોબ્લમ કા શિકાર હોતે હૈં ઉન મેં સે અક્સર કી વજહ મન્ફી સોચેં હોતી હૈં, ઉન કી સબ સે બળી પ્રોબ્લમ યેહી હોતી હૈ કે વોહ અપને સાથ હોને વાલે સિર્ફ મન્ફી રવય્યોં કો હી યાદ રખતે ઔર ઉન ચીઝોં કો સોચતે રેહતે હૈં, ફિર બિલ આખિર (Ultimately) ઐસે અફરાદ ઝેહની તૌર પર પ્રેશર, સ્ટ્રેસ, ડિપ્રેશન, ઘબરાહટ (Anxiety), આસાબી બીમારિયોં (neurotic disorders) ઔર પાગલ પન (Insanity) કે શિકાર હો જાતે હૈં.

ઇસ તરહ કે અફરાદ કા જબ ઇલાજ કિયા જાતા હૈ તો દવાઈ કે સાથ સાથ બલ્કે દવાઈ સે ભી પેહલે મરીઝ કી મન્ફી સોચોં કો મરીઝ પર ઝાહિર કિયા જાતા હૈ, તાકે વોહ ખુદ સમઝ લે ઔર ઇસ બાત કો કબૂલ કર લે કે "હાં" યેહ મેરી મન્ફી સોચેં હૈં, ઇસ કે બાદ ઐસે મરીઝ કો ઇસ કી ઝિન્દગી કે પોઝીટીવ પેહલૂઓં કે હવાલે સે કહા જાતા હૈ કે આપ સોચિએ ! કે ઝિન્દગી મેં આપ કે સાથ ક્યા ક્યા અચ્છાઈ હુઈ યા કિસ ને આપ કે સાથ ક્યા અચ્છાઈ કી હૈ, યેહ મન્ફી સે મુસ્બત સોચ કી જાનિબ ખુદ કો લાને કા બહોત બેહતરીન તરીકા હૈ ઔર ઇસ સે મરીઝ કી સેહત જલ્દ બેહતર હોના શુરૂઅ હો જાતી હૈ.

ઇસ્લામ કિતના પ્યારા મઝહબ હૈ કે જો હમેં ઝિન્દગી કે હર મોળ પર ખુદ કો પોઝીટીવ રખને ઔર પોઝીટીવ સોચને કા દર્સ દેતા ઔર ઐસી સોચ કો ઇબાદત કેહતા હૈ, લેહાઝા જબ તક શરીઅત ઇજાઝત ન દે તબ તક મુસલમાનોં કે અફઆલ વ અક્વાલ કે બારે મેં અચ્છી હી સોચ રખિએ ઔર બિલ ખુસૂસ અપને પૈદા કરને વાલે ખાલિકો માલિક રબ્બે કરીમ કે સાથ ભી અચ્છા ગુમાન રખિએ કે વોહ કરીમ જો કરતા હૈ અચ્છા હી કરતા હૈ, **અલ્લાહ** પાક કે આખરી નબી મુહમ્મદે અરબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : અચ્છા ગુમાન અચ્છી ઇબાદત સે હૈ. (ابوداؤد، 4/387، حدیث:4993)

હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه લિખતે હૈં : ઇસ ફરમાને આલી કે કઈ મતલબ હો સકતે હૈં : એક યેહ કે **અલ્લાહ** પાક કે સાથ અચ્છા ગુમાન ઉસ સે ઉમ્મીદ વાબસ્તા કરના ભી ઇબાદત મેં સે એક અચ્છી ઇબાદત હૈ. દૂસરા યેહ કે **અલ્લાહ** પાક સે ઉમ્મીદ અચ્છી ઇબાદત સે હાસિલ હોતી હૈ જો ઇબાદત કરેગા ઉસે યેહ ઉમ્મીદ નસીબ હોગી. તીસરા યેહ કે ઇબાદત કે ઝરીએ **અલ્લાહ** પાક સે અચ્છી ઉમ્મીદ રખો, ઇબાદત સે ગાફિલ રેહ કર ઉમ્મીદેં બાંધના હમાકત (બે વુકૂફી) હૈ જૈસે કોઈ "જવ" બો કર ગન્દુમ કાટને કી ઉમ્મીદ કરે. ચૌથા યેહ કે **અલ્લાહ** પાક કે બન્દોં યાની મુસલમાનોં સે અચ્છા ગુમાન કરના ઉન પર બદ ગુમાની ન કરના યેહ ભી અચ્છી ઇબાદાત મેં સે એક ઇબાદત હૈ ઇસ ફરમાન કે ઔર ભી માના હો સકતે હૈં મસલન યેહ કે મુસલમાનોં પર અચ્છા ગુમાન અચ્છી ઇબાદાત સે હાસિલ હોતા હૈ જો આબિદ (ઇબાદત કરને વાલા) હોગા વોહ હી નેક ગુમાન હોગા જો ખુદ બુરા હોગા દૂસરોં કો ભી બુરા હી સમઝેગા.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, 6 /621 મુલખ્ખસન)

મેરી તમામ આશિકાને રસૂલ સે ફરિયાદ હૈ ! દુન્યવી ઔર ઉખરવી નુક્સાનાત સે બચને કે લિએ અપની સોચોં કો પોઝીટીવ રખિએ, અપની ઔલાદ, ઘરવાલોં ઔર અપને તઅલ્લુક રખને વાલોં કો ભી ઇસી કા ઝેહન દીજિએ, મુઆશરે મેં પોઝીટીવ સોચ ડિલીવર કરને વાલી દીની તેહરીક "દાવતે ઇસ્લામી" કે સાથ અપની વાબસ્તગી કો મઝબૂત કીજિએ, ઇસ કે લિએ મદની કાફિલોં મેં સફર, મદની મુઝાકરોં મેં શિર્કત, ચૈનલ કો દેખના ઔર હર માહ "માહનામા ફૈઝાને મદીના" કો લેના ઔર પઢના મત ભૂલિએ. **અલ્લાહ** પાક હમેં અમલ કી સઆદત નસીબ ફરમાએ. اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللّٰه عليه واٰله وسلَّم

શાને હબીબ બ ઝબાને હબીબ (કિસ્ત : 05)

મૌલાના અબુલ હસન અત્તારી મદની

શાને રાહતો રેહમત :

13 اَنَا رَحْمَةٌ مُهْدَاةٌ યાની મૈં રેહમત હૂં, રબ કા હદિયા હૂં.(1)

યેહ રેહમતે આલમ હી કી શાન હૈ કે સારી કાઈનાત મેં હુક્મે ઈલાહી સે તસર્રુફ કા ઈખ્તિયાર રખને વાલે હૈં લેકિન ફિર ભી સાફ અલ્ફાઝ મેં ફરમાતે હૈં કે મૈં તો તુમ્હારે લિએ રેહમત હૂં, તુમ્હારે રબ કી તરફ સે હદિયા હૂં. ઉલમા એ કિરામ ને رَحْمَةٌ ઔર مُهْدَاةٌ કો ભી આપ કે મુબારક અસ્મા વ અલ્કાબાત મેં શુમાર કિયા હૈ. હદિયા વોહ હોતા હૈ જિસ કા બદલ ન દેના પળે, સુબુલુલ હુદા વર્શાદ મેં હૈ : "ઈસ કા માના યેહ હૈ કે **અલ્લાહ** કરીમ ને મુઝે બન્દોં કે લિએ ઐસી રેહમત બના કર ભેજા હૈ જિસ કા કોઈ બદલા નહીં માંગા જાએગા ક્યૂંકે જબ કોઈ હદિયા રેહમત વ શફકત કે તૌર પર ભેજા જાએ તો ઈસ સે ઈવઝ વ બદલે કા ઈરાદા નહીં કિયા જાતા." (2)

14 اَنَا رَسُوْلُ الرَّحْمَةِ وَ رَسُوْلُ الرَّاحَةِ યાની મૈં રેહમતો રાહત વાલા રસૂલ હૂં. (3)

ઈસ ફરમાને મુબારક મેં દો અસ્માએ શાહે મદીના કા બયાન હુવા હૈ : رَسُوْلُ الرَّحْمَةِ ઔર رَسُوْلُ الرَّاحَةِ

યહાં અવ્વલન ઈસ્મે ગિરામી رَسُوْلُ الرَّاحَةِ કે બારે મેં કુછ મુલાહઝા કરતે હૈં. યૂં તો રાહત ઔર રેહમત કરીબુલ માના હૈં લેકિન ઈન મેં ફર્ક ભી કિયા જાતા હૈ. રાહત કો સુકૂન, આસાની, સહૂલત, દિલી ખુશી ઔર મુશ્કિલાત સે રિહાઈ કે તૌર પર ભી જાના જાતા હૈ.

ઈન મેં સે કિસી ભી મફ્હૂમ કી રૌશની મેં રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મુબારક ઝાત કો દેખા જાએ, આપ હર લેહાઝ સે કામિલ વ અકમલ હૈં, આપ કી તશરીફ આવરી એક અલાકા, કબીલા, શેહર યા મુલ્ક નહીં બલ્કે સારી કાઈનાત કે લિએ રાહત સુકૂન ઔર આસાની કા સબબ બની.

આપ કી આમદ સે તૌબા આસાન હો ગઈ. ગુનાહ કરને વાલોં કે ગુનાહ ઉન કે દરવાઝોં પર નહીં લિખે જાતે. નમાઝ કે લિએ સિર્ફ ઈબાદત ખાનોં હી કી તખ્સીસ ન રહી બલ્કે હર પાક જગહ કો નમાઝ કે લિએ જાઈઝ કરાર દિયા ગયા. છોટી છોટી નેકિયોં પર બળે બળે સવાબ દિએ ગએ. હજ, ઉમરા, સદકા ઔર દીગર બળે બળે નેક આમાલ કરને કી ઈસ્તેતાઅત ન રખને વાલોં કો છોટી છોટી નેકિયોં પર ઈન આમાલ કા અજ્ર દિએ જાને કા ફરમાયા ગયા. એક બાર سُبْحٰنَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ કેહને પર જન્નત મેં દરખ્ત લગને કી નવીદ સુનાઈ ગઈ. એક હર્ફે કુરઆની કી કિરાઅત પર દસ નેકિયોં કા મુઝ્દા મિલા, તીન બાર સૂરએ ઈખ્લાસ કી તિલાવત પર પૂરે કુરઆન કા સવાબ મિલને કી ખુશ ખબરી મિલી, ગુનાહગારોં કો મૈદાને હશ્ર મેં શફાઅત કી ઉમ્મીદ ને દિલાસા દિયા, ગરઝ કે બેશુમાર ઐસે ઉમૂર હૈં કે જો રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બરકત સે હમેં મિલે ઔર વોહ હમારી દિલી રાહત વ સુકૂન કા સબબ હૈં.

શાને રેહમત :

ઈસ્મે ગિરામી رَسُوْلُ الرَّحْمَةِ કે મઆની વ મફાહીમ ઔર ઈસ કે મઝાહિર બે શુમાર હૈં. મદની આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી રિસાલત હમારે લિએ રેહમત, આપ કે અખ્લાક રેહમત, આપ કી ઝાત રેહમત ઔર યેહ સબ ઐસી રેહમતેં હૈં કે સિર્ફ ચન્દ લોગોં કે લિએ નહીં, કિસી ખાસ જમાઅત યા ગિરોહ કે લિએ

નહીં, સિર્ફ મોમિનીન કે લિએ નહીં બલ્કે સારે જહાનોં કે લિએ રેહમતેં હૈં ક્યૂંકે જિસ ને આપ કો રેહમત બનાયા ખુદ ઉસી કા ફરમાન હૈ : ﴿وَمَاۤ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا رَحْمَةً لِّلْعٰلَمِیْنَ﴾ તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર હમ ને તુમ્હેં ન ભેજા મગર રેહમત સારે જહાન કે લિએ. (پ17، الانبیآء:107)

રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મુબારક ઝાત અખ્લાકે કરીમા કા ઐસા મજમૂઆ હૈ કે કોઈ નિહાયત નહીં, આપ કી રેહમત કા કોઈ કિનારા નહીં, આપ કી મુબારક ઝાત મેં પાયા જાને વાલા હર હર વસ્ફે રેહમત વ શફકત વ અઝમત વ રિફઅત બે ઈન્તિહા હૈ, આપ **અલ્લાહ** કરીમ કી તરફ સે હમારે લિએ ઐસા હદિયા વ તોહફા વ એહસાન વ રેહમત હૈં કે 1400 સાલ સે ઝાઈદ ગુઝર ગએ, હર ઝમાને મેં આપ કે અવસાફે રેહમત વ અઝમત કો લોગોં ને હર હર રંગ વ અન્દાઝ સે બયાન કિયા લેકિન આપ કી શાન હૈ કે હર બાર જુદા નઝર આતી હૈ, રેહમત કી બરસાત હર બાર અલગ અન્દાઝ સે બરસતી હૈ.

રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી શાને રેહમત કે ભી ક્યા કેહને ! આપ ને મુઆશરે કે મઝલૂમ તરીન તબકા ગુલામોં ઔર ઔરતોં કો ઇન કે હુકૂક દિલવાએ, જિન ગુલામોં કે સાથ પાઉં કી જૂતી સે ભી બદતર સુલૂક હોતા થા ઉન્હેં આકા (માલિક) કે સાથ બૈઠ કર ખાના ખાને કા મકામ દિયા, ગરીબોં ઔર ફુકરા મુસ્લિમીન કો દીગર સે પેહલે જન્નત મેં જાને કા મુઝદા સુનાયા, ગુનાહગાર એહલે ઈમાન કો બરોઝે કિયામત શફાઅત વ સિફારિશ કી નવીદ સુના કર ઢારસ બંધાઈ.

હુઝૂર નબિય્યે રેહમત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મુબારક રેહમત કે બયાન કી બુન્યાદી તૌર પર દો કિસ્મેં કી જા સકતી હૈં : 1 રેહમત વ શફકત કી તાલીમ 2 ઝાતે ગિરામી સે રેહમત વ શફકત કા ઝુહૂર.

1 રેહમત વ શફકત કી તાલીમ :

રસૂલે રેહમત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જહાં કાઈનાત કી હર મખ્લૂક કે લિએ અપની રેહમત કે દરિયા બહાએ વહીં દૂસરોં કો ભી રેહમત વ શફકત કી તાલીમો તરગીબ દી ઔર કસીર મવાકેઅ પર ઈસ કી તકરાર ભી ફરમાઈ, ચુનાન્ચે, એક મૌકેઅ પર ઈરશાદ ફરમાયા : اَلرَّاحِمُوْنَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمٰنُ، اِرْحَمُوْا مَنْ فِي الْاَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ રહ્મ કરને વાલોં પર રહમાન عَزَّوَجَلَّ રહ્મ ફરમાતા હૈ, તુમ ઝમીન વાલોં પર રહ્મ કરો આસ્માન કી બાદશાહત વાલા તુમ પર રહ્મ ફરમાએગા. (4)

સિલએ રેહમી કે ઝરીએ રેહમત વ શફકત કે ફૈલાવ કી તરગીબ કૈસે પ્યારે અન્દાઝ મેં ઈરશાદ ફરમાઈ : اَلرَّحِمُ شُجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ، فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللّٰهُ રિશ્તેદારી રહમાન સે તઅલ્લુક રખને વાલી એક શાખ હૈ તો જો શખ્સ ઈસ કો મિલાએગા **અલ્લાહ** કરીમ ઉસ કો મિલાએગા. (5)

બાઝ અવકાત સરઝનિશ કે અન્દાઝ મેં ભી રેહમત વ શફકત કી તલ્કીન ફરમાતે જૈસા કે એક આરાબી કો બચ્ચોં કે સાથ મહબ્બત વ રેહમત કા દર્સ દિયા. ચુનાન્ચે, એક મરતબા રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈમામ હસન رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه કો બોસા દિયા, અપને સીને સે લગાયા ઔર સૂંઘને લગે, ઈસ કદર શફકત વ મહબ્બત દેખ કર એક શખ્સ ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! મેરા ભી એક બેટા હૈ જો અબ જવાની કી દેહલીઝ પર કદમ રખ ચુકા હૈ, મગર મૈં ને ઉસે કભી નહીં ચૂમા. આપ ને ઈરશાદ ફરમાયા : અગર **અલ્લાહ** ને તુમ્હારે દિલ સે રેહમત નિકાલ લી હૈ તો ઈસ મેં મેરા ક્યા કુસૂર હૈ ! (6)

ઈસી તરહ એક શખ્સ ને રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી હઝરતે ઈમામે હસન સે મહબ્બત વ રેહમત કો દેખતે હુવે કહા : اِنَّ لِيْ عَشَرَةً مِنَ الْوَلَدِ مَا قَبَّلْتُ مِنْهُمْ اَحَدًا فَنَظَرَ اِلَيْهِ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ મેરે દસ બેટે હૈં ઔર મૈં ને ઉન મેં સે કિસી એક કો ભી નહીં ચૂમા. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ કી તરફ દેખા ઔર ફરમાયા : "જો શખ્સ રહ્મ નહીં કરતા ઉસ પર રહ્મ નહીં કિયા જાતા." (7)

દૂસરી કિસ્મ "ઝાતે ગિરામી સે રેહમતો શફકત કા ઝુહૂર" અગલે માહ કે શુમારે મેં બયાન કિયા જાએગા.

---

(1)مصنف ابن ابی شیبہ، 16/504، حدیث:32442 (2)سبل الھدیٰ والرشاد، 1/464 (3)الشفاء، 1/231 (4)ترمذی، 3/371، حدیث:1931 (5)ترمذی، 3/371، حدیث:1931 (6)مستدرک للحاکم، 4/161، حدیث:4846 (7)بخاری، 4/100، حدیث:5997۔

ઈસ્લામ મેં મઝદૂરોં કે હુકૂક

મૌલાના શાહઝેબ અત્તારી મદની

મઝદૂર કા લફ્ઝ હમારે યહાં ઉમૂમી તૌર પર ઉન લોગોં પર ઈસ્તેમાલ હોતા હૈ જો સામાન, મિટ્ટી, સીમેન્ટ કી બોરિયાં, ઈંટેં વગૈરા ઉઠાતે હૈં, ઘરોં, ઈમારતોં, સળકોં ઔર દીગર તામીરાતી કામ કરતે હૈં, જબકે ઈસી કામ કે માહિરીન કો મિસ્ત્રી ઔર કારીગર વગૈરા કે લફ્ઝ સે પુકારા જાતા હૈ.

મઝદૂર કે કામ કો મઝદૂરી કેહતે હૈં જિસે અરબી મેં કસ્બ યા અમલ સે ભી તાબીર કિયા જાતા હૈ, લુગવી ઔર ઈસ્તેલાહી માના કે હિસાબ સે દેખા જાએ તો હર વોહ કામ જિસ કે બદલે મેં ઉજરત મિલતી હૈ વોહ મઝદૂરી મેં શુમાર હોતા હૈ.

દુન્યા જહાન મેં કોઈ એક ભી ઐસા તબકા યા શોબા નહીં હૈ જિસ કે મુતઅલ્લિક ઈસ્લામી તાલીમાત મેં મોતદિલ ઔર ઝમાની ઝરૂરિયાત કે મુવાફિક રાહનુમાઈ ન મિલતી હો. મઝદૂરોં, મુલાઝિમોં, અજીરોં ઔર મા તહતોં કે હવાલે સે ભી તાલીમાતે ઈસ્લામિયા મેં વાઝેહ રાહનુમાઈ મૌજૂદ હૈ. દીને ઈસ્લામ ને હર તબ્કએ ઝિન્દગી સે તઅલ્લુક રખને વાલે અફરાદ કી તરહ મઝદૂરોં કો ભી હુકૂક દિએ હૈં યાની મઝદૂરોં કે હુકૂક કી અદાએગી, ઈન કી મઝદૂરી વ મેહનત કા બદલા વક્ત પર દેના, ઈન સે ઈન કી તાકત કે મુતાબિક કામ લેના, કામ લેને મેં નર્મી, શફ્કત ઔર ઈન્સાનિયત સે કામ લેના વગૈરા.

મઝદૂરોં કે સાથ હુસ્ને સુલૂક કરને કે હવાલે સે પ્યારે આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને અઝીમ હૈ : ઈન્હેં (યાની ગુલામોં, અજીરોં ઔર મઝદૂરોં કો) ઈતને ઝિયાદા કામ કા મુકલ્લફ ન કરો કે વોહ ઈન કી તાકત સે ઝિયાદા હો, અગર ઐસા કરો તો ઈન કી મુઆવનત ભી કરો.(1)

મઝદૂર સે પેહલે કામ લે લિયા ઔર જબ મઝદૂરી ઔર ઉજરત દેને કી બારી આઈ તો ઝગળા ખળા હો ગયા, મઝદૂર ઝિયાદા માંગતા હૈ, કામ વાલા કમ દેતા હૈ, દીને ઈસ્લામ ને ઈસ કા ભી હલ પેહલે હી સે ઈરશાદ ફરમા દિયા ચુનાન્ચે, હદીસે પાક મેં હૈ : જબ કિસી અજીર કો ઉજરત પર રખો તો ઉસે ઉસ કી ઉજરત પેહલે હી બતા દો.(2)

એક ઔર હદીસે પાક મેં હૈ : નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મઝદૂર કી ઉજરત ઉસે વાઝેહ બતા દેને સે પેહલે કામ લેને કી મુમાનઅત ફરમાઈ હૈ.(3)

મઝદૂરોં કી મઝદૂરી ન દેને વાલોં કો તમ્બીહ ફરમાતે હુવે ઈરશાદ ફરમાયા કે **અલ્લાહ** પાક ઈરશાદ ફરમાતા હૈ : મૈં કિયામત કે દિન તીન અફરાદ કા મુકાબિલ હોઊંગા (યાની સખ્ત સઝા દૂંગા) : 1 એક વોહ શખ્સ જો મેરે નામ પર વાદા દે ફિર અહ્દ શિકની કરે 2 વોહ શખ્સ જો કિસી આઝાદ ઈન્સાન કો બેચ દે ઔર ફિર ઉસ કી કીમત ખા લે 3 વોહ શખ્સ જિસ ને કોઈ મઝદૂર ઉજરત પર લિયા ઔર ફિર ઉસ સે કામ તો પૂરા લિયા લેકિન ઉસ કી ઉજરત ઉસે ન દી.(4)

મઝદૂર કી મઝદૂરી બર વક્ત દેના અખ્લાકી વ શરઈ દોનોં તરહ સે બહોત ઝરૂરી હૈ, રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈસ કી તરગીબ દેતે હુવે ફરમાયા : મઝદૂર કા પસીના ખુશ્ક હોને સે પેહલે ઉસ કી મઝદૂરી અદા કરો.(5)

મઝદૂરોં કો માલી વ જાની તહફ્ફુઝ મેં દીને ઈસ્લામ સબ સે આગે હૈ, રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને તો જંગ મેં ભી ઉન મઝદૂરોં કો કત્લ કરને સે મન્અ ફરમા દિયા જો લળને કે લિએ ન આએ હોં.(6)

અલ્લાહ કરીમ હમેં મઝદૂરોં ઔર તમામ હકદારોં કે હુકૂક બર વક્ત ઔર સહીહ સહીહ અદા કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

---

(1) بخاری، 1/23، حدیث:30، اللامع الصبیح شرح الجامع الصحیح،1/210، تحت الحدیث: 30 (2) نسائی، ص629، حدیث:3862 (3) کنز العمال، جز3، 2/366، حدیث:9123 (4) بخاری، 2/52، حدیث:2227 مراۃ المناجیح، 4/334 (5) ابن ماجہ، حدیث:2443 (6) ابو داؤد، 3/73، حدیث:2669۔

(દૂસરી ઔર આખરી કિસ્ત)

કેરીઅર બેહતર બનાને કે 30 તરીકે

30 Methods to Improve Your Career

ગુઝશતા સે પૈવસ્તા

મૌલાના અબૂ રજબ મુહમ્મદ આસિફ અત્તારી મદની

16 **વેલ ડિસિપ્લિન્ડ બનિએ :** ડિસિપ્લિન (ઉસૂલો ઝવાબિત) કી પાબન્દી બહોત અચ્છી ખૂબી હૈ. દિલ ન ભી ચાહે તો ડિસિપ્લિન પર અમલ કીજિએ. વક્ત પર દફ્તર પહોંચના, વક્ત ખત્મ હોને સે પેહલે ન જાના, બ્રેક ટાઇમ ખત્મ હોતે હી કામ શુરૂઅ કર દેના, અપની ટેબલ કો બે તરતીબી સે બચા કર ઇન ઑડર રખના, ડ્યૂટી કે દૌરાન ગપ શપ, ઝાતી કૉલ્ઝ ઔર સોશ્યલ મીડિયા પર મસરૂફ હોને સે પરહેઝ રખના, વૉશ રૂમ કે બહાને વક્ત ઝાએઅ ન કરના (બરતાનિયા કે 8 શેહરોં મેં હોને વાલી એક તેહકીક મેં બતાયા ગયા કે મુલાઝિમીન બાથરૂમ મેં રોઝાના અવસતન 28 મિનટ ગુઝારતે હૈં જો કમ્પનિયોં કી કારકર્દગી કો ભી મુતાસ્સિર કરતા હૈ), દૌરાને ડ્યૂટી નમાઝ પઢને મેં ઉતના હી વક્ત સર્ફ કરના જિતના નમાઝ કે લિએ આને જાને, વુઝૂ કરને ઔર નમાઝ પઢને મેં લગતા હૈ, નમાઝ કે બહાને ઝિયાદા દેર તક ગાઇબ ન રેહના, આને જાને કી હાઝિરી લગાને મેં સુસ્તી ન કરના, અપના કારકર્દગી ફૉર્મ પુર કરતે રેહના, ઇસી તરહ ડિસિપ્લિન સે જુળી હુઈ દીગર બાતોં કા ખયાલ રખના આપ કે ઇમ્પ્રેશન કો મુસ્બત બનાએગા. અગર આપ વેલ ડિસિપ્લિન્ડ નહીં હોંગે તો તરક્કી મેં સબ સે બળી રુકાવટ આપ ખુદ હોંગે.

17 **પેન્ડિંગ કી આદત સે બચિએ :** બૉસ યા અફ્સરાન કી તરફ સે આપ કો જો પ્રોજેક્ટ યા ટાસ્ક દિયા જાએ ઉસે મુકર્રરા વક્ત મેં મુકમ્મલ કરને કે લિએ મુસલસલ લગન સે કામ કીજિએ. ઇસે આખરી વક્ત તક પેન્ડિંગ મેં રખને સે આપ ઝેહની દબાવ મેં આ જાએંગે ઔર વક્ત પર કામ ન મિલને કી વજહ સે આપ કા બૉસ દીગર અફરાદ કો ભી આપ પર ઇન્હેસાર ન કરને કા મશ્વરા દેગા. જહાં કામ કરને કી લગન ન પાઈ જાતી હો વહાં બાત બાત પર બહાને તરાશને યા ઈજાદ કરને કા "હુનર" તેઝી સે પરવાન ચઢતા હૈ.

18 **વેલ્યૂ બઢાઇએ :** આમ આદમી કા સાદા કાગઝ પર દસ્તખત કરના, બૈંક એકાઉન્ટ હોલ્ડર કે ચૈક પર દસ્તખત ઔર મુલ્ક કે સદ્ર કા કિસી કાનૂની મુસવ્વદે પર દસ્તખત કર દેના બરાબર નહીં હૈં ક્યૂંકે સાદા કાગઝ પર દસ્તખત સે કુછ નહીં મિલેગા ઔર ચૈક બૈંક સે કેશ કરવાયા જાએ તો રકમ મિલેગી ઔર સદ્ર કે દસ્તખત સે વોહ કાનૂન પૂરે મુલ્ક મેં નાફિઝ હો જાએગા. ઇન તીનોં દસ્તખતોં મેં ફર્ક વેલ્યૂ કા હૈ, લેહાઝા અપની વેલ્યૂ મેં ઇઝાફા કીજિએ. ખિદમાત કા બદલા સિર્ફ રકમ હી નહીં વેલ્યૂ ભી હોતી હૈ. ડ્યૂટી સે બઢ કર કુછ ન કુછ ઇઝાફી કામ કર દેને કી આદત બનાએં ઇસ સે ભી વેલ્યૂ બઢતી હૈ મસલન આપ સે ઘાસ કાટને કો કહા જાએ તો ફાલતૂ જળી બૂટિયાં મુફ્ત મેં તલફ કર દીજિએ. બૉસ કી ગૈર મૌજૂદગી મેં ભી ઇસી તરહ મેહનત કીજિએ જિસ તરહ ઉસ કી મૌજૂદગી મેં કરતે હૈં. વેલ્યૂ બઢાને કા એક ફાઇદા યેહ ભી હોગા કે તરક્કી દેને કા વક્ત આએગા તો બૉસ કા પેહલા ઇન્તેખાબ આપ હોંગે.

19 સાઝિશી થિયરિયોં પર યકીન ન કીજિએ : બાઝ લોગોં કો યેહ ખૌફ લગા રેહતા હૈ કે કોઈ મેરે ખિલાફ સાઝિશ કર કે મુઝે તરક્કી સે મેહરૂમ ન કર દે યા નૌકરી હી સે ન નિકલવા દે. ઐસે લોગોં કા ખૌફ મઝીદ બઢ જાતા હૈ જબ કોઈ ઉન કો આ કર બતાતા હૈ કે ફુલાં શખ્સ તુમ્હારે પીછે લગા હુવા હૈ યા અફસરાન કો તુમ્હારી શિકાયતેં પહોંચા રહા હૈ. ઐસોં કો ચાહિએ કે હર કિસી પર યકીન કર કે પરેશાન ન હોં કે જો આપ કે નસીબ મેં હૈ ઉસ સે ન કમ મિલેગા ન ઝિયાદા. મઝીદ યેહ કે ખુદ ભી હસદ સે બચિએ ઔર કિસી કે ખિલાફ દફ્તરી સાઝિશોં કા હિસ્સા ન બનિએ ક્યૂંકે દૂસરે કી ટાંગેં કાટને સે આપ કા કદ બઢા નહીં હો જાએગા. ઈસી તરહ ડબલ એજન્ટ કિસ્મ કે લોગોં સે બચિએ જો લગાઈ બુઝાઈ કર કે લોગોં કો આપસ મેં લડવાતે હૈં. ગીબત, તોહમત ઔર બોહતાન કે બારે મેં ઈસ્લામી તાલીમાત પર અમલ કરેંગે તો બહોત સારી પરેશાનિયોં સે બચ જાએંગે, اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ

20 ફીડબેક કો નઝર અન્દાઝ ન કીજિએ : ફીડબેક (તાસ્સુરાત) હમારી કારકર્દગી કો બેહતર કરને મેં અહમ કિરદાર અદા કરતા હૈ, ઈસે નઝર અન્દાઝ ન કીજિએ, બિલ ખુસૂસ જબ ફીડબેક આપ કે સીનિયર્ઝ યા બૉસ કી તરફ સે હો. અગર નિગરાન યા બૉસ કહે કે આપ અપને કામ કે મેયાર કો બેહતર કરેં તો ઐસા ઝરૂર કરેં અગર્ચે આપ કી નઝર મેં આપ કી કારકર્દગી બેસ્ટ ક્યૂં ન હો ! અગર આપ ફીડબેક કો મુસલસલ નઝર અન્દાઝ કરેંગે તો આપ કો ઝિદ્દી, ખુદ પસન્દ ઔર મુશ્કિલ શખ્સિય્યત સમઝા જાએગા જિસ સે આપ કા ઈમ્પ્રેશન બિગડેગા બલ્કે અગર આપ દૂસરી જગહ જૉબ કરને જાએંગે તો વોહ ઈદારા ભી પિછ્લે ઈદારે કા ફીડબેક લે સકતા હૈ, ઈસ લિએ ફીડબેક કી મદદ સે ખુદ કો બેહતર કીજિએ. દૂસરોં કે ફીડબેક કે સાથ સાથ અપની કારકર્દગી કા ખુદ ભી તન્કીદી જાઈઝા લીજિએ, ફિર જો ખામિયાં નઝર આએં ઉન પર કાબૂ પાઈએ ઔર ખૂબિયોં કો બઢાઈએ. એક નૌજવાન ને ફીડબેક લેને કા બઢા અનોખા અન્દાઝ અપનાયા, આપ ભી પઢિએ : એક નૌજવાન PCO મેં દાખિલ હુવા ઔર એક નમ્બર મિલાયા, કૉલ મિલને પર કેહને લગા કે મેં બાગબાની કા કામ કરતા હૂં, સર ! આપ મુઝે અપને બાગીચે કી સફાઈ સુથરાઈ ઔર દેખ ભાલ કે લિએ મુલાઝિમ રખ લીજિએ, દૂસરી તરફ સે જવાબ મિલા : ફિલ હાલ તો હમારે પાસ ઈસ કામ કે લિએ એક મુલાઝિમ મૌજૂદ હૈ. લળકે ને ઈસરાર કરતે હુવે કહા : સર ! મૈં આપ કા કામ મૌજૂદા મુલાઝિમ સે આધી તનખ્વાહ પર કરને કે લિએ તૈયાર હૂં. ઉસ શખ્સ ને જવાબ દિયા કે મેરા મુલાઝિમ બહોત અચ્છા કામ કર રહા હૈ મૈં કિસી કીમત પર ભી ઉસે તબ્દીલ નહીં કરના ચાહૂંગા. અબ લળકા બા કાઈદા મિન્નતોં પર ઉતર આયા ઔર આજિઝી સે બોલા : સર ! મૈં બાગીચે કે કામ કે ઈલાવા આપ કે ઘર કે સામને વાલી ગુઝરગાહ ઔર ફુટપાથ કી ભી સફાઈ કરૂંગા ઔર આપ કે બાગીચે કો શેહર કા સબ સે ખૂબ સૂરત બાગીચા બના દૂંગા. ઈસ બાર ભી જવાબ નફી મેં મિલા. ઈસ પર લળકે ને ફોન બન્દ કર દિયા. PCO કે માલિક ને ઉસ કી ગુફ્તગૂ સુન લી થી, ઉસ ને લળકે સે હમદર્દી કરતે હુવે કહા કોઈ બાત નહીં, દિલ છોટા ન કરો, اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ તુમ્હેં જલ્દ નૌકરી મિલ જાએગી. લળકા મુસ્કુરાયા ઔર કેહને લગા કે મૈં ઉસી શખ્સ કે પાસ નૌકરી કરતા હૂં મૈં તો સિર્ફ ઈસ બાત કો ચેક કરના ચાહ રહા થા કે વોહ મેરે કામ કે મેયાર સે કિસ હદ મુતમઈન હૈ ?

આપ એક લમ્હે કે લિએ સોચિએ કે અગર ઉસ શખ્સ કી જગહ આપ કા બૉસ હોતા ઔર ઉસે કોઈ શખ્સ આપ કી જગહ કામ કરને કી ઈસ અન્દાઝ મેં પેશકશ કરતા તો બૉસ કા જવાબ નફી મેં હોતા યા....? અપની સલાહિયતોં કી બદૌલત ઈદારે કી ઐસી ઝરૂરત બન જાઈએ કે વોહ આપ કી જગહ કિસી ઔર કો રખને કા તસવ્વુર ભી ન કરે.

21 અપના કિરદાર બેહતર બનાઈએ : કામયાબી મેં શખ્સિય્યત કા બઢા કિરદાર હોતા હૈ, અપને રબ કો રાઝી કરને કે લિએ ઈસ્લામ કે સિખાએ હુવે અખ્લાક વ અવસાફ અપનાએ. આપ કી શખ્સિય્યત મેં બેહતરી આએગી ઔર આપ દફ્તર, ઘર, બાઝાર, સ્કૂલ, જામિઆ, કૉલેજ હર જગહ કામયાબ રહેંગે. ચેહરે પર મુસ્કુરાહટ રખના, જઝબએ હમદર્દી, દૂસરોં કી ભલાઈ ચાહના, એહતેરામે મુસ્લિમ, ખુશ લિબાસ, સાફ સુથરા રેહના, હસદ, તકબ્બુર, બુગ્ઝ, ગીબત, ચુગલી, તોહમત સે બચ કર આજિઝી, મહબ્બતે મુસ્લિમ ઇખ્તિયાર કરના આપ કી શખ્સિય્યત કો ચાર ચાંદ લગા દેગા. ઈસ કે સાથ સાથ આપ કે ઉઠને બૈઠને, ચલને ફિરને, ખાને પીને, બોલ ચાલ કા અન્દાઝ ઇસ્લામ કી તાલીમાત કે મુતાબિક હોગા તો આપ કી શખ્સિય્યત મેં નિખાર આએગા. ઉમ્મીદ દિલાઈએ, માયૂસી ન ફૈલાઈએ, સિર્ફ અપને મફાદ કો અઝીઝ ન રખિએ, પુર જોશ રહિએ, લોગ આપ કો પસન્દ કરને લગેંગે.

22 રાઝદાર બનિએ : હર ઈદારે કે કુછ ન કુછ રાઝ હોતે હૈં જિન્હેં વોહ અવામ મેં ઝાહિર કરના પસન્દ નહીં કરતે ક્યૂંકે ઈસ સે ઈદારે કા નુક્સાન હો સકતા હૈ મસલન ઈદારા અપની નઈ મસનૂઆત માર્કેટ

મેં લાને કી તૈયારી કર રહા હોતા હૈ અગર ઈન કે મદ્દે મુકાબિલ કો ઈસ કી સુન ગુન હો જાએ તો વોહ પેહલ કર કે ઉન્હેં નુક્સાન પહુંચા સકતા હૈ. ઈદારે કે મુલાઝિમીન કો ચૂંકે ઈન માલૂમાત સે આગાહી હોતી હૈ તો ઈન કી ઝિમ્મેદારી હૈ કે વોહ ઈન માલૂમાત કા કિસી સે હરગિઝ તબાદલા (Share) ન કરેં ક્યૂંકે યેહ માલૂમાત ભી ઈદારે કી અમાનત હૈં.

23 મહારત મેં ઈઝાફા કીજિએ : જૉબ મિલને પર આપ કા સફર ખત્મ નહીં બલ્કે શુરૂઅ હુવા હૈ ક્યૂંકે આપ કો તરક્કી કી બુલન્દિયોં તક પહોંચના હૈ. કહા જાતા હૈ : (To earn more learn more) યાની ઝિયાદા કમાને કે લિએ ઝિયાદા સીખિએ. કમ કીમત પર બળી કામયાબી નહીં મિલતી. શાયદ ઈસી લિએ કુછ લોગ ઐસે ભી હોતે હૈં જો તરક્કી કરના હી નહીં ચાહતે ક્યૂંકે ઈસ કે લિએ મેહનત કરના પળતી હૈ ઈસ કે નતીજે મેં વોહ તરક્કી કે ફવાઈદ સે ભી મેહરૂમ રેહતે હૈં, જિસ પોસ્ટ પર નોકરી શુરૂઅ કરતે હૈં 10 સાલ બાદ ભી વહીં દિખાઈ દેતે હૈં જબ કે ઈન કે સાથી કહીં કે કહીં પહોંચ ચુકે હોતે હૈં બહર હાલ અગર આપ તરક્કી ચાહતે હૈં તો અપની મહારત મેં ઈઝાફા કીજિએ મસલન અગર આપ આઈસક્રીમ બનાને કા કામ કરતે હૈં તો ઐસે માહિર બનિએ કે પૂરે શેહર મેં આપ જૈસી બેહતરીન આઈસક્રીમ બનાને વાલા કોઈ ન હો. ઈસ કે લિએ અપને કામ કી તકનીકી કા ઈલ્મ બઢાઈએ. જો કામ આપ કરતે હૈં, ઈસ કે લિએ માલૂમાત ઈકટ્ઠી કીજિએ કે દુન્યા મેં ઈસ હવાલે સે ક્યા પ્રોગ્રેસ હો રહી હૈ ? આઈડિયાઝ કી દુન્યા બળી વસીઅ હૈ, ઈન્ટરનેટ કે ઝરીએ કમ વક્ત મેં દુન્યા જહાન કી માલૂમાત હાસિલ કી જા સકતી હૈં. કિતાબેં પઢિએ, અપના મુશાહદા ઔર તજરિબે બઢાઈએ. અપની ફીલ્ડ કે માહિર અફરાદ કે સાથ ઉઠિએ બૈઠિએ, ઉન કે સાથ તબાદલએ ખયાલ કીજિએ. સીખને કા સફર જારી રખિએ, ઈસ કે લિએ બોલિએ કમ ઔર સુનિએ ઝિયાદા, ક્યૂંકે ઈન્સાન બોલને સે નહીં સુનને સે ઝિયાદા સીખતા હૈ. યેહ ભી ઝેહન મેં રહે કે હર ઈન્સાન હર ફીલ્ડ મેં માહિર નહીં હો સકતા કે માહિર પાઈલૉટ ટ્રેન ચલાને કા ભી માહિર હો ફિર વોહ કમ્પ્યૂટર પ્રોગ્રામિંગ કા ભી માહિર હો, ઈસ લિએ ઉસી કામ મેં આગે બઢિએ જો આપ કો આતા હો યા આપ સીખ સકતે હોં, હર ફન મૌલા બનને કી કોશિશ ન કીજિએ, રૂસી કહાવત હૈ કે અગર આપ તીન ખરગોશોં કો એક સાથ પકળને કી કોશિશ કરેંગે તો કિસી કો નહીં પકળ પાએંગે.

24 તબ્દીલી કો તરક્કી કી સીઢી સમઝિએ : અગર ઑફિસ મેં આપ કે કામ કી નોઇય્યત બદલ દી જાએ યા આપ કો ચન્દ અફરાદ પર નિગરાન બના દિયા જાએ યા કિસી કે મા તહત કર દિયા જાએ તો ઘબરાએં નહીં બલ્કે નઈ ઝિમ્મેદારિયોં કો અચ્છી તરહ અદા કર કે યેહ સાબિત કરેં કે આપ બા સલાહિય્યત હૈં. બાઝ લોગ તબ્દીલી સે ડર જાતે હૈં આપ ઉન મેં શામિલ ન હોં, એક સાહબ કો દફ્તર ને પ્રમોશન દી તો ઉન કે હાથ પાઉં ફૂલ ગએ. ઉન કે ચેહરે સે પરેશાની ઝલક રહી થી. વોહ બુરા સા મુંહ બના કર કેહને લગે : "યાર ! અચ્છા ભલા એક તરફ બૈઠ કર નૌકરી કર રહા થા, અબ સેક્શન ઈન્ચાર્જ બના દિયા ગયા હૂં, અપના ભી ખયાલ રખના પળેગા ઔર દૂસરોં કા ભી !"

25 ઘર કી ટેન્શન દફ્તર મેં ન લાઈએ : ઘર હર ઈન્સાન કી ઝિન્દગી કા અહમ તરીન હિસ્સા હૈ, ઘરેલૂ પરેશાનિયાં કિસે નહીં હોતીં લેકિન અચ્છી બાત યેહ હૈ કે ઘર કી ટેન્શન ઑફિસ ન લાઈ જાએ. આપ ઝરા સી બાત પર અપને સાથિયોં સે ઉલઝ પળેંગે યા કામ મેં આપ કા જી નહીં લગેગા જિસ સે આપ કી કારકર્દગી પર મન્ફી અસર પળેગા જો મઝીદ પરેશાની કા સબબ બન સકતા હૈ.

26 સેહત કા ભી ખયાલ રખેં : આપ કી જૉબ કા તઅલ્લુક આપ કી સેહત સે ભી હૈ કે આએ રોઝ આપ બીમારી કી વજહ સે છુટ્ટિયાં કરેંગે યા હર દૂસરે દિન લેટ ઑફિસ પહોંચેંગે તો ઈદારા દૂસરા મુલાઝિમ રખને કી ભી સોચ સકતા હૈ. ઈસ લિએ અપની સેહત કા ખયાલ રખિએ. ઈસ કે લિએ અપની કમાઈ મેં સે ખુદ પર ભી ખર્ચ કીજિએ ઔર સેહત બખ્શ ખૂરાક મસલન ગોશ્ત, મછલી, દૂધ, ફલ, ડ્રાઈ ફ્રૂડ વગૈરા ખાને કા મામૂલ બનાઈએ. રૌગની ખાને ખાના, ગૈર મેયારી મશરૂબાત પીના, નીંદ પૂરી ન કરના, વૉક ન કરના, સિગ્રેટ ઔર પાન ગુટકે કી આદત વગૈરા સેહત કે લિએ અચ્છી નહીં હૈ.

27 અપને ઝાતી મસાઈલ દફ્તર સે બાહર હલ કીજિએ : ઘર મેં બિજલી પાની ગેસ વગૈરા કે મસાઈલ હોતે રેહતે હૈં, કભી બાઈક વગૈરા ભી ખરાબ હો જાતી હૈ, કિસી કો ડૉક્ટર કે પાસ ભી લે જાના પળ જાતા હૈ, ગોયા "ડ્યૂટી" કે ઈલાવા ભી કામ હૈં ઝમાને મેં. લેકિન પ્રોબ્લમ ઉસ વક્ત હોતી હૈ જબ લોગ ડ્યૂટી કે દૌરાન અપને ઝાતી કામ નિમટાને કે લિએ ચલે જાતે હૈં, જિસ સે ઑફિસ કે કામ કા ભી હરજ હોતા હૈ ઔર ઉન કા ઈમ્પ્રેશન ભી બિગળતા હૈ. ઈદારે ને પ્રોફેશનલ કામોં કે લિએ જૉબ દી હૈ ન કે આપ કે ઝાતી કામોં કે લિએ ! ઈસ લિએ જહાં તક મુમકિન હો સકે ઈસ તરહ કે કામ ડ્યૂટી ટાઈમ ખત્મ હોને કે બાદ કર લિએ જાએં. પ્લમ્બર, ઈલેક્ટ્રીશન, મિકેનિક ઔર ડૉક્ટર વગૈરા શામ કે વક્ત ભી મિલ જાતે હૈં, હફ્તાવાર છુટ્ટી કે દિન ભી બહોત સે કામ મુકમ્મલ કિએ જા સકતે હૈં.

28 તનખ્વાહ કે મુઆમલે પર જઝબાતી ન બનિએ : તનખ્વાહ ઐસી ચીઝ હૈ જિસ પર ગુફ્તગૂ હર મુલાઝિમ કે લિએ દિલચસ્પી કા સબબ હોતી હૈ. અક્સરિય્યત કા રોના યેહી હોતા હૈ કે ઈન કી તનખ્વાહ કમ હૈ ઔર મુલાઝિમીન ઉમૂમન ઈસ ઈન્તેઝાર મેં રેહતે હૈં કે કિસી તરહ ઉન કી તનખ્વાહ મેં ઈઝાફા હો જાએ ! ઉન મેં સે કુછ કો આમદની ઔર અખરાજાત મેં તવાઝુન ન હોને કી પ્રોબ્લમ હોતી હૈ ઔર કુછ અપની સહૂલિયાત મેં ઈઝાફે કે લિએ તનખ્વાહ મેં ઈઝાફા ચાહતે હૈં. એક બુન્યાદી બાત હમ સબ કો પેશે નઝર રખની ચાહિએ પેહલે હમ ને ઈદારે કો મુન્તખબ કિયા ફિર ઈદારે ને હમેં મુન્તખબ કિયા ઔર તનખ્વાહ વગૈરા કે મુઆમલાત એગ્રીમેન્ટ (મુઆહદે) મેં શામિલ હોતે હૈં, ઐસી સૂરત મેં નાશુકે બન કર તનખ્વાહ કી કમી કા રોના ન રોએં. હાં ! યેહ ઝરૂર દેખા જા સકતા હૈ કે ઈદારા હમ સે જો કામ લે રહા હૈ ઉસ કે મુતાબિક તનખ્વાહ દે રહા હૈ તો ઈઝાફે કા મુતાલબા અચ્છી બાત નહીં ઔર અગર કમ તનખ્વાહ દે કર કામ ઝિયાદા લે રહા હૈ તો મોહઝઝબ અન્દાઝ મેં બાત કી જા સકતી હૈ. મઝીદ યેહ કે બાઝ ઈદારોં મેં તનખ્વાહ મેં ઝરૂરતન ઈઝાફે કા તરીકએ કાર બના હોતા હૈ ઈસ કે મુતાબિક દરખ્વાસ્ત દી જા સકતી હૈ. અગર આપ કે ઈદારે મેં ઐસા કોઈ નિઝામ નહીં હૈ ફિર ભી અગર આપ ઝિયાદા તનખ્વાહ ચાહતે હૈં તો ઈસ કે મુતાબિક વક્ત ઝિયાદા દે દીજિએ યા અપની મહારત બઢા લીજિએ.

29 નૌકરી છોળને મેં જલ્દ બાઝી ન કીજિએ : આપ કો કઈ લોગ ઐસે ભી મિલેંગે જો એક જગહ ટિક કર જૉબ નહીં કરતે, ઝરા સી બાત પર નૌકરી છોળ દેતે હૈં. દફ્તરી સાથી સે છોટા મોટા ઝગળા હો ગયા તો ઈસ્તેફા, બૉસ ને કિસી ગલતી પર ડાંટ દિયા તો ઈસ્તેફા, કિસી ઔર કી તનખ્વાહ બઢ ગઈ લેકિન ઈસ કી તનખ્વાહ મેં ઈઝાફા નહીં કિયા તો ઈસ્તેફા, ઈદારે વાલોં ને છુટ્ટિયાં નહીં દીં તો ઈસ્તેફા, ઐસે લોગ બળે ફખ્ર સે લોગોં કો જતાતે હૈં કે મૈં તો અપના ઈસ્તેફા જેબ મેં ડાલ કર ઘૂમતા હૂં. અપની ઈસી આદત કી વજહ સે વોહ ઈસ હાલ તક પહોંચ જાતે હૈં કે કોઈ ઈદારા ઈન કે પિછલે રેકૉર્ડ કો દેખતે હુવે જૉબ દેને કા રિસ્ક નહીં લેતા. ઐસે લોગોં કો બે રોઝગારોં કે હાલાત દેખ કર કદ્રે નેમત કરની ચાહિએ.

30 જૉબ સે નિકાલ દિયા જાએ તો ! કુછ લોગ ઐસે હોતે હૈં જિન કો જૉબ સે નિકાલ દિયા જાતા હૈ, યેહ કૈસા દિલ તોળ દેને વાલા તજરિબા હોતા હૈ બતાને કી હાજત નહીં. ઐસોં કો હિમ્મત રખની ચાહિએ કે દુન્યા અભી ખત્મ નહીં હુઈ, એક દર બન્દ હોતા હૈ તો સૌ દરવાઝે ખુલ જાતે હૈં, **અલ્લાહ** પર તવક્કુલ રખેં ઔર નઈ નૌકરી તલાશ કરને મેં દેર ન કરેં વરના પરેશાની બઢ જાએગી.

જુદાઈ કા અન્દાઝ કૈસા હો ? બહર હાલ જૉબ ખુદ છોળેં યા આપ સે માઝેરત કી જાએ દોનોં સૂરતોં મેં રુખ્સત હોને કા અન્દાઝ મોહઝઝબ હોના ચાહિએ કે ઝિન્દગી દોબારા ભી આપ કો મિલા સકતી હૈ. અગર આપ લળ ઝગળ કર દોબારા બૉસ યા અફ્સરાન કી શક્લ ન દેખને કા દાવા કર કે ગુસીલે અન્દાઝ મેં રુખ્સત હોંગે તો દોબારા વહીં જૉબ પર મજબૂર હોને કી સૂરત મેં શર્મિન્દગી હોગી.

સોચ સમઝ કર ફીલ્ડ તબ્દીલ કીજિએ : ઈસી તરહ બાઝોં કી અચ્છી ખાસી જૉબ હોતી હૈ લેકિન ઉન્હેં કોઈ સમઝા દેતા હૈ કે નૌકરી મેં ક્યા રખા હૈ ! બિઝનેસ કરો બહોત તરક્કી કરોગે. ઈસ મેં બઝાહિર કોઈ બુરાઈ નહીં હૈ કે હો સકતા હૈ કારોબાર મેં આપ કો ઝિયાદા કામયાબી મિલે લેકિન સિર્ફ યેહ દેખ લીજિએ કે આપ કારોબારી તકાઝોં પર પૂરે ઉતર સકતે હૈં ? કિસી શખ્સ ને પુરાને કારોબારી સે પૂછા : ક્યા મૈં કારોબાર કરને કા અહલ હૂં, કારોબારી ને જવાબ દિયા : હાં ! અગર આપ 12 મેં સે 8 ઘન્ટે મુસ્કુરા સકતે હૈં. ઈસી તરહ અગર આપ સે એક બૉસ બરદાશ્ત નહીં હોતા તો ક્યા આપ દરજનોં સેંકળોં બૉસ (ગ્રાહક) બરદાશ્ત કર પાએંગે ? ક્યૂંકે કારોબાર મેં હર કસ્ટમર ગોયા બૉસ કે અન્દાઝ મેં બાત કરતા હૈ કે તુમ્હારે માલ મેં યેહ ખરાબી હૈ, કીમત ઝિયાદા હૈ, બહોત પુરાના હૈ વગૈરા વગૈરા, અગર આપ અકળ દિખાએંગે તો વોહ કહીં ઔર સે સામાન લે લેગા. કામયાબ કારોબારી વોહી બન સકતા હૈ જો કસ્ટમર કે નખરે ઔર માર્કેટ કા ઉતાર ચઢાવ બરદાશ્ત કર સકતા હો. ઈસી તરહ આપ કા મિઝાજ હી મુલાઝમત વાલા હૈ ઔર કારોબારી મહારત આપ મેં નહીં હૈ તો નાકામી કા ચાન્સ ઝિયાદા હૈ ક્યૂંકે ઝરૂરી નહીં એક ફીલ્ડ મેં કામયાબ હોને વાલા દૂસરી ફીલ્ડ મેં ભી કામયાબી કે ઝન્ડે ગાળ દે ક્યૂંકે મછલી પાની મેં તેરને ઔર બાઝ ફઝા મેં ઉળને કા માહિર હોતા હૈ. ફિર ભી આપ તજરિબા કરના ચાહતે હૈં તો ઝરૂર કીજિએ લેકિન ફાઈદે કે સાથ નુક્સાન બરદાશ્ત કરને કી હિમ્મત ભી જમ્અ રખિએ. **અલ્લાહ** કરીમ હમેં રિઝકે હલાલ કમાને ઔર ખાને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

નોટ : કમાઈ કે હવાલે સે શરઈ અહકામાત જાનને કે લિએ ઈન્ટરનેશનલ મઝહબી સ્કૉલર હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ ઈલ્યાસ કાદરી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه કા શાનદાર રિસાલા "હલાલ તરીકે સે કમાને કે 50 મદની ફૂલ" (મતબૂઆ મક્તબતુલ મદીના) ઝરૂર મુતાલઆ કીજિએ.

જન્નત કા સબ સે બુલન્દ દરજા

મૌલાના કાશિફ શેહઝાદ અત્તારી મદની

અલ્લાહ પાક કે આખરી નબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અપને રબ કી બારગાહ સે જો બે શુમાર ખુસૂસી શાનેં અતા ફરમાઈ ગઈ હૈં ઉન મેં સે 3 યેહ હૈં :

1 **મકામે વસીલા અતા કિયા ગયા :** જન્નત કા બુલન્દ તરીન દરજા મકામે વસીલા **અલ્લાહ** કે હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે લિએ ખાસ હૈ.[1]

અલ્લાહ કે પ્યારે નબી, મક્કી મદની صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈરશાદ ફરમાયા : سَلُوا اللّٰهَ لِيَ الْوَسِيلَةَ યાની **અલ્લાહ** પાક સે મેરે લિએ મકામે વસીલા કા સવાલ કરો. અર્ઝ કી ગઈ : યા રસૂલલ્લાહ ! મકામે વસીલા ક્યા હૈ ? ઈરશાદ ફરમાયા : اَعْلٰى دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ لَا يَنَالُهَا اِلَّا رَجُلٌ وَاحِدٌ اَرْجُو اَنْ اَكُوْنَ اَنَا هُوَ યાની વોહ જન્નત કા આલા તરીન દરજા હૈ જો સિર્ફ એક શખ્સ કો હાસિલ હોગા ઔર મૈં ઉમ્મીદ કરતા હૂં કે વોહ શખ્સ મૈં હી હોઊંગા.[2]

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : اَلْوَسِيْلَةُ دَرَجَةٌ عِنْدَ اللّٰهِ لَيْسَ فَوْقَهَا دَرَجَةٌ فَسَلُوا اللّٰهَ اَنْ يُؤْتِيَنِي الْوَسِيْلَةَ યાની વસીલા **અલ્લાહ** પાક કે યહાં એક ઐસા દરજા હૈ જિસ સે ઊપર કોઈ ઔર દરજા નહીં, **અલ્લાહ** કરીમ સે દુઆ કરો કે વોહ મુઝે મકામે વસીલા અતા ફરમાએ.[3]

શિહાબુલ મિલ્લતે વદ્દીન હઝરતે અલ્લામા અહમદ બિન મુહમ્મદ ખફાજી મિસરી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه લિખતે હૈં : મકામે વસીલા જન્નત કે દીગર તમામ મકામાત સે ઝિયાદા અર્શ કે નઝદીક હૈ ઔર યેહ મકામ ખાસ સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે લિએ હૈ.[4]

શફાઅતે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પાને કા નુસ્ખા : ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : જબ તુમ મોઅઝ્ઝિન કો (અઝાન કેહતે હુવે) સુનો તો અઝાન કે કલેમાત દોહરાતે જાઓ ઔર ફિર મુઝ પર દુરૂદ પઢો ક્યૂંકે જો મુઝ પર એક મરતબા દુરૂદ પઢતા હૈ **અલ્લાહ** પાક ઈસ કે બદલે મેં ઉસ પર દસ રેહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ. ઈસ કે બાદ **અલ્લાહ** પાક સે મેરે લિએ મકામે વસીલા કી દુઆ માંગો ક્યૂંકે વોહ જન્નત કા એક ઐસા મકામ હૈ જો **અલ્લાહ** કે બન્દોં મેં સે સિર્ફ એક બન્દે કો મિલેગા ઔર મુઝે ઉમ્મીદ હૈ કે વોહ બન્દા મૈં હૂં. فَمَنْ سَاَلَ لِيَ الْوَسِيْلَةَ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ યાની જો શખ્સ મેરે લિએ મકામે વસીલા કી દુઆ માંગે તો ઉસ કે લિએ મેરી શફાઅત લાઝિમ હો જાતી હૈ.[5]

શારેહે બુખારી મુફ્તી શરીફુલ હક અમજદી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : ઈસ (હદીસ મેં શફાઅત) સે ખાસ શફાઅત મુરાદ હૈ, મસલન : જન્નત મેં બિલા હિસાબો કિતાબ દાખિલ કરના, દર્જે બુલન્દ કરાના.[6]

ઐ આશિકાને રસૂલ ! જબ ભી અઝાન શુરૂઅ હો તો તમામ કામ કાજ રોક કર ખામોશી સે અઝાન સુનેં

ઔર ઈસ કા જવાબ દેં. જબ અઝાન મુકમ્મલ હો જાએ તો ફિર અઝાન કે બાદ કી દુઆ પઢેં જિસ મેં રેહમતે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે લિએ મકામે વસીલા કી દુઆ ભી શામિલ હૈ. اِنْ شَآءَاللّٰه عزوجل બે શુમાર નેકિયાં હાસિલ હોને કે સાથ સાથ સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી શફાઅત ભી નસીબ હોગી.(7)

બનાએ ગએ હમ શફાઅત કી ખાતિર
હમારે લિએ હૈ શફાઅત નબી કી(8)

2 મખ્સૂસ ફરિશ્તોં કી હાઝિરી : હઝરતે સૈયદના ઈમામ જલાલુદ્દીન સુયૂતી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી એક ખુસૂસી શાન યેહ હૈ કે આપ કી ખિદમત મેં બાઝ ઐસે ફરિશ્તોં ને ભી હાઝિરી દી જો ઈસ સે પેહલે કભી ઝમીન પર નહીં આએ થે, ઈસ્માઈલ નામી ફરિશ્તા ઔર હઝરતે સૈયદના ઈસરાફીલ عَلَيْهِ السَّلَام ભી ઈન ફરિશ્તોં મેં શામિલ હૈં.(9)

ઐ આશિકાને રસૂલ ! હઝરતે સૈયદના ઈસરાફીલ عَلَيْهِ السَّلَام મુર્સલીને મલાઈકા (યાની મન્સબે રિસાલત પર ફાઈઝ હોને વાલે ફરિશ્તોં) મેં સે હૈં(10) ઔર મુર્સલીને મલાઈકા બિલ ઈજમાઅ તમામ ગૈર અમ્બિયા સે અફઝલ હૈં.(11)

મદની ફૂલ : મુર્સલીને મલાઈકા ઉન ફરિશ્તોં કો કહા જાતા હૈ જો **અલ્લાહ** પાક કે અહકામાત તમામ ફરિશ્તોં તક પહુંચાતે હૈં.(12)

3 જિબ્રીલ عَلَيْهِ السَّلَام કા ઈયાદત કરના : **અલ્લાહ** પાક કે હુક્મ સે હઝરતે સૈયદના જિબ્રીલે અમીન عَلَيْهِ السَّلَام મરઝે વિસાલ મેં 3 દિન તક સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઈયાદત કે લિએ હાઝિર હોતે રહે.(13)

હઝરતે સૈયદના ઈમામ બાકિર رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه અપને વાલિદે માજિદ હઝરતે સૈયદના અલી ઔસત ઈમામ ઝૈનુલ આબેદીન رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه સે રિવાયત કરતે હૈં : સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે વિસાલે ઝાહિરી સે 3 દિન પેહલે હઝરતે સૈયદના જિબ્રીલે અમીન عَلَيْهِ السَّلَام બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર હો કર અર્ઝ ગુઝાર હુવે : **અલ્લાહ** પાક ને આપ કી ખુસૂસિય્યત કે ઈઝહાર ઔર ઈઝઝતો તકરીમ કે લિએ મુઝે આપ કે પાસ ભેજા હૈ. **અલ્લાહ** કરીમ આપ સે ઉસ ચીઝ કે બારે મેં પૂછતા હૈ જિસે વોહ આપ સે બેહતર જાનતા હૈ, ઔર ફરમાતા હૈ કે આપ ખુદ કો (ઈસ વક્ત) કૈસા પાતે હૈં ? **અલ્લાહ** કે હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈરશાદ ફરમાયા : ઐ જિબ્રીલ ! મૈં ખુદ કો ગમ ઔર તકલીફ કી હાલત મેં પાતા હૂં. દૂસરે ઔર તીસરે દિન ભી જિબ્રીલે અમીન عَلَيْهِ السَّلَام બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર હો કર યેહી પૈગામ દેતે રહે ઔર દોનોં દિન સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને વોહી જવાબ અતા ફરમાયા જો પેહલે દિન દિયા થા.(14)

ફિક્રે ઉમ્મત : ઐ આશિકાને રસૂલ ! રેહમતે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મરઝે વિસાલ મેં જિસ ગમ વ તકલીફ કા ઈઝહાર ફરમાયા, مَعَاذَاللّٰه યેહ દુન્યા કી મહબ્બત યા જિસ્માની તકલીફ કે ઈઝહાર કે લિએ નહીં થા બલ્કે યેહ દીને ઈસ્લામ કા ગમ ઔર અપની ઉમ્મત કી ફિક્ર થી. મુફ્તી અહમદ યાર ખાન رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه શૈખે મોહક્કિક્ક શૈખ અબ્દુલ હક મોહદ્દિસે દેહલ્વી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه સે નક્લ ફરમાતે હૈં : (સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી) યેહ ગમ વ તકલીફ અપની ઉમ્મત ઔર અપને દીન કી ફિક્ર સે થી કે મેરી ઉમ્મત ઔર મેરે દીન કા મેરે બાદ ક્યા બનેગા.(15)

ફિદા હો જાએ ઉમ્મત ઈસ હિમાયત ઈસ મહબ્બત પર
હઝારોં ગમ લિએ હૈં એક દિલ પર શાદમાં હો કર(16)

---

(1) شرف المصطفٰی، 4/218، مواهب لدنیہ، 2/317 (2) ترمذی، 5/352، حدیث: 3632 (3) مسند احمد، 4/165، حدیث: 11783 (4) نسیم الریاض، 3/226 (5) مسلم، ص162، حدیث: 849 (6) نزہۃ القاری، 2/302

(7) અઝાન કા જવાબ દેને કા તરીકા ઔર અઝાન કે બાદ કી દુઆ સીખને કે લિએ અમીરે એહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه કી મુરત્તબ કર્દા કિતાબ "નમાઝ કે અહકામ" મેં શામિલ રિસાલે "ફૈઝાને અઝાન" કા મુતાલઆ ફરમાઇએ. યેહ રિસાલા મક્તબતુલ મદીના સે અલગ સે ભી હાસિલ કિયા જા સકતા હૈ.

(8) قبالۂ بخشش، ص313 (9) الحاوی للفتاوی، 2/177، انموذج اللبیب، ص224 (10) تفسیر خازن، 3/318 (11) فتاویٰ رضویہ، 29/629 (12) عبر اس، ص767 (13) مواهب لدنیہ، 2/312، زرقانی علی المواهب، 7/358 (14) مشکاۃ المصابیح، 2/406، حدیث: 5972، زرقانی علی المواهب، 12/127 (15) اشعۃ اللمعات، 4/628، مراٰۃ المناجیح، 8/308 (16) ذوقِ نعت، ص130۔

(કિસ્ત : 1)

ફરિશ્તે દુઆએ મગફેરત કરતે હૈં

મૌલાના મુહમ્મદ અફઝલ અત્તારી મદની

તૌબા ઓ ઇસ્તિગફાર **અલ્લાહ** રબ્બુલ આલમીન ઔર ઉસ કે બન્દોં કે દરમિયાન તઅલ્લુકાત કી મઝબૂતી ઔર બન્દોં કો રેહમત વ ઇનાયત મિલને કા એક ઐસા ઝરીઆ હૈ જો ખુદ **અલ્લાહ** કરીમ ને અપને બન્દોં કો સિખાયા હૈ. કુરઆને કરીમ ઔર ફરામીને નબિય્યે રહીમ મેં બેશુમાર મરતબા ઇસ્તિગફાર કા ફરમાયા ગયા હૈ. ઇસ્તિગફાર જિસે દુઆ એ મગફેરત ભી કેહતે હૈં જિસ તરહ ખુદ કરના બાઇસે અજ્રો નજાત હૈ ઇસી તરહ **અલ્લાહ** કે નેક બન્દોં, ફરિશ્તોં, છોટે બચ્ચોં ઔર વાલિદૈન કી તરફ સે મગફેરત કી દુઆ મિલના ભી બહોત ખુશ નસીબી કી બાત હૈ. કુરઆને પાક મેં **અલ્લાહ** કરીમ ને ગુનાહગારોં કો બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર હોને ઔર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ઇન કે હક મેં દુઆએ મગફેરત કરને કા ફરમાયા હૈ.[1]

ફરિશ્તોં કે બારે મેં ભી કુરઆને પાક મેં હૈ : اَلَّذِیْنَ یَحْمِلُوْنَ الْعَرْشَ وَ مَنْ حَوْلَهٗ یُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ یُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَ یَسْتَغْفِرُوْنَ لِلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا۬- رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَیْءٍ رَّحْمَةً وَّ عِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِیْنَ تَابُوْا وَ اتَّبَعُوْا سَبِیْلَكَ وَ قِهِمْ عَذَابَ الْجَحِیْمِ۝ તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : વોહ જો અર્શ ઉઠાતે હૈં ઔર જો ઇસ કે ગિર્દ હૈં અપને રબ કી તારીફ કે સાથ ઉસ કી પાકી બોલતે ઔર ઉસ પર ઈમાન લાતે ઔર મુસલમાનોં કી મગફેરત માંગતે હૈં: ઐ રબ હમારે તેરે રેહમત વ ઇલ્મ મેં હર ચીઝ કી સમાઈ હૈ તૂ ઉન્હેં બખ્શ દે જિન્હોં ને તૌબા કી ઔર તેરી રાહ પર ચલે ઔર ઉન્હેં દોઝખ કે અઝાબ સે બચા લે.[2]

ઇસી તરહ રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા મુબારક ફરમાન ભી હૈ કે મેરી ઉમ્મત કો માહે રમઝાન મેં પાંચ બાતેં દી ગઈ કે મુઝ સે પેહલે કિસી નબી કો ન મિલીં (ઉન મેં સે એક યેહ હૈ કે) હર દિન ઔર હર રાત મેં ફરિશ્તે ઇન કે લિએ ઇસ્તિગફાર કરતે હૈં.[3]

જિસ તરહ પીછે આયતે મુબારકા મેં બયાન હુવા કે તૌબા કરને ઔર રાહે ખુદા પર ચલને વાલોં કે લિએ **અલ્લાહ** કે માસૂમ ફરિશ્તે ઇસ્તિગફાર કરતે હૈં, ઇસી તરહ અહાદીસે મુબારકા મેં કઈ ઐસી નેકિયોં કા ઝિક્ર મિલતા હૈ જિન કે કરને વાલોં કે લિએ ફરિશ્તે ઇસ્તિગફાર કરતે હૈં.

જિબ્રીલે અમીન શબે કદ્ર મેં દુઆએ મગફેરત કરતે હૈં :

રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જિસ ને હલાલ ખાને ઔર પાની સે રોઝા ઇફ્તાર કરાયા. ફરિશ્તે માહે રમઝાન કે અવકાત મેં ઉસ કે લિએ ઇસ્તિગફાર કરતે હૈં ઔર જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام શબે કદ્ર મેં ઉસ કે લિએ ઇસ્તિગફાર કરતે હૈં.[4]

રોઝાદાર કે લિએ ફરિશ્તોં કી દુઆએ મગફેરત :

હઝરતે ઉમ્મે ઉમારા અન્સારિયા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا ફરમાતી હૈં કે ખ્યારે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હમારે પાસ તશરીફ લાએ તો મૈં ને આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં ખાના પેશ કિયા, આપ ને ઇરશાદ ફરમાયા : તુમ ભી ખાઓ, મૈં ને અર્ઝ કિયા : મૈં રોઝે સે હૂં. તો રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જબ તક રોઝાદાર કે સામને ખાના ખાયા જાતા હૈ ફરિશ્તે ઉસ રોઝેદાર કે લિએ દુઆએ મગફેરત કરતે રેહતે હૈં. એક રિવાયત મેં હૈ કે "ખાને વાલા જબ તક પેટ ભર લે."[5]

ઇસી તરહ એક મૌકેઅ પર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હઝરતે બિલાલે હબશી رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે ફરમાયા : ઐ બિલાલ ! આઓ નાશ્તા કરેં, તો ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા : મૈં રોઝે સે હૂં, તો રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : હમ અપના રિઝ્ક ખા રહે હૈં ઔર બિલાલ કા રિઝ્ક જન્નત મેં બઢ રહા હૈ, ફિર ફરમાયા : ઐ બિલાલ ! ક્યા તુમ્હેં માલૂમ હૈ કે જિતની દેર તક રોઝાદાર કે સામને ખાના ખાયા જાતા હૈ તો ઉસ કી હડ્ડિયાં તસ્બીહ કરતી હૈં ઔર મલાઇકા ઉસ કે લિએ ઇસ્તિગફાર કરતે રેહતે હૈં.[6]

---

(1) پ5، النسآء: 64 (2) پ24، المؤمن: 7 (3) شعب الایمان، 3/303، حدیث: 3603 (4) معجم کبیر، 6/261، حدیث: 6162 (5) الاحسان بترتیب ابن حبان، 5/181، حدیث: 3421 (6) ابن ماجہ، 2/348، حدیث: 1749۔

બુઝુર્ગાને દીન કે મુબારક ફરામીન

The Blessed quotes of the pious predecessors

મૌલાના અબ્દુલ્લાહ નઈમ અત્તારી મદની

બાતોં સે ખુશ્બૂ આએ

બદ મઝહબ સે મહબ્બત કા વબાલ

જિસ ને કિસી બદ મઝહબ સે મહબ્બત કી **અલ્લાહ** પાક ઉસ કા અમલ ઝાએઅ ફરમા દેગા ઔર ઉસ કે દિલ સે ઈમાન કા નૂર નિકાલ દેગા. (ઈરશાદે હઝરતે સૈયદના ફુઝૈલ બિન ઈયાઝ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه (الصواعق المحرقة، ص250)

જવાં મર્દી

અપને દુશ્મન સે અચ્છા સુલૂક કરના, ના પસન્દ શખ્સ પર માલ ખર્ચ કરના ઔર જો દિલ કો ન ભાએ ઉસ સે અચ્છી વાબસ્તગી રખના જવાં મર્દી હૈ. (ઈરશાદે અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન અહમદ ઈબ્નુલ મુકરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه (طبقات الصوفية للسلمي، ص378)

ફરિશ્તોં કો નેકી વ બદી કા ઈલ્મ કૈસે હોતા હૈ ?

હઝરતે સૈયદના સુફ્યાન બિન ઉયૈના رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه સે પૂછા ગયા કે મલાઈકા બન્દે કા ઈરાદા કિસ તરહ લિખતે હૈં ? (યાની વોહ ફરિશ્તે જો નેકી વ બદી લિખને પર મામૂર હૈં વોહ બન્દે કા ઈરાદા કૈસે જાનતે હૈં હાલાંકે ઉસ ને અબ તક અમલ નહીં કિયા હોતા ?) આપ ને ફરમાયા : વોહ ઈસ તરહ જાનતે હૈં કે જબ બન્દા નેકી કરને કા ઈરાદે કરતા હૈ તો ઉસ સે મુશ્ક કી સી ખુશ્બૂ નિકલતી હૈ ઔર વોહ ફરિશ્તે ખુશ્બૂ સે માલૂમ કર લેતે હૈં કે ઉસ ને નેકી કા ઈરાદા કિયા હૈ ઔર જબ બન્દા બુરાઈ કા ઈરાદા કરતા હૈ તો ઉસ સે બદબૂ નિકલતી હૈ તો ઉન ફરિશ્તોં કો માલૂમ હો જાતા હૈ કે ઉસ ને બદી કા ઈરાદે કિયા હૈ. યહાં ઈરાદા સે અઝમે મુસમ્મમ (યાની પક્કા ઈરાદા) મુરાદ હૈ. (تنبيه المغترين، ص48)

અહમદ રઝા કા તાઝા ગુલિશ્તાં હૈ આજ ભી

તબ્દીલે બૈઅત કા હુક્મ

તબ્દીલે બૈઅત બિલા વજહે શરઈ મમનૂઅ હૈ ઔર તજદીદ જાઈઝ બલ્કે મુસ્તહબ હૈ.

(મલ્ફૂઝાતે આલા હઝરત, સ. 64)

શૈતાન કે મસ્ખરે !

ફોહશ ગીત શૈતાની રસ્મ ઔર કાફિરોં કી રીત (યાની રસ્મ) હૈ, શૈતાન મલઊન બે હયા હૈ ઔર **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) કમાલ હયા વાલા, બે હયાઈ કી બાત સે હયા વાલા નારાઝ હોગા ઔર વોહ બે હયાઓં કા ઉસ્તાદ (યાની શૈતાન) ઉન્હેં (યાની ઈસ તરહ કે કામોં મેં પળને વાલોં કો) અપના મસ્ખરા બનાએગા. (ફતાવા રઝવિયા, 22/213)

સુન્ની કી તારીફ

સુન્ની વોહ (હૈ) જો તમામ અકાઈદે એહલે સુન્નત મેં ઉન (યાની એહલે સુન્નત વ જમાઅત) કે મુવાફિક હો, અગર એક (અકીદે) મેં ભી ખિલાફ કરતા હો હરગિઝ સુન્ની નહીં, બિદઅતી હૈ. (مطلع القمرين، ص139)

અત્તાર કા ચમન કિતના પ્યારા ચમન

નમાઝ કી પાબન્દી કૈસે મિલે ?

પાંચોં નમાઝેં પાબન્દી સે પઢને કી આદત બનાને કા અસ્લ વઝીફા એહસાસ હૈ કે નમાઝ મેરે રબ ને મુઝ પર ફર્ઝ કી હૈ. (મદની મુઝાકરા, 20 ઝુલ કાદતિલ હરામ 1441 હિજરી, 11 જુલાઈ 2020 ઈસવી)

ઘર કે સુકૂન કા નુસ્ખા

મિયાં બીવી કી આપસ મેં લળાઈ હો જાએ તો દોનોં મેં સે જિસ કી ભી ગલતી હો ઉસે મુઆફી માંગ લેની ચાહિએ. (મદની મુઝાકરા, 13 ઝુલ કાદતિલ હરામ 1441 હિજરી, 4 જુલાઈ 2020 ઈસવી)

હમારી ઈબાદતેં ઔર અલ્લાહ કી નેમતેં

હમારી હઝારોં ઈબાદતેં **અલ્લાહ** પાક કી કિસી એક નેમત કે હઝારવેં હિસ્સે કે શુક્ર કા હક અદા નહીં કર સકતીં. (મદની મુઝાકરા, 25 સફરુલ મુઝફ્ફર 1442 હિજરી, 12 અક્તૂબર 2020 ઈસવી)

अहकामे तिजारत

मुफ्ती अबू मुहम्मद अली असगर अत्तारी मदनी

नापाक दूध या तेल बेचना कैसा ?

सवाल : क्या फ़रमाते हैं उलमा ए किराम ईस मस्अले के बारे में के हमारी दूध की दुकान है, कभी ऐसा होता है के दूध में कोई नापाक चीज़ गिर जाती है और दूध नापाक हो जाता है. येह ईरशाद फ़रमाएं के वोह नापाक दूध गाहक को बेचना कैसा है ? येह मस्अला बसा अवकात परचूरन वालों को भी पेश आता है के उन के तेल वगैरा में भी चूहा मर जाता है लेहाज़ा दोनों के मुतअल्लिक बयान फ़रमा दें.

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

जवाब : पूछी गई सूरत में नापाक दूध या नापाक तेल बेचना जाईज़ नहीं क्यूंके उमूमन लोग खाने पीने में ईस्तेमाल करने के लिऐ ही दूध या तेल खरीदते हैं नीज़ दूध या तेल का नापाक होना ऐब है और ऐबदार चीज़ ऐब बताऐ बगैर बेचना जाईज़ नहीं. हां,अगर खरीदार को ईस का नापाक होना बता कर बेचें ताके खरीदार नापाक दूध या तेल को जाईज़ तरीके से ईस्तेमाल करे तो फ़िर बेचना, जाईज़ है.

हज़रते सैयदना उक्बा बिन आमिर رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ से रिवायत है के रसूले अकरम صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ने ईरशाद फ़रमाया : "المسلم اخو المسلم ولا یحل لمسلم باع من اخیه بیعا فیه عیب الا بینه له" यानी मुसलमान आपस में भाई भाई हैं लेहाज़ा किसी मुसलमान को येह जाईज़ नहीं है के वोह अपने भाई को ऐबदार चीज़ का ऐब बताऐ बगैर बेचे. हां, ऐब बता कर बेचना जाईज़ है. (ابن ماجه،ص162)

सदरुश्शरीआ बदरुत्तरीका मुफ़्ती अमजद अली आज़मी علیہ الرحمہ लिखते हैं : "तेल नापाक हो गया ईस की बैअ जाईज़ है और खाने के ईलावा ईस को दूसरे काम में लाना भी जाईज़ है, मगर येह ज़रूरी है के मुश्तरी (गाहक) को ईस के नजिस होने की ईत्तेलाअ दे दे ताके वोह खाने के काम में न लाऐ और येह भी वजह है के नजासत ऐब है और ऐब पर मुत्तलअ करना ज़रूरी है." (बहारे शरीअत, 2 / 707)

एक मकाम पर लिखते हैं : "मबीअ (चीज़) में ऐब हो तो ईस का ज़ाहिर कर देना बाऐअ पर वाजिब है, छुपाना हराम व गुनाहे कबीरा है."

(बहारे शरीअत, 2 /673)

وَاللّٰہُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُہٗ اَعْلَم صَلَّی اللّٰہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

चूहे खरीदना और पालना कैसा ?

सवाल : क्या फ़रमाते हैं उलमा ए किराम ईस मस्अले के बारे में के बाज़ लोग सफ़ेद रंग के चूहे पालते हैं और ईन्हें पालने के लिऐ खरीदते बेचते भी हैं. क्या येह जाईज़ है ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

जवाब : चूहे को पालना मकरूह है क्यूंके येह मूज़ी और फ़ासिक जानवर है जिस से सिवाऐ ईज़ा के कुछ हासिल नहीं होगा, हदीसे पाक में चूहों को मारने का हुक्म दिया गया है और पालना ईस के खिलाफ़ है. नीज़ चूहे को खरीदना बेचना भी जाईज़ नहीं चाहे वोह किसी भी रंग का हो क्यूंके चूहा हशरातुल अर्ज़ में से है और हशरातुल अर्ज़ की बैअ (खरीदो फ़रोख्त) नाजाईज़ है.

હદીસે પાક મેં હૈ: "خمس فواسق، يقتلن فى الحل والحرم: الحية، والغراب الأبقع، والفأرة، والكلب العقور، والحدأة" તર્જમા : પાંચ જાનવર ફાસિક હૈં, ઈન કો હિલ ઔર હરમ મેં કત્લ કિયા જાએ : સાંપ, કવ્વા, ચૂહા, કટખના (બહોત ઝિયાદા કાટને વાલા, પાગલ) કુત્તા, ઔર ચીલ.

(ابن ماجه، ص223)

બહારે શરીઅત મેં હૈ : "મછ્લી કે સિવા પાની કે તમામ જાનવર મેંઢક, કેકળા વગૈરા ઔર હશરાતુલ અર્ઝ ચૂહા, છછૂન્દર, ઘૂંસ, છિપકલી, ગિરગિટ, ગોહ, બિચ્છૂ, ચ્યૂંટી કી બૈઅ નાજાઇઝ હૈ."

(બહારે શરીઅત, 2/810)

وَاللّٰہُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُوْلُہٗ اَعْلَم صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

કટાઈ સે પેહલે બેચી ગઈ ફસ્લ કા ઉશ્ર બેચને વાલે પર હૈ યા ખરીદને વાલે પર ?

સવાલ : ક્યા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે ગન્ને કી ફસ્લ પક કર મુકમ્મલ તૈયાર હો ચુકી હૈ, અબ સિર્ફ કટાઈ કરના બાકી હૈ, લેકિન કટાઈ કરને સે પેહલે હી ગન્ને કી ફસ્લ કો બેચ દિયા. પૂછના યેહ હૈ કે ગન્ને કી ફસ્લ કા ઉશ્ર બેચને વાલે પર હોગા ? યા ખરીદને વાલે પર ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : પૂછી ગઈ સૂરત મેં ગન્ને કી ફસ્લ કા ઉશ્ર બેચને વાલે પર હોગા, ખરીદને વાલે પર નહીં હોગા.

સદરુશ્શરીઆ, બદરુત્તરીકા મુફ્તી અમજદ અલી આઝમી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه બહારે શરીઅત મેં ફરમાતે હૈં : "બેચને કે વક્ત ઝરાઅત તૈયાર થી, તો ઉશ્ર બાએઅ પર હૈ. (બહારે શરીઅત, 1 /920)

وَاللّٰہُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُوْلُہٗ اَعْلَم صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

સોના બતૌરે કર્ઝ લિયા તો સોના હી વાપસ કરના હોગા

સવાલ : ક્યા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે તીન સાલ પેહલે મેરે ભાઈ કો પૈસોં કી ઝરૂરત થી મેરે પાસ બાઈસ કેરેટ સોને કે તીન બિસ્કિટ થે જો મૈં ને અપની બેટી કી શાદી કે લિએ રખે હુવે થે, મૈં ને યેહ સોને કે બિસ્કિટ બતૌરે કર્ઝ અપને ભાઈ કો દે દિએ, સાથ મેં યેહ કહા કે જબ મેરી બેટી કી શાદી હોગી તો આપ મુઝે ઈસી કેરેટ કે સોને કે બિસ્કિટ દે દીજિએગા તાકે મૈં અપની બેટી કા કુછ ઝેવર બનવા લૂં, ભાઈ ને ઉસ વક્ત પૈસોં કી ઝરૂરત કી વજહ સે વોહ બિસ્કિટ બેચ દિએ જો કે ડેઢ લાખ કે બિકે થે, અબ કુછ અર્સે બાદ મેરી બેટી કી શાદી હોને વાલી હૈ મૈં ભાઈ સે અપના સોના તલબ કર રહા હૂં લેકિન મસ્અલા યેહ હૈ કે સોને કી કીમત બહોત બઢ ચુકી હૈ વોહ કેહ રહે હૈં કે મૈં ડેઢ લાખ રુપિયે દૂંગા જબકે મેરા મુતાલબા યેહ હૈ કે મૈં ને સોને કે બિસ્કિટ દિએ થે લેહાઝા મુઝે આપ સોને કે બિસ્કિટ દેં, બરાહે કરમ ઈસ બારે મેં રેહનુમાઈ ફરમાએં કે મેરા મુતાલબા શરઅન દુરુસ્ત હૈ યા નહીં ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : પૂછી ગઈ સૂરત મેં આપ કા સોને કે બિસ્કિટ કા મુતાલબા કરના શરઅન દુરુસ્ત હૈ, આપ કે ભાઈ પર લાઝિમ હૈ કે વોહ આપ કો કર્ઝ કી વાપસી સોને હી કી સૂરત મેં કરેં ક્યૂંકે સોના મિસ્લી ચીઝ હૈ ઔર મિસ્લી ચીઝ જબ કર્ઝ મેં દી જાએ તો લૌટાતે વક્ત ઉસ કી મિસ્લ હી દેના લાઝિમ હૈ ઉસ કે મેહંગે યા સસ્તે હોને કા કોઈ એતેબાર નહીં હોતા.

સદરુશ્શરીઆ બદરુત્તરીકા હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આઝમી عليه الرحمه ફરમાતે હૈં : "જો ચીઝ કર્ઝ દી જાએ, લી જાએ ઉસ કા મિસ્લી હોના ઝરૂર હૈ યાની માપ કી ચીઝ હો યા તોલ કી હો યા ગિનતી કી હો મગર ગિનતી કી ચીઝ મેં શર્ત યેહ હૈ કે ઉસ કે અફ્રાદ મેં ઝિયાદા તફાવત ન હો જૈસે અન્ડે, અખરોટ, બાદામ ઔર અગર ગિનતી કી ચીઝ મેં તફાવત ઝિયાદા હો જિસ કી વજહ સે કીમત મેં ઈખ્તેલાફ હો જૈસે આમ, અમરૂદ, ઈન કો કર્ઝ નહીં દે સકતે. યૂંહી હર કીમી ચીઝ જૈસે જાનવર, મકાન, ઝમીન ઈન કા કર્ઝ દેના સહીહ નહીં.

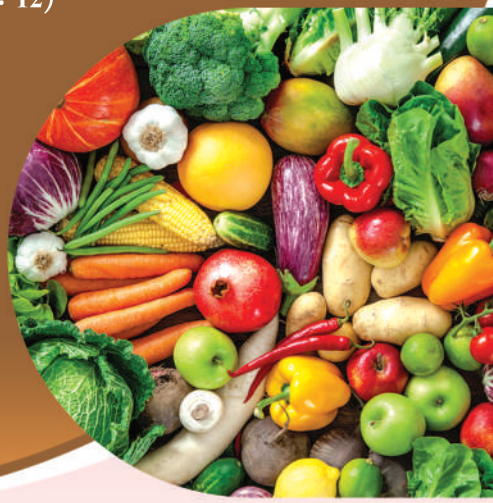
મઝીદ લિખતે હૈં : "અદાએ કર્ઝ મેં ચીઝ કે સસ્તે મેહંગે હોને કા એતેબાર નહીં મસલન દસ સેર ગેહૂં કર્ઝ લિએ થે ઉન કી કીમત એક રુપિયા થી ઔર અદા કરને કે દિન એક રુપિયે સે કમ યા ઝિયાદા હૈ ઈસ કા બિલ્કુલ લેહાઝ નહીં કિયા જાએગા વોહી દસ સેર ગેહૂં દેને હોંગે." (બહારે શરીઅત, 2 755/757)

وَاللّٰہُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُوْلُہٗ اَعْلَم صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

(કિસ્ત : 12)

તાજિર સહાબએ કિરામ

મૌલાના બિલાલ હુસૈન અત્તારી મદની

હઝરતે સૈયદના ઝાહિર બિન હિરામ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ

હઝરતે ઝાહિર બિન હિરામ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ એક બદવી યાની દેહાત કે રેહને વાલે સહાબી હૈં. આપ દેહાત કે ઉમ્દા ફલ વગૈરા પ્યારે આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં બતૌરે તોહફા લાયા કરતે થે ઔર જબ રુખ્સત હોતે તો નબિય્યે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم શેહર કી ચીઝેં ઉન કો દે દિયા કરતે થે. સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો ઉન સે મહબ્બત થી ઔર ફરમાયા કરતે થે કે ઝાહિર હમારા દેહાતી ભાઈ હૈ ઔર હમ ઉસ કે શેહરી ભાઈ હૈં. જબકે એક રિવાયત મેં ઈસ તરહ ભી આયા હૈ કે "હર શેહરી કા કોઈ ન કોઈ દેહાતી ભાઈ હોતા હૈ, આલે મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કે દેહાતી ભાઈ ઝાહિર બિન હિરામ હૈં."

હઝરતે ઝાહિર બિન હિરામ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ દેહાત સે સામાન લા કર શેહર મેં બેચા કરતે થે. એક રોઝ હુઝૂરે અકરમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم બાઝાર કી તરફ નિકલે તો દેખા કે આપ અપના સામાન બેચ રહે હૈં. પ્યારે આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને પીઠ કી તરફ જા કર ઉન કી આંખોં પર અપના દસ્તે મુબારક રખા, ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : કૌન હૈ ? મુઝે છોળ દો. જબ પીછે કી તરફ તવજ્જોહ કી તો નબિય્યે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો પેહચાન લિયા. ઔર પેહચાનતે હી આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ફર્તે મહબ્બત સે પૂરી કોશિશ કરને લગે કે અપની પીઠ કો હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સીને સે મિલાએ રખેં. હુઝૂરે અકરમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને (મિઝાહન) ફરમાયા કે મુઝ સે યેહ ગુલામ કૌન ખરીદેગા ? હઝરતે ઝાહિર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! ફિર તો આપ મુઝે કમ કીમત પાએંગે. પ્યારે આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈરશાદ ફરમાયા : "લેકિન ખુદા કે નઝદીક તુમ ગિરાં કદર (ભારી કીમત કે) હો." (معجم الصحابہ للبغوی، 2/518، 519)

હઝરતે સૈયદના આબિલ્લહમ ગિફારી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ

આપ કા નામ અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્દુલ મલિક હૈ, આપ કા તઅલ્લુક કબીલએ ગિફાર સે હૈ, આપ બદ્રી સહાબી હૈં, જંગે હુનૈન મેં શહીદ હુવે. આબિલ્લહમ (યાની ગોશ્ત કે ઈન્કારી) આપ કા લકબ હૈ, ચૂંકે આપ ગોશ્ત નહીં ખાતે થે ઈસ લિએ આપ કો આબિલ્લહમ કેહતે હૈં યા ફિર ઈસ લિએ કે આપ ઝમાનએ જાહિલિય્યત મેં બુતોં કે નામ પર ઝબ્હ કિએ હુવે જાનવર કા ગોશ્ત નહીં ખાતે થે.

આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ગોશ્ત કી તિજારત કિયા કરતે થે, આપ કે આઝાદ કર્દા ગુલામ સહાબી એ રસૂલ હઝરતે ઉમૈર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ગોશ્ત કે પારચે સુખાને ઔર દીગર મુઆમલાત મેં આપ કી મુઆવનત કિયા કરતે થે. (اسد الغابہ، 1/57، مرآۃ المناجیح، 3/130)

હઝરતે સૈયદના
રَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ
અલિય્યુલ મુર્તઝા કા ઈલ્મી મકામ

મૌલાના ઉવૈસ યામીન અત્તારી મદની

ખલીફએ ચહારુમ, અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને એક કૌલ કે મુતાબિક 10 સાલ કી ઉમ્ર મેં ઈસ્લામ કબૂલ કર કે બચ્ચોં મેં સબ સે પેહલે ઈસ્લામ કબૂલ કરને કા શરફ પાયા[1] ઔર બચપન સે લે કર રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે ઝાહિરી વિસાલ ફરમાને તક સફર વ હઝર ઔર એહલે બૈત હોને કી વજહ સે બસા અવકાત ઘર મેં ભી હુઝૂરે અકરમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સાથ હોતે ઔર નબિય્યે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સુન્નતોં કો દિલો જાન સે અપનાતે, હઝરતે આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا ફરમાતી હૈં કે હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ લોગોં મેં સુન્નત કો ઝિયાદા જાનને વાલે હૈં.[2]

હઝરતે અલી ઈલ્મો હિક્મત કા દરવાઝા : **મૌલા અલી મુશ્કિલ કુશા, શેરે ખુદા** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ઈલ્મી એતિબાર સે સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان મેં એક ખાસ મકામ રખતે થે ઔર ક્યૂં ન રખતે હોં કે ખુદ નબિય્યે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને આપ કી ઈલ્મી શાન બયાન કરતે હુવે આપ કો ઈલ્મો હિક્મત કા દરવાઝા ફરમાયા હૈ, ચુનાન્ચે 2 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મુલાહઝા ફરમાઈએ : (1) اَنَا مَدِیْنَۃُ الْعِلْمِ وَعَلِیٌّ بَابُھَا યાની મૈં ઈલ્મ કા શેહર હૂં ઔર અલી ઉસ કા દરવાઝા હૈં.[3] (2) اَنَا دَارُ الْحِکْمَۃِ وَعَلِیٌّ بَابُھَا યાની મૈં હિક્મત કા ઘર હૂં ઔર અલી ઉસ કા દરવાઝા હૈં.[4]

દુઆએ મુસ્તફા : હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ફરમાતે હૈં કે સરકારે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને મેરે સીને પર હાથ રખ કર યૂં દુઆ કી : اَللّٰھُمَّ اِمْلَأْ قَلْبَہٗ عِلْماً وَفَھْماً وَحِکْماً وَنُوْراً યાની એ **અલ્લાહ** ! અલી કે સીને કો ઈલ્મ, અક્લો દાનાઈ, હિક્મત ઔર નૂર સે ભર દે.[5]

હઝરતે અલી ઔર ઈલ્મ કે હઝાર બાબ : બાબે ઈલ્મો હિક્મત, હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ફરમાતે હૈં કે નબિય્યે કરીમ, રઊફુર્રહીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને મુઝે ઈલ્મ કે એક હઝાર બાબ સિખાએ ઔર મૈં ને ઉન મેં સે હર બાબ સે મઝીદ એક હઝાર બાબ નિકાલે.[6]

જો પૂછના હૈ મુઝ સે પૂછ લો : આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કી ઈલ્મી લિયાકત બયાન કરતે હુવે સહાબી એ રસૂલ હઝરતે સૈયદના અબૂ તુફૈલ આમિર બિન વાસિલા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ફરમાતે હૈં : મૈં હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવા તો આપ ખુત્બા ઈરશાદ ફરમા રહે થે, આપ ને ખુત્બે કે દૌરાન ઈરશાદ ફરમાયા : મુઝ સે સવાલ કરો, **અલ્લાહ** પાક કી કસમ ! તુમ મુઝ સે કિયામત તક હોને વાલે જિસ મુઆમલે કે મુતઅલ્લિક ભી પૂછોગે મૈં તુમ્હેં ઉસ કા જવાબ ઝરૂર દૂંગા.[7] તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સૈયદના સઈદ બિન મુસય્યબ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : નબિય્યે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સહાબા મેં સિવાએ હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે કોઈ યેહ કેહને વાલા નહીં થા કે મુઝ સે પૂછ લો.[8]

હઝરતે અલી ઔર કુરઆની આયાત કી માલૂમાત : આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કુરઆને કરીમ કી આયાત કે બારે મેં જાનતે થે કે કૌન સી આયત કબ ઔર કહાં નાઝિલ હુઈ હૈ. ચુનાન્ચે મમ્બએ ઈલ્મો હિક્મત, મૌલાએ કાઈનાત હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા : મુઝ સે કુરઆને કરીમ કે બારે મેં પૂછો, બેશક મૈં કુરઆને પાક કી હર આયત કે બારે મેં જાનતા હૂં કે વોહ રાત મેં નાઝિલ હુઈ હૈ યા દિન મેં, હમવાર ઝમીન પર નાઝિલ હુઈ હૈ યા પહાળ પર. એક મકામ પર મૌલા અલી મુશ્કિલ કુશા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા : **અલ્લાહ** પાક કી કસમ ! મૈં કુરઆને કરીમ કી હર આયત કે બારે મેં જાનતા હૂં કે વોહ કબ ઔર કહાં નાઝિલ હુઈ હૈ ઔર કિસ કે બારે મેં નાઝિલ હુઈ હૈ.[9]

કુરઆને કરીમ કે ઝાહિરો બાતિન કે આલિમ : ફકીહે ઉમ્મત કા લકબ પાને વાલે સહાબી હઝરતે સૈયદના અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી કુરઆન ફેહમી બયાન કરતે હુવે ફરમાતે હૈં : અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે સૈયદના અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ઐસે આલિમ હૈં કે જિન કે પાસ કુરઆને કરીમ કે ઝાહિરો બાતિન દોનોં કા ઈલ્મ હૈ.[10] કુરઆને કરીમ કી આયત કે ઝાહિર ઔર બાતિન કી વઝાહત કરતે હુવે હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન નઈમી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ ફરમાતે હૈં : ઝાહિરી મુરાદ ઈસ કા લફ્ઝી તર્જમા હૈ બાતિની મુરાદ ઈસ કા મન્શા ઔર મક્સદ યા ઝાહિર શરીઅત હૈ ઔર બાતિન તરીકત યા ઝાહિર અહકામ હૈં ઔર બાતિન અસરાર યા ઝાહિર વોહ હૈ જિસ પર ઉલમા મુત્તલઅ હૈં ઔર બાતિન વોહ હૈ જિસ સે સૂફિયા એ કિરામ ખબરદાર હૈં યા ઝાહિર વોહ જો નક્લ સે માલૂમ હો બાતિન વોહ જો કશ્ફ સે માલૂમ હો.[11]

હઝરતે અલી કે ફતવે પર અમલ : સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان કો અગર કિસી મુઆમલે મેં હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે ફતવે કા ઈલ્મ હો જાતા તો સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان આપ કે ફતવે પર અમલ કિયા કરતે થે, ચુનાન્ચે હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈં કે જબ કોઈ મોતબર શખ્સ હમેં હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કા ફતવા બતાતા તો હમ ઉસ સે તજાવુઝ ન કરતે.[12]

મસાઈલ મેં હઝરતે અલી કી તરફ રુજૂઅ : સહાબએ કિરામ બલ્કે ઉમ્મુલ મોમિનીન હઝરતે સૈયદતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا ભી મસાઈલ કે હલ કે લિએ હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે પાસ ભેજા કરતી થીં. જૈસા કે તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે શુરૈહ બિન હાની رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને હઝરતે આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا સે મોઝાં પર મસ્હ કે બારે મેં સવાલ કિયા તો આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا ને ફરમાયા : હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે પાસ જાઓ ઔર ઉન સે પૂછો ક્યૂંકે વોહ ઈસ મસઅલે કે બારે મેં મુઝ સે ઝિયાદા જાનતે હૈં.[13]

હઝરતે અલી ઔર ઈલ્મે મીરાસ : હઝરતે સૈયદના અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ એહલે મદીના મેં ઈલ્મે મીરાસ સબ સે ઝિયાદા જાનતે થે.[14]

તાદાદે રિવાયાત : આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે 586 અહાદીસે મુબારકા મરવી હૈં જો કુતુબે અહાદીસ મેં અપની ખુશ્બૂએં બિખેર રહી હૈં.

શહાદત : સિને 40 હિજરી મેં 17 યા 19 રમઝાનુલ મુબારક કો ફજ્ર કી નમાઝ કે લિએ જાતે હુવે રાસ્તે મેં આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ પર કાતિલાના હમ્લા હુવા જિસ મેં આપ શદીદ ઝખ્મી હો ગએ ઔર 21 રમઝાનુલ મુબારક કી રાત કો જામે શહાદત નોશ ફરમા ગએ.[15]

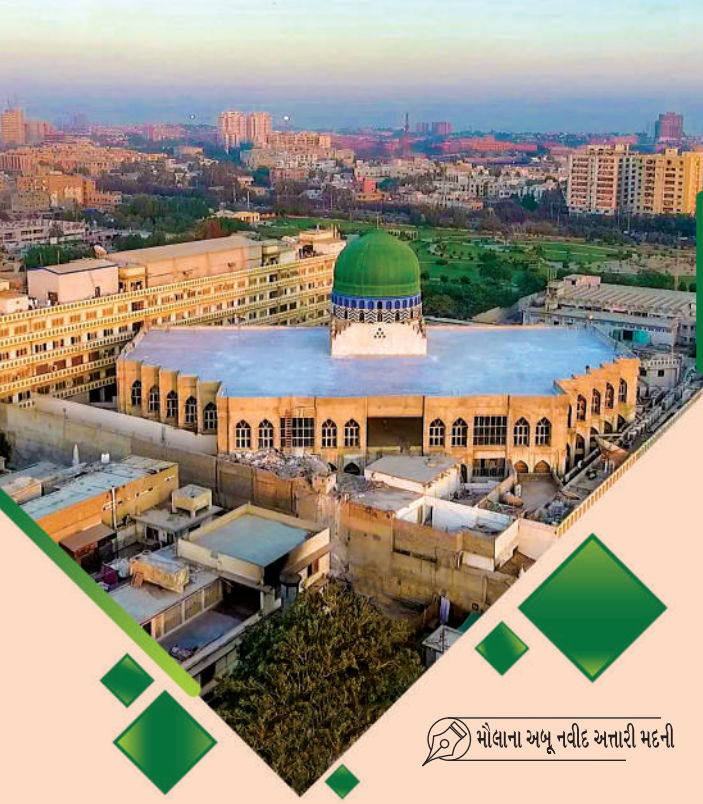
અલ્લાહ પાક કી ઈન પર રેહમત હો ઔર ઈન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગફેરત હો.

اٰمِیْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِیْن صَلَّی اللّٰہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

(હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી સીરત કે બારે મેં મઝીદ જાનને કે લિએ મક્તબતુલ મદીના કા રિસાલા ''કરામાતે શેરે ખુદા'' પઢિએ.)

---

(1) سیرتِ ابن اسحاق، ص137، مقدمۃ ابن الصلاح، ص300 (2) تاریخ ابن عساکر، 42/408 (3) مستدرک للحاکم، 4/96، حدیث:3744 (4) ترمذی، 5/402، حدیث: 3744 (5) تاریخ ابن عساکر، 42/386 (6) تفسیرِ کبیر، 3/200 (7) جامع بیان العلم وفضلہ، ص157، رقم: 508 (8) مصنف ابن ابی شیبۃ، 13/457، رقم:26948 (9) طبقاتِ ابن سعد، 2/257 (10) تاریخ ابن عساکر، 42/400 (11) مراٰۃ المناجیح، 1/210 (12) طبقات ابن سعد، 2/258 (13) مسلم، ص130، 131، حدیث:639، 641 ملخصاً (14) الاستیعاب، 3/207 (15) طبقات ابن سعد، 3/27، کراماتِ شیرِ خدا، ص13 ملخصاً

અમીરે એહલે સુન્નત અલ્લામા મુહમ્મદ ઈલ્યાસ કાદરી دامت برکاتہم العالیہ કી 5 નુમાયાં દીની ખિદમાત

મૌલાના અબૂ નવીદ અત્તારી મદની

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત ને મખ્લૂક કી રાહનુમાઈ કે લિએ વક્તન ફ વક્તન અમ્બિયા એ કિરામ عليهم السلام કો મબઊસ ફરમાયા, નબુવ્વત વ રિસાલત કા યેહ સિલસિલા ચલતે ચલતે નબિય્યે આખિરુઝઝમાં જનાબે મુહમ્મદ મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તક પહોંચા ઔર આપ પર નબુવ્વત કા સિલસિલા હમેશા કે લિએ ખત્મ હો ગયા, અબ મખ્લૂક કી હિદાયત કી ઝિમ્મેદારી ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા કે સિપુર્દ હુઈ, ઝમાનએ સહાબા સે તા હાલ હર દૌર મેં બળી બળી અઝીમ, સાહિબે અક્લો ફિરાસત ઔર દૂર અન્દેશ હસ્તિયાં તશરીફ લાઈ જિન્હોં ને હર દૌર કે લેહાઝ સે નએ નએ અન્દાઝ ઔર તરીકોં સે પૈગામે તૌહીદો રિસાલત કો આમ કિયા, ઈસ્લામ કા સૂરજ મક્કએ મુકર્રમા સે તુલૂઅ હુવા ઔર સારી દુન્યા તક ઈસ કા નૂર પહોંચા, વક્ત ગુઝરતે ગુઝરતે બીસવીં સદી ઈસવી કા દૌર આન પહોંચા, યેહ દૌર જદીદ ટેક્નોલોજી કે સાથ સાથ ઈસ્લામ સે દૂરી, દીની અહકામાત પર અમલ સે બેઝારી ઔર તરહ તરહ કે ફિતનોં સે ભરા હુવા થા, ઈન હાલાત મેં ઐસે રાહબર, રાહનુમા ઔર લીડર કી ઝરૂરત થી કે જો નબિય્યે આખિરુઝઝમાં صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી સુન્નતોં કા હરસૂ પ્રચાર કરે, સહાબએ કિરામ عليهم الرضوان, એહલે બૈતે અતહાર ઔર ઔલિયાએ કિરામ رحمة الله عليهم કે નક્શે કદમ પર ચલાને વાલા હો, હુઝૂર ગૌસે સમદાની શૈખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની કે ખલીફા વ નાઇબ હોને કા હક અદા કરે, **અલ્લાહ** પાક કા કરમ હુવા કે ઈસ ફિત્નોં કે દૌર મેં ભી કસીર ઉલમા એ ઈસ્લામ ઔર મુસ્લેહીને ઉમ્મત કે સાથ સાથ ઉમ્મતે મુસ્લિમા કો અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદરી રઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه જૈસી અઝીમ હસ્તી અતા હુઈ.

અમીરે એહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه ને 1981 ઈ. મેં દાવતે ઈસ્લામી કા આગાઝ કિયા જબકે આપ ઈસ સે પેહલે ભી તન્ઝીમોં ઔર અન્જુમનોં કી સૂરત મેં દીન કા કામ કર રહે થે. દાવતે ઈસ્લામી કે કિયામ કે બાદ લોગોં કો અમલી ઝિન્દગી કી તરફ રાગિબ કરને કે લિએ આપ ને મુખ્તલિફ અચ્છે ઔર દીની કામોં કો અવામ મેં રાઇજ કિયા. દીને ઈસ્લામ કી તબ્લીગ, ઇશ્કે રસૂલ કી તરવીજ ઔર પૈગામે ઈલાહી કી તશહીર કે લિએ જો ભી અચ્છા ઔર ઐસા તરીકા અપનાયા જાએ જો કુરઆનો હદીસ કે અહકામાત કે ખિલાફ ન હો ઉસ કી તેહસીન કી ગઈ હૈ, ચુનાન્ચે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાન હૈ : مَنْ سَنَّ فِي الْاِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهٗ اَجْرُهَا وَاَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهٗ مِنْ غَيْرِ اَنْ يَّنْقُصَ مِنْ اُجُوْرِهِمْ شَيْءٌ યાની જો ઈસ્લામ મેં કિસી અચ્છે તરીકે કો રાઇજ કરેગા ઉસ કો ઉસ તરીકે કો રાઇજ કરને કા ભી સવાબ મિલેગા ઔર ઉન લોગોં કે અમલ કરને કા ભી જો ઉસ કે બાદ ઉસ તરીકે પર અમલ કરતે રહેંગે ઔર અમલ કરને વાલોં કે સવાબ મેં કોઈ કમી ભી ન હોગી. (مسلم، ص394، حدیث:2351)

હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન નઈમી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : જિન લોગોં ને ઈલ્મે ફિક્હ, ફન્ને હદીસ, મીલાદ શરીફ, ઉર્સે બુઝુર્ગાં, ઝિક્રે ખૈર કી મજાલિસ, ઈસ્લામી મદ્રસે (ઔર) તરીકત કે સિલસિલે ઈજાદ કિએ ઉન્હેં કિયામત તક સવાબ મિલતા રહેગા.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, 1/196)

અમીરે એહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه ને મુસલમાનોં મેં જિન અચ્છે કામોં કો રવાજ દિયા અગર ઉન સબ કા ઝિક્ર કિયા જાએ તો પૂરી કિતાબ બન સકતી હૈ, ઉન મેં સે સિર્ફ પાંચ કા ઝિક્ર કિયા જાતા હૈ : (1) લોગોં કો કુરઆને કરીમ કી તાલીમાત સે રૂશનાસ કરાને કે લિએ આપ ને અપને મુહિબ્બીન, મુતઅલ્લિકીન ઔર મુરીદીન કો તાકીદ ફરમાઈ કે ફજ્ર કી નમાઝ કે બાદ મસ્જિદ મેં કુરઆને પાક કી તીન આયાત તર્જમા વ તફ્સીર કે સાથ તિલાવત કરેં યા સુનેં. ઔર ઈસ કામ કો બા કાઈદા તન્ઝીમ કે કામોં કા હિસ્સા બનાયા ગયા (2) કુરઆને પાક કી તરહ અહાદીસે મુબારકા ઔર હકીકી ઈસ્લામી તાલીમાત કો લોગોં તક પહોંચાને કે લિએ મસાજિદ મેં નમાઝોં કે બાદ દર્સ દેને કા તરીકા રાઈજ ફરમાયા, મસાજિદ મેં દર્સો બયાન કા તરીકા અગર્ચે અસ્લાફ હી સે ચલતા આ રહા હૈ લેકિન ઈસ અન્દાઝ મેં કસીર મસાજિદ મેં પાબન્દી કે સાથ કહીં એક નમાઝ કે બાદ ઔર કહીં દો નમાઝોં કે બાદ દર્સ કા સિલસિલા જારી ફરમાના યેહ આપ હી કા ફૈઝાન હૈ (3) તબ્લીગે દીન કા એક અન્દાઝ જો પ્યારે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મુબારક સીરત કા હિસ્સા હૈ કે આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સફર કર કે દૂસરી જગહ જાતે ઔર અપને સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કો ભી ભેજા કરતે થે. તબ્લીગે દીન કે લિએ બાની એ દાવતે ઈસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ ઈલ્યાસ કાદરી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه ને ઈસ તરીકે કો બા કાઈદા ઔર મુનઝ્ઝમ અન્દાઝ મેં રાઈજ ફરમાયા કે હર માહ તીન દિન કા મદની કાફિલા, એક સાલ મેં તીસ દિન ઔર ઉમ્ર ભર મેં એક સાલ કા મદની કાફિલા કરને કા ઝેહન દિયા ઔર ઈસ કે ઈલાવા બળે ઔર અહમ મવાકેઅ પર મસલન મુહર્રમુલ હરામ, રબીઉલ અવ્વલ, ઈદૈન ઔર વોહ અય્યામ જિન મેં સરકારી સતહ પર દો યા ઈસ સે ઝાઈદ તાતીલાત આ રહી હોં, ઉન દિનોં મેં રાહે ખુદા મેં સફર કરને કા ખુસૂસી ઝેહન દેતે હૈં બલ્કે ઉસે બા કાઈદા નિઝામ કે તહત રાઈજ ફરમા દિયા હૈ ઔર બાઝ આશિકાને રસૂલ તો ઐસે હૈં કે ઉન્હોં ને અપની ઝિન્દગિયાં તબ્લીગે દીન કે લિએ વક્ફ કર દી હૈં જો કે યકીનન અમીરે એહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه કી તરગીબ વ તેહરીક હી કા નતીજા હૈ (4) કિતાબ પઢના, મુતાલઆ કરના ઈલ્મ હાસિલ કરને કા બહોત બળા ઔર અહમ ઝરીઆ હૈ, બાની એ દાવતે ઈસ્લામી ને હર હફ્તે એક મુખ્તસર રિસાલા પઢને, સુનને કા તરીકા રાઈજ ફરમાયા ઔર ઈસ કી તરગીબો તશવીક કે લિએ પઢને સુનને વાલોં કો અપની દુઆઓં સે ભી નવાઝતે હૈં. મઝીદ સોને પર સુહાગા યેહ કે જો પઢના લિખના નહીં જાનતે ઔર કહીં ઈજતેમાઈ સૂરત મેં કિસી સે સુન ભી નહીં સકતે ઉન કો ભી કિતાબ કે ફૈઝાન સે મેહરૂમ ન રેહને દિયા બલ્કે હર હફ્તે મુતાલઆ કે લિએ દિએ જાને વાલે રિસાલે કો ઑડિયો કી સૂરત મેં ભી જારી ફરમાયા જો કે મુખ્તલિફ મુબલ્લિગીન કી આવાઝ મેં જારી હોતા હૈ. સબ સે પેહલા રિસાલા "કરામાતે ફારૂકે આઝમ" જો આપ ને મુતાલએ કે લિએ દિયા ઉસ કે પઢને ઔર સુનને વાલોં કી તાદાદ 793 થી ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તાદમે તેહરીર જો આખરી રિસાલા "ડ્રાઇવર કી મૌત" આપ ને મુતાલઆ કરને કા ફરમાયા હૈ ઈસ કે પઢને ઔર સુનને વાલે ખુશ નસીબોં કી તાદાદ 41 લાખ 602 સે ભી બઢ ગઈ હૈ. તાદમે તેહરીર કુલ 185 રસાઈલ મુતાલએ કે લિએ દિએ જા ચુકે હૈં (5) ઉમૂમી તૌર પર શેહરોં ઔર ગુન્જાન આબાદ અલાકોં મેં રેહને વાલે લોગોં કે અન્દર દીની શુઊર કુછ ન કુછ હોતા હૈ, જબકે ગાઉં, દેહાત ઔર શેહરોં સે દૂર રેહને વાલે લોગ બાઝ દફ્આ દીની તાલીમાત સે મેહરૂમ રેહ જાતે હૈં, તો દૂર અન્દેશ ઔર સાહિબે હિક્મત વ ફિરાસત હસ્તી બાની એ દાવતે ઈસ્લામી ને ઈસ ઝરૂરત કો ભી મેહસૂસ કિયા ઔર ખૈર ખ્વાહિએ ઉમ્મત કે પેશે નઝર અપને ચાહને વાલોં કો હફ્તે મેં એક દિન અપને અલાકે સે બાહર દૂસરી મસાજિદ ઔર ગિર્દો નવાહ કે ગાઉં વગૈરા મેં જા કર દીની તાલીમાત આમ કરને કા ઝેહન દિયા જો કે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ બા કાઈદા મુનઝ્ઝમ અન્દાઝ મેં જારી હૈ.

યેહ સિર્ફ પાંચ તરીકોં કા ઝિક્ર કિયા ગયા હૈ જો તબ્લીગે દીન કે લિએ બાની એ દાવતે ઈસ્લામી ને રાઈજ ઔર આમ ફરમાએ હૈં, **અલ્લાહ** રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી રેહમત સે ઉમ્મીદ હૈ કે આપ دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه કી કોશિશ સે જહાં જહાં તક દીન કા પૈગામ પહોંચા ઔર ઉન સે આગે જહાં તક ઔર જબ તક દીન કા પૈગામ વ તાલીમાત પહોંચતી રહેંગી ઈન સબ કા સવાબ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદરી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه કો ભી મિલતા રહેગા, اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ.

અલ્લાહ કરીમ અપને પ્યારે હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સદકે ઈસ મર્દે કલન્દર, અઝીમ ઈલ્મી વ રૂહાની શખ્સિય્યત કી ઉમ્ર, ઈલ્મ, અમલ ઔર જુમ્લા ઉમૂર વ મુઆમલાત મેં લાખોં લાખ બરકતેં અતા ફરમાએ.

اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللّٰه عليه واٰله وسلَّم

અપને બુઝુર્ગોં કો યાદ રખિએ

મૌલાના અબૂ માજિદ મુહમ્મદ શાહિદ અત્તારી મદની

મઝાર હઝરત અબુલ હસન અમીર ખુસરૂ رحمۃ اللہ علیہ

મઝાર સૈયદ મુહમ્મદ ગૌસ બાલા પીર رحمۃ اللہ علیہ

શવ્વાલુલ મુકર્રમ ઈસ્લામી સાલ કા દસવાં મહીના હૈ. ઈસ મેં જિન સહાબએ કિરામ, ઔલિયાએ ઉઝ્ઝામ ઔર ઉલમા એ ઈસ્લામ કા વિસાલ યા ઉર્સ હૈ, ઉન મેં સે 15 કા મુખ્તસર તઆરુફ મુલાહઝા ફરમાઈએ :

સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان : (1,2) હઝરતે સાબિત બિન વકશ અશહલી ઓસી અન્સારી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ઔર ઉન કે ભાઈ હઝરતે રિફાઆ બિન વકશ અન્સારી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ બૂઢે થે મગર જઝબએ શહાદત કી વજહ સે ગઝવએ ઉહુદ (15 શવ્વાલ 3 હિજરી) મેં શરીક હો ગએ ઔર શહાદત કી સઆદત પાઈ.[1] હઝરતે સાબિત رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે દો બેટે ભી ગઝવએ ઉહુદ મેં શહીદ હુવે : (3) હઝરતે સલમા બિન સાબિત અન્સારી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ યેહ ગઝવએ બદ્ર મેં ભી શરીક હુવે થે.[2] (4) હઝરતે ઉસૈરમ અમ્ર બિન સાબિત અન્સારી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ગઝવએ ઉહુદ કે દિન ઈમાન લાએ થે અભી કોઈ નમાઝ નહીં પઢી થી, ગઝવએ ઉહુદ મેં શરીક હુવે ઔર શહીદ હો ગએ, જબ નબિય્યે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો ઉન કે બારે મેં બતાયા ગયા તો ફરમાયા : اِنَّهٗ لَمِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ યાની બેશક વોહ એહલે જન્નત સે હૈ.[3] **ઔલિયાએ કિરામ رحمہم اللہ السلام :** (5) મલકુશોઅરા, તૂતી એ હિન્દ હઝરતે અબુલ હસન અમીર ખુસરૂ દેહલ્વી ચિશ્તી નિઝામી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી વિલાદત 653 હિજરી કો દેહલી મેં હુઈ ઔર યહીં 18 શવ્વાલ 725 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા, તદફીન ખાનકાહે નિઝામિયા દેહલી મેં હુઈ. આપ આલિમે દીન, અદીબ વ ખતીબ, કાદિરુલ ઉલૂમ શાઈર, મેહબૂબે મુર્શિદ ઔર મશહૂર તરીન શખ્સિયત કે માલિક હૈં. આપ ને પાંચ લાખ અશઆર તેહરીર ફરમાએ.[4] (6) શૈખે તરીકત, સૈયદ મુહમ્મદ ગૌસ બાલા પીર ગીલાની કાદરી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી વિલાદત ખાનદાને ગૌસુલ આઝમ મેં હુઈ ઔર 5 શવ્વાલ 959 હિજરી કો કદીમી તારીખી કસ્બે સત ઘરા શરીફ઼ ઝિલ્અ ઓકાળા મેં વિસાલ ફરમાયા. યહીં મઝારે ફૈઝ બાર હૈ. આપ અપને જદ્દે અમજદ સૈયદ અબ્દુલ કાદિર સાની કે મુરીદ વ ખલીફા, ઈલ્મો ફઝલ ઔર ઈબાદતો રિયાઝત મેં બે મિસાલ થે. આપ ખાનદાને સાદાત સત ઘરા ઔર શૈખૂ શરીફ઼ કે જદ્દે અમજદ હૈં.[5] (7) શૈખે તરીકત હઝરતે શૈખ માનૂન શાહ યૂસુફ઼ ઝઈ મુજદ્દિદી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી વિલાદત 1001 હિજરી કો દેહલી મેં હુઈ, ઈલ્મે દીન ઉલમા એ એહલે સુન્નત સે હાસિલ કિયા, હઝરતે હાજી બહાદુર કોહાટી સે બૈઅતો ખિલાફત હાસિલ હુઈ, મુર્શિદ કે હુક્મ પર ઝિન્દગી ભર અફ઼ગાનિસ્તાન મેં ઈલ્મો ઇરફ઼ાન કો આમ કિયા, 14 શવ્વાલ 1099 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા, મઝાર મૌઝઅ તિહકાલ ઝિલ્અ પેશાવર મેં હૈ.[6] (8) શૈખે તરીકત મૌલાના સૈયદ અબ્દુસ્સલામ હસવી મુજદ્દિદી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ 1234 હિજરી કો હસવા (ઝિલ્અ ફત્હ પુર, યૂપી) હિન્દ મેં પૈદા હુવે ઔર યહીં 4 શવ્વાલ 1299 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા, મઝાર ઝિયારત ગાહે આમ હૈ. આપ હાફિઝે કુરઆન, આલિમે દીન, તિલ્મીઝે અલ્લામા સૈયદ અહમદ દહલાન મક્કી, મુરીદ વ ખલીફા શાહ અહમદ સઈદ મુજદ્દિદી ઔર સાહિબે કરામત વલિય્યુલ્લાહ થે.[7] (9) મરજઉલ ઉલમા વ ઔલિયા હઝરતે શૈખ સૈયદ મુહમ્મદ મુસ્તફા માઅલ ઈનીન કાદરી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી વિલાદત હૌઝ (મૂરીતાનિયા) મેં 1246 હિજરી કો હુઈ ઔર 27 શવ્વાલ 1328 હિજરી કો તઝનિયત મરાકિશ મેં વિસાલ ફરમાયા, યહીં મઝાર વાકેઅ હૈ. આપ જામેએ ઉલૂમો ફુનૂન, કુરઆનો હદીસ પર ગેહરી નઝર રખને વાલે આલિમે દીન, ઈલ્મે સિરુલ હુરૂફ઼ મેં દર્જએ ઈમામત પર ફાઈઝ, શૈખે તરીકત, ઉસ્તાઝ વ મુર્શિદુલ ઉલમા, બા કરામત

વલિય્યુલ્લાહ, મુસન્નિફે કુતુબે કસીરા ઔર મુજાહિદે ઈસ્લામ થે, આલા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને અપને પેહલે સફરે હજ મેં આપ કી ઝિયારત કી, કુતબે મદીના અલ્લામા ઝિયાઉદ્દીન મદની ભી આપ કે શાગિર્દ ઔર ખલીફા હૈં. دلیل الرفاق علی شمس الاتفاق આપ કી બેહતરીન તસ્નીફ હૈ.[8] 10 પીરે તરીકત હઝરતે પીર સૈયદ હુસૈન શાહ જમાઅતી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી વિલાદત 1285 હિજરી મેં ખેવા શરીફ ઝિલ્અ મન્ડી બહાઉદ્દીન (પંજાબ) કે એક સાદાત ઘરાને મેં હુઈ ઔર યહીં 19 શવ્વાલ 1363 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા. આપ હઝરત પીર સૈયદ હયાત મુહમ્મદ શાહ સિયાલકોટવી કે મુરીદ ઔર અમીરે મિલ્લત સૈયદ જમાઅત અલી શાહ સાહબ કે ખલીફા, શરીઅતો તરીકત કે જામેઅ ઔર ઝોહદો તક્વા કે પૈકર થે.[9] 11 આરિફે રબ્બાની હઝરત પીર મુહમ્મદ માસૂમ શાહ નૂરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી વિલાદત 1315 હિજરી કો એક સૂફી ઘરાને મેં હુઈ ઔર 29 શવ્વાલ 1388 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા, મઝાર ખાનકાહે કાદરિયા ચક સાદા (ઝિલ્અ ગુજરાત, પંજાબ) મેં હૈ. આપ આલિમે દીન, મુસન્નિફે કુતુબ, શૈખે તરીકત, હઝરત દાતા ગંજ બખ્શ કે આશિકે સાદિક, બાની એ નૂરી કુતુબ ખાના, મર્જએ ઉલમા વ મશાઇખ, નૂરી મસ્જિદ (રેલ્વે સ્ટેશન લાહોર) સમેત 20 મસાજિદ કે બાની ઔર કઈ મદારિસ કે મુઆવિન થે. હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને આપ કી તરગીબ પર કઈ કુતુબ તસ્નીફ ફરમાઈ.[10]

ઉલમા એ ઈસ્લામ رحمهم الله السلام :

12 અલ્લામા ઇબ્નુલ ફરઝી અબૂ વલીદ અબ્દુલ્લાહ બિન મુહમ્મદ કુરતુબી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી વિલાદત 351 હિજરી કો હુઈ ઔર 6 શવ્વાલ 403 હિજરી કો શહીદ હુવે. આપ જલીલલ કદ્ર આલિમે દીન, હાફિઝુલ હદીસ, સિકહ રાવી, ફકીહે માલિકી, કાઝી એ બિન્નસીહ, અરબી શાઇર, મોઅર્રિખ ઔર કઈ કુતુબ કે મુસન્નિફ હૈં. તારિખે ઉલમા એ અન્દુલુસ આપ કી યાદગાર તસ્નીફ હૈ.[11] 13 આલિમે બા અમલ હઝરતે મૌલાના ગુલામ મોહયુદ્દીન બગવી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી વિલાદત બગહ (તેહસીલ પિન્ડ દાદુન ખાન) ઝિલ્અ જેહલમ કે એક ઈલ્મી ઘરાને મેં 1210 હિજરી કો હુઈ ઔર યહીં 30 શવ્વાલ 1273 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા, આપ હઝરતે શાહ અબ્દુલ અઝીઝ મોહદ્દિસે દેહલ્વી કે શાગિર્દ, હઝરતે શાહ ગુલામ અલી મુજદ્દિદી દેહલ્વી કે મુરીદ વ ખલીફા, મુફ્તી એ પંજાબ, ઉસ્તાઝુલ ઉલમા, અર્સએ દરાઝ તક બગહ ફિર લાહોર મેં તિશ્નગાને ઈલ્મ કી પ્યાસ બુઝાતે રહે.[12] 14 હઝરતે અલ્લામા શૈખ મહમૂદ બિન રશીદ અત્તાર દિમશ્કી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી વિલાદત 1284 હિજરી દિમશ્ક મેં હુઈ ઔર યહીં 20 શવ્વાલ 1362 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા, બાબુસ્સગીર કબ્રસ્તાન દિમશ્ક મેં દફ્ન કિએ ગએ. આપ હાફિઝે કુરઆન, જૈયદ આલિમે દીન, તિલ્મીઝે ઈમામ બદરુદ્દીન હસની, મુફ્તી એ હનફિયા કઝાઉત્તુફૈલા (ઉર્દન) ઔર ઉસ્તાઝુલ ઉલમા થે. આપ દિમશ્ક, ઉર્દન, જિદ્દા ઔર બમ્બઈ કે મદારિસ મેં મુદર્રિસ રહે. આપ ને આલા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી આલમી શોહરત યાફ્તા કિતાબ "અદ્દૌલતુલ મક્કિયહ" પર તકરીઝ ભી લિખી. استحباب القیام عند ذکر ولادته علیه الصلاة والسلام આપ કી યાદગાર તસ્નીફ હૈ.[13] 15 ઉસ્તાઝુલ ઉલમા હઝરતે અલ્લામા કાઝી મુહમ્મદ અબ્દુસ્સુબહાન હઝારવી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી વિલાદત 1315 હિજરી કો ખુલાબટ (હરીપુર હઝારા) KPK કે એક ઈલ્મી ઘરાને મેં હુઈ ઔર યહીં 12 શવ્વાલ 1377 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા. આપ બહોત બળે આલિમે દીન, બેહતરીન મુનાઝિર, કઈ કુતુબ કે મુસન્નિફ વ મહશી, ફઆલ આલિમે દીન, ઉસ્તાઝુલ ઉલમા, સિલસિલએ કાદરિયા મેં બૈઅત થે. આપ કી કિતાબ મવાહિબુર્રહમાન મતબૂઅ હૈ. ઉસ્તાઝુલ ઉલમા અલ્લામા કાઝી ગુલામ મહમૂદ હઝારવી આપ કે લાઇક ફરઝન્દ હૈં.[14]

---

(1)الاستیعاب، 1/279، 2/81 (2)اسد الغابہ، 2/496 (3)معرفۃ الصحابہ لابی نعیم، 1/311، 3/381 (4)انسائیکلوپیڈیا اولیائے کرام، 4/51 (5)خزینۃ الاصفیاء، 1/198 (6)تذکرۂ مشائخ مجددیہ افغانستان، ص81 (7)تذکرۂ علمائے حال، ص318 تا325، تذکرہ علماء اہلسنت، ص124 (8)دلیل الرفاق، ترجمۃ المؤلف، سیدی ضیاء الدین احمد القادری، 1/715 (9)خلفائے امیر ملت، ص127 (10)تذکرہ علماء اہلسنت، ص247 (11)سیر اعلام النبلاء، 13/106، معجم المؤلفین، 2/295 (12)تذکرہ علماء اہلسنت و جماعت لاہور، ص145 (13)الدولۃ المکیۃ، ص411، تاریخ الدولۃ المکیہ، ص137 (14)تذکرۂ اکابر اہل سنت، ص227۔

બચ્ચોં મેં એલર્જી કી અલામાત વ અસ્બાબ ઔર ઈન કા હલ

ડૉક્ટર ઉમ્મે સારિબ અત્તારિયા

માર્ચ કે શુમારે મેં બચ્ચોં કી બુખાર કી જાંચ કરને કે તરીકે ઔર કુછ ઈબ્તેદાઈ અલામાત કે હવાલે સે બયાન હુવા થા જબકે ઈસ મઝમૂન મેં આપ બચ્ચોં મેં એલર્જી કે હવાલે સે જાનેંગે.

એલર્જી (Allergy) : મુદાફેઅતી નિઝામ (Immune system) હમેં નુક્સાન દેહ અનાસિર સે બચાતા હૈ ઔર એલર્જી કિસી ઐસે હી અન્સર કે ખિલાફ મઝબૂત મુદાફેઅતી રદ્દે અમલ હોતા હૈ, ઉસ કો એલર્જી કેહતે હૈં.

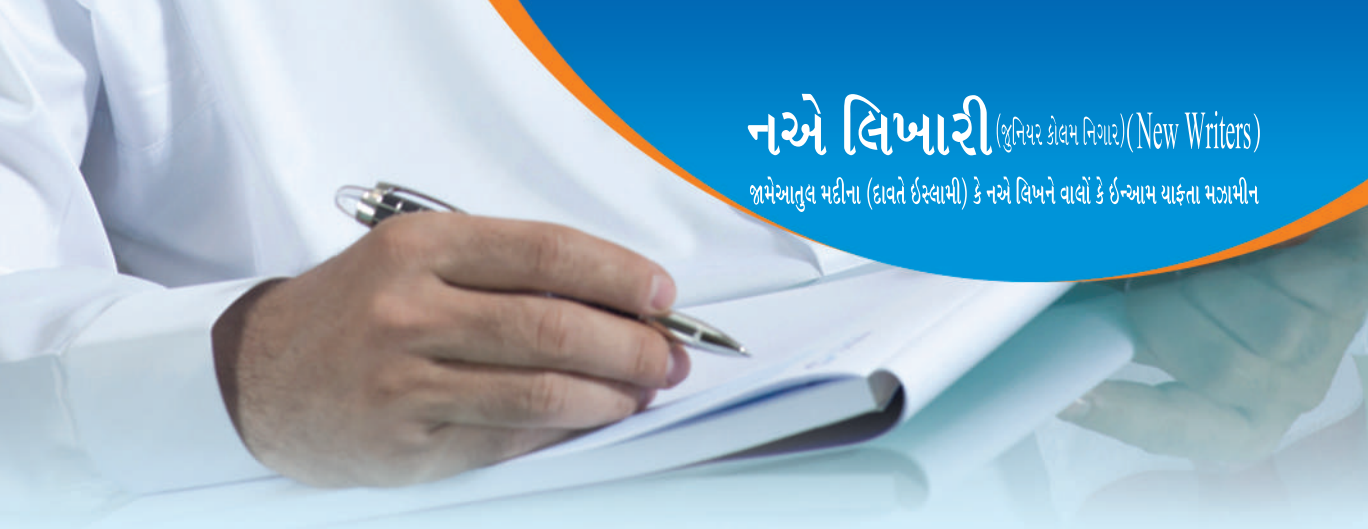
એલર્જી કી અક્સામ : 1 બચ્ચોં મેં ખાને કી ચીઝોં કે રદ્દે અમલ કો બર્દાશત કરને કી સલાહિય્યત કમ હોતી હૈ, ઈસ કો ખાને કી એલર્જી (Food allergy) કહા જાતા હૈ 2 ઈસ કે ઈલાવા સાંસ કી એલર્જી જિસ કો (Airborne allergy) કહા જાતા હૈ, ઈસ સે મુતાસ્સિર હોને વાલે બચ્ચોં કો દમ્મા કી બીમારી હોતી હૈ ઔર યેહ મિટ્ટી કે છોટે ઝર્રાત (Dust Particles), ફૂલોં ઔર પોદોં કે ઝર્રાત (Pollens), પાલતૂ જાનવરોં કે ઝર્રાત (Pet Dander) ઔર ઈસ કે ઈલાવા કપળોં, ફફૂન્દી ઔર લાલ બેગ વગૈરા સે ભી હોતી હૈ 3 કીળોં કે ડંક સે એલર્જી 4 દવાઈયોં સે એલર્જી 5 કીમિયાઈ અદવિયાત સે એલર્જી.

એલર્જી કી અલામાત (Symptoms of Allergy) : 1 સાંસ લેને મેં દુશ્વારી 2 આંખોં મેં ખારિશ, જલન યા ફટના ઔર લાલ સૂજી હુઈ આંખેં 3 ખાંસી 4 નાક કા બેહના 5 જિલ્દ કા લાલ હો જાના, ખારિશ ઔર છત્તે (લાલ ઉભરે હુવે ફોળે) 6 Anaphylactic shock યાની સદમે મેં ચલે જાના.

એલર્જી કા ઈલાજ (Treatment of allergies) : ડૉક્ટર બચ્ચે કા મુઆઈના કરેગા ઔર આપ સે બચ્ચે કી એલર્જી સે મુતઅલ્લિક માલૂમાત લેગા, આપ કે બચ્ચે કે ટેસ્ટ ભી કરાએ જા સકતે હૈં, જિસ મેં ખૂન કે ટેસ્ટ કે ઈલાવા જિલ્દ કા ટેસ્ટ, સીને કા એક્સ રે વગૈરા શામિલ હૈં.

ઘર મેં બચ્ચે કા ખયાલ : અપને બચ્ચે કી એલર્જી કા ઈલાજ ડૉક્ટર કી તજવીઝ કર્દા દવાઈયોં સે કરને કે ઈલાવા જહાં તક મુમકિન હો અપને બચ્ચે કા એલર્જી સે તઅલ્લુક કમ કરેં યાની જિન ચીઝોં સે આપ કે બચ્ચે કો એલર્જી હોતી હૈ ઉન સે બચાએં, મસલન પાલતૂ જાનવરોં ઔર પરિન્દોં સે ઘર કો સાફ રખેં ઘર સે કાલીન હટા દેં ક્યૂંકે ઈસ મેં મિટ્ટી જમ જાતી હૈ ઘર મેં નમી કમ સે કમ હો બિસ્તર ગર્મ પાની સે ધોએં ખિળકિયોં કો બન્દ રખેં ઘર કો સાફ સુથરા રખેં ઔર ઘર સે ઐસી ચીઝેં નિકાલ દેં જિન મેં મિટ્ટી જમતી હૈ જૈસે પુરાના ફર્નીચર અગર બચ્ચે કો ખાને કી કિસી ચીઝ સે એલર્જી હૈ તો વોહ ચીઝ બચ્ચે કો ન દેં.

તિબ્બી ઈમદાદ તલબ કરેં (Seek medical attention) : અગર ઈન અલામાત "મુંહ, ગલા, હોંટ, ઔર ઝબાન કા સૂજ જાના, આવાઝ બૈઠ જાના, સર કા ભારી પન વગૈરા" મેં સે કોઈ ભી અલામત બચ્ચે મેં ઝાહિર હો તો અપને બચ્ચે કો કરીબી અસ્પતાલ યા ક્લીનિક મેં લે જાએં.

1 તિલાવત મેં રોને વાલોં કે વાકેઆત

મૌલાના આઝાદ મિસ્બાહી

બુલન્દ મરાતિબ પર ફાઇઝ હોને કે બાવુજૂદ **અલ્લાહ** પાક કે મેહબૂબ બન્દોં કી દિલી કૈફિય્યાત યેહ હોતી હૈં કે જબ ઉન કે રૂબરૂ આયાતે ખૌફ કી તિલાવત હોતી હૈ તો ઉન્હેં સુન કર ખૌફે ખુદા સે થર થર કાંપને ઔર રોને લગતે હૈં ઔર બાઝ તો બેહોશ હો જાતે હૈં ચુનાન્ચે

1 હઝરતે હિશામ બિન હસ્સાન કેહતે હૈં કે એક દિન મૈં હઝરતે માલિક બિન દીનાર رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે સાથ હઝરતે હસન બસરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી બારગાહ મેં હાઝિર હુવા. જિસ વક્ત હમ ઉન કે પાસ પહોંચે વોહ એક કારી સે કુરઆને મજીદ કી તિલાવત સુન રહે થે. જબ ઉસ ને ઈસ આયત કો પઢા :

﴿اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ۙ﴿۷﴾ مَّا لَهٗ مِنْ دَافِعٍ ۙ﴿۸﴾﴾ તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક તેરે રબ કા અઝાબ ઝરૂર હોના હૈ, ઉસે કોઈ ટાલને વાલા નહીં. (پ26، الطور:7،8)

ઈસ આયત કો સુનતે હી હઝરતે હસન બસરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ઝારો કિતાર રોને લગે. મજલિસ મેં મૌજૂદ દીગર હઝરાત ભી ગિર્યા કુનાં હો ગએ મગર હઝરતે માલિક બિન દીનાર رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા હાલ યેહ થા કે વોહ માહીએ બે આબ કી તરહ તળપને લગે ઔર બેહોશ હો કર ઝમીન પર ગિર પળે. (موسوعہ ابن ابی الدنیا، 3/187، رقم:92)

2 હઝરતે યહયા બિન બકાર رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે સામને ઈસ આયતે મુકદ્દસા કી તિલાવત કી ગઈ :

﴿وَ لَوْ تَرٰۤى اِذْ وُقِفُوْا عَلٰى رَبِّهِمْ ؕ﴾ **તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન :** ઔર કભી તુમ દેખો જબ અપને રબ કે હુઝૂર ખળે કિએ જાએંગે. (پ7، الانعام:30) તો આપ ને એક ચીખ મારી ઔર ફિર ચાર મહીને તક બીમાર રહે, બસરા કે અતરાફ સે લોગ ઈન કી ઈયાદત કે લિએ આયા કરતે. (احیاء العلوم، 4/543)

3 એક મરતબા અપને વક્ત કે મશહૂર શૈખ મુઝિર અલ કારી ને ઈસ આયતે કરીમા કી તિલાવત કી :

﴿هٰذَا كِتٰبُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ؕ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ﴿۲۹﴾﴾ **તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન :** હમારા યેહ નવિશ્તા તુમ પર હક બોલતા હૈ હમ લિખતે રહે થે જો તુમ ને કિયા. (پ25، الجاثیۃ:29)

યેહ આયત સુન કર હઝરતે સૈયદના અબ્દુલ વાહિદ બિન ઝૈદ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه (વફાત 177 હિજરી) ઈતના રોએ કે આપ પર બેહોશી તારી હો ગઈ. જબ ઈફાકા હુવા તો બારગાહે ખુદાવન્દી મેં અર્ઝ કરને લગે : ઐ **અલ્લાહ** ! તેરી ઈઝઝત કી કસમ ! મૈં હમેશા અપની તાકત ભર તેરી ના ફરમાની સે બચતા રહૂંગા, તૂ અપની ઈબાદત કરને પર મેરી મદદ ફરમા. (احیاء العلوم، 4/543)

4 હઝરતે હિશામ બિન હસન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه સે રિવાયત હૈ કે અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે ઉમર ફારૂક رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه જબ કુરઆને કરીમ કી કોઈ આયતે કરીમા તિલાવત કરતે તો આપ કા સાંસ રુક જાતા ઔર ઈસ કદર રોતે કે ઝમીન પર તશરીફ લે આતે, ફિર ઘર સે બાહર તશરીફ ન લાતે યહાં તક કે લોગ આપ કો મરીઝ સમઝ કર ઈયાદત કે લિએ આતે. (**અલ્લાહ** વાલોં કી બાતેં, 1/123)

અલ્લાહ પાક હમેં ભી અપને ખૌફ સે રોને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન

2 ખાતૂને જન્નત કી સીરત સે મિલને વાલે દર્સ

મુહમ્મદ અરશદ અત્તારી

તારીખે ઈસ્લામ કી અઝીમ ખવાતીન મેં એક અહમ નામ ખાતૂને જન્નત હઝરતે સૈયદતુના ફાતિમતુઝ્ઝહરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કા ભી હૈ. સૈયદા ફાતિમતુઝ્ઝહરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا નબિય્યે પાક صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે સીરત વ સૂરત મેં સબ સે ઝિયાદા મુશાબેહ થીં. આપ ઈબાદતો રિયાઝત, ઈસાર વ સખાવત, ઝોહદો કનાઅત મેં મુનફરિદુલ મિસાલ થીં. ઝૈલ મેં આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કી સીરતે તૈયબા ઔર ઈન સે મિલને વાલે દુરૂસ ઝિક કિએ જાતે હૈં :

ખાતૂને જન્નત કા ઈસાર વ સખાવત : મોહદ્દિસ ઈબ્ને જૌઝી ને રિવાયત કિયા હૈ કે પ્યારે આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જહેઝ મેં સૈયદા ઝહરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કો એક નઈ કમીસ દી. કુછ અર્સે કે બાદ એક સાઈલ ને આપ કે દરવાઝે પર સવાલ કિયા ઔર કહા: ઐ નબી કે ઘર વાલો ! મૈં મોહતાજ હૂં, કોઈ ફટા પુરાના કપડા દે દો. સૈયદા ઝહરા કે પાસ ઉસ વક્ત એક પુરાની કમીસ થી, જૈસે હી ઉસ કો દેને કા ઈરાદા ફરમાયા તો ફૌરન **અલ્લાહ** પાક કા ફરમાન : ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوْا مِمَّا تُحِبُّوْنَ ۬﴾ **તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન :** તુમ હરગિઝ ભલાઈ કો ન પહોંચોગે જબ તક રાહે ખુદા મેં અપની પ્યારી ચીઝ ન ખર્ચ કરો. (پ4، اٰلِ عمرٰن:92) યાદ આ ગયા. ફૌરન પુરાની કમીસ રખ દી ઔર નઈ કમીસ સાઈલ કો અતા કર દી.

(સફીનએ નૂહ, હિસ્સા દુવુમ, સ. 32 મુલખ્ખસન)

દર્સ : કારેઈને કિરામ ! દેખા આપ ને કે સૈયદા ફાતિમતુઝ્ઝહરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا ને વોહ ચીઝ જિસ કી ઉન કો ખુદ ભી હાજત વ ઝરૂરત થી ઈસ કે બા વુજૂદ એક સાઈલ કે સવાલ પર સદકા કર દી. હમેં ઈસ સે યેહ દર્સ મિલતા હૈ કે હમ **અલ્લાહ** પાક કી રાહ મેં વોહ ચીઝ સદકા કરેં જો હમ કો સબ સે ઝિયાદા પસન્દીદા હો ક્યૂંકે **અલ્લાહ** કરીમ ઈરશાદ ફરમાતા હૈ : ﴿وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ شَیْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِیْمٌ ۝۹۲﴾ **તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર તુમ જો કુછ ખર્ચ કરો અલ્લાહ** કો માલૂમ હૈ. (پ4، اٰلِ عمرٰن:92) યાની **અલ્લાહ** પાક જાનતા હૈ કે તુમ ઉસ કી રાહ મેં ઉમ્દા, નફીસ ઔર અપની પસન્દીદા ચીઝ ખર્ચ કર રહે હો યા રદ્દી, નાકારા ઔર અપની ના પસન્દીદા ચીઝ ખર્ચ કર રહે હો, જો ભી ચીઝ તુમ ખર્ચ કરોગે ઉસી કે મુતાબિક **અલ્લાહ** પાક તુમ્હેં જઝા અતા ફરમાએગા. (روح البیان، 2/63 پ4، اٰلِ عمرٰن، تحت الآیۃ:92 ملخصًا)

ખાતૂને જન્નત કી ઘરેલૂ ઝિન્દગી : હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : હઝરતે સૈયદતુના ફાતિમા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا મેરે પાસ ખુદ હી ચક્કી ચલાયા કરતીં, જિસ કી વજહ સે ઉન કે હાથોં મેં છાલે પળ જાતે, મશકીઝે મેં પાની ભી ખુદ હી ભર કર લાતીં જિસ કી વજહ સે ઉન કે સીને પર નિશાન પળ ગએ. ઘર કી સફાઈ વગૈરા ભી ખુદ હી કરતી થીં જિસ કી વજહ સે કપડે ગુબાર આલૂદ હો જાતે ઔર હાંડી કે નીચે આગ ભી ખુદ હી જલાયા કરતીં જિસ કી વજહ સે કપડે મૈલે હો જાતે. બાઝ અવકાત તન્હા ઘર કે તમામ કામ કાજ કરને કી વજહ સે ઉન્હેં કાફી તકલીફ કા સામના કરના પળતા થા. (مسند احمد، 1/322، حدیث:1312)

દર્સ : સૈયદા ફાતિમા કે ઈસ અમલ સે યેહ બાત નુમાયાં હુઈ કે આપ ઘર કે તમામ કામ કાજ ખુદ કિયા કરતી થીં જિસ કે સબબ આપ કો મુસીબત વ આઝમાઈશ કા ભી સામના હોતા મગર આપ ને કભી ભી કિસી ખાદિમા કો નહીં રખા બલ્કે હમેશા ખુદ હી કામ કિયા કરતી થીં લેહાઝા હમેં ભી ચાહિએ કે અપને કામ ખુદ હી કિયા કરેં.

અલ્લાહ પાક ખાતૂને જન્નત હઝરતે ફાતિમતુઝ્ઝહરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કા હમેં ભી સદકા અતા ફરમાએ ઔર ઈન કી સીરત પર અમલ કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

3 કિતાબોં કા અદબ

અહમદ નવાઝ અત્તારી

ઈલ્મ ઔર અદબ કા આપસ મેં બળા ગેહરા તઅલ્લુક હૈ, ઈલ્મ માનિન્દે જિસ્મ કે ઔર અદબ રૂહ કી તરહ હૈ. જૈસે રૂહ કે બગૈર બદન કી કોઈ હૈસિયત નહીં ઐસે હી વોહ ઈલ્મ જો અદબ સે ખાલી હો કિસી કામ કા નહીં, યૂં સમઝિએ કે જહાં અદબ નહીં વહાં ઈલ્મ કા કોઈ ફાઈદા નહીં. અદબ ઈન્સાન કો મોઅઝ્ઝઝ બનાતા હૈ ઔર બે અદબી સે ઈન્સાન ઝલીલો રુસ્વા હોતા હૈ. ઈસ લિએ હર તાલિબે ઈલ્મ કો ઉસ્તાદ, કિતાબ ઔર માદરે ઈલ્મી (તાલીમી ઈદારે) કા અદબ મલ્હૂઝ રખના નિહાયત હી ઝરૂરી હૈ તાકે ઈલ્મ કી રૂહ પા સકે.

હુસૂલે ઈલ્મ કે ઝરાએઅ મેં સે સબ સે બળા ઝરીઆ કિતાબેં હૈં, ઈસ લિએ કિતાબોં કા અદબો એહતેરામ મલ્હૂઝ રખના અઝ હદ ઝરૂરી હૈ. યેહ સચ હૈ કે અદબ સે હી ઈલ્મ કે દરવાઝે ખુલતે હૈં જબકે બે અદબી સે રાહે ઈલ્મ મેં

રુકાવટેં ખળી હોતી હૈં, બાઝ દફ્આ બળે સે બળે ઝહીનો ફતીન તલબા ભી સૂએ અદબ (બે અદબી) કી વજહ સે હુસૂલે ઈલ્મ સે મેહરૂમ હો જાતે હૈં.

કિતાબ કા અદબ ઈસ લિએ ભી ઝરૂરી હૈ કે યેહ કિતાબ હી હૈ જિસ સે હમ અદબો એહતેરામ સીખતે હૈં તો જબ હમ ઈસ કિતાબ કી હી બે હુર્મતી કરના શુરૂઅ કર દેં તો ફિર હમારે લિએ ઈલ્મો ફન કે ખઝાને તક રસાઈ હાસિલ કરના ના મુમકિન હૈ.

દેખિએ હમારે અસ્લાફ અદબ કે હવાલે સે કિતને ફિક્ર મન્દ હુવા કરતે થે ઔર ઈસ બારે મેં ઈન કા તર્ઝે અમલ ક્યા હુવા કરતા થા. ચુનાન્ચે દયારે મિસ્ર કે મુફ્તી, સિકહ મોહદ્દિસ, ઈમામ હાફિઝ અબ્દુર્રહમાન બિન કાસિમ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે થે : મૈં ને બીસ સાલ ઈમામ માલિક رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ખિદમત મેં ગુઝારે. અઠ્ઠારહ સાલ અદબ સીખા ઔર દો સાલ ઈલ્મ, કાશ કે મેરા સારા વક્ત અદબ સીખતે ગુઝરતા. (تنبیہ المغترین، ص33)

મોહદ્દિસે આઝમ મૌલાના સરદાર અહમદ કાદરી رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ન સિર્ફ ખુદ કુતુબે અહાદીસ કા અદબ કરતે બલ્કે તલબા મેં ભી અદબ કા જૌહર પૈદા કરતે. ચુનાન્ચે કુતુબ રખતે વક્ત લિફ્ઝે મરાતિબ કા ખયાલ રખને કી તલકીન કરતે હુવે ફરમાતે હૈં : હદીસે પાક કી કિતાબ કે ઊપર કુરઆન કે ઈલાવા કોઈ ઔર કિતાબ નહીં રખની ચાહિએ. એક મરતબા એક તાલિબે ઈલ્મ ને બુખારી શરીફ કે ઊપર ગુલાબ કા ફૂલ રખ દિયા તો આપ ને મન્અ કરતે હુવે ફરમાયા : ફૂલ અગર્ચે બળી નર્મ વ નાઝુક ચીઝ હૈ બહર હાલ બુખારી શરીફ સે અફ્ઝલ નહીં. (ફૈઝાને મોહદ્દિસે આઝમ, સ. 20 મુલખ્ખસન)

ઈસી તરહ મુજદ્દિદે અલ્ફેસાની હઝરતે સૈયદના શૈખ અહમદ સરહિન્દી رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કિતાબ તો કિતાબ કાગઝ કા ભી ઈસ કદર એહતેરામ ફરમાતે કે એક રોઝ અપને બિસ્તર પર તશરીફ ફરમા થે કે અચાનક બે કરાર હો કર નીચે ઉતર આએ ઔર ફરમાને લગે : લગતા હૈ બિસ્તર કે નીચે કોઈ કાગઝ હૈ. (આદાબે મુર્શિદે કામિલ, સ. 29 મુલખ્ખસન) યેહ થે હમારે અસ્લાફ ! ઈલ્મ કા પહાળ હોને કે બા વુજૂદ બળે ખાકસાર વ બા અદબ હોતે, કિતાબોં કા ઐસા એહતેરામ કરતે કે હમ સોચ ભી નહીં સકતે, ઔર એક આજ કે તલબા હૈં જિન્હેં અસાતેઝા કે એહતેરામ કા પાસ હૈ ન કિતાબોં કે અદબ કા લેહાઝ, જૈસે ચાહા પઢ લિયા ઔર જહાં ચાહા રખ દિયા. શાયદ આજ કે તલબા મેં પુખ્તા ઈલ્મ, તબહહુરે ઈલ્મી ઔર વુસ્અતે મુતાલઆ કી કમી કા બાઈસ કિતાબોં કે તઅલ્લુક સે ના રવા રવય્યા હૈ, ઈસ લિએ અગર હમ હકીકી ઈલ્મ કે ખ્વાહાં હૈં તો હમેં અપને અન્દર અદબ કા જૌહર પૈદા કરના હોગા ક્યૂંકે "બા અદબ બા નસીબ". લેહાઝા કિતાબોં કા ખૂબ ખૂબ એહતેરામ કરેં, ઉન્હેં બુલન્દ જગહ રખેં, બા વુઝૂ મુતાલઆ કરેં, ન ઉન કી તરફ પુશ્ત કરેં ન પૈર ફૈલાએં.

અલ્લાહ પાક હમેં કિતાબોં કા અદબ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

આઓ બચ્ચો ! હદીસે રસૂલ સુનતે હૈં

નમાઝ ઔર બચ્ચે

મૌલાના મુહમ્મદ જાવીદ અત્તારી મદની

રેહમત કે શામિયાનોં મેં ખુશ્બૂ કે સાથ સાથ
ઠન્ડી હવા ચલાએગી ઐ ભાઈયો ! નમાઝ

અલ્લાહ પાક હમેં પાંચ વક્ત કી નમાઝ પઢતે રેહને ઔર દીન કે દીગર અહકામાત પર ભી અમલ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صلَّى الله عليه واٰله وسلَّم

હમારે આખરી નબી હઝરતે મુહમ્મદ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : مُرُوْا اَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ યાની અપને બચ્ચોં કો નમાઝ કા હુક્મ દો. (ابو داؤد، 208/1، حديث: 495)

પ્યારે બચ્ચો ! નમાઝ દીને ઈસ્લામ કા એક અહમ બુન્યાદી રુક્ન (યાની ઝરૂરી હિસ્સા) હૈ. દિન રાત મેં મુસલમાન પર પાંચ નમાઝેં ફર્ઝ હૈં. નમાઝ હમારે પ્યારે નબિય્યે પાક صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી આંખોં કી ઠન્ડક હૈ, નમાઝ પઢને સે દિલી સુકૂન મિલતા હૈ, નમાઝ જન્નત કી ચાબી હૈ, નમાઝ દોઝખ સે નજાત દિલાતી હૈ, નમાઝ **અલ્લાહ** પાક ઔર ઉસ કે રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો રાઝી કરને કા સબબ બનતી હૈ.

એક દફ્આ એક શખ્સ નમાઝે ફજ્ર અદા કરને કે લિએ મસ્જિદ મેં નહીં આયા, હઝરતે ઉમર ફારૂકે આઝમ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه ને પૈગામ ભેજ કર ઉસે બુલવાયા તો ઉસ ને હાઝિર હો કર અર્ઝ કી : મૈં બીમાર થા, આપ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه ને ફરમાયા : અગર તુમ કિસી ઔર કે (યાની મેરે) પાસ આ સકતે હો તો નમાઝ કે લિએ ભી નિકલા કરો.

(مصنف ابن ابی شیبہ، 379/1، حدیث: 1، فیضان نماز، ص223 ملخصاً)

અચ્છે બચ્ચો ! જબ નમાઝ કા વક્ત આ જાએ તો હોમ વર્ક, બચ્ચોં કે સાથ મિલ કર બાતેં કરના, ખેલ કૂદ ઔર દીગર કામ કાજ રોક કર નમાઝ પઢની ચાહિએ. થોળી સી કોશિશ કરને સે હમ બ આસાની નમાઝોં કી પાબન્દી કર સકતે હૈં.

બચ્ચોં કે લિએ અમીરે એહલે સુન્નત કી નસીહત

રોડ કૈસે પાર કરેં ?

મૌલાના ઉવૈસ યામીન અત્તારી મદની

અચ્છે બચ્ચો !
અમીરે એહલે સુન્નત અલ્લામા મુહમ્મદ ઈલ્યાસ કાદરી સાહબ ફરમાતે હૈં :

જબ ભી રોડ પાર કરના હો તો પેહલે રોડ કે કિનારે ખડે હો કર દોનોં તરફ દેખ લેં કે કોઈ ગાળી વગૈરા તો નહીં આ રહી ઔર ફિર રોડ પાર કરેં. (મલ્ફૂઝાતે અમીરે એહલે સુન્નત (કિસ્ત 15) જૂઠા પાની ફેંક દેના કૈસા ? સ. 18 મુલખ્ખસન)

પ્યારે બચ્ચો ! અકેલે રોડ પાર (Cross) નહીં કરના ચાહિએ બલ્કે અપને અમ્મી અબ્બૂ યા બળે ભાઈ વગૈરા કે સાથ રોડ પાર કરના ચાહિએ, અગર કભી અકેલે રોડ પાર કરના પળે તો કોશિશ કીજિએ કે કરીબ હી કિસી બળે આદમી કો કેહ દેં કે હમેં રોડ પાર કરવા દેં ઔર અગર કરીબ કોઈ ભી નહીં તો પેહલે અચ્છી તરહ દાએં ઔર બાએં યાની રોડ કે દોનોં તરફ દેખ લીજિએ કે કોઈ ગાળી વગૈરા તો નહીં આ રહી ઔર ફિર બગૈર ભાગે આરામ સે રોડ પાર કીજિએ. બાઝ બચ્ચે ભાગ કર રોડ પાર કરતે હૈં જો હાદિસે ઔર ચોટ લગને કા સબબ બન સકતે હૈ લેહાઝા હમેં ઈસ સે બચતે હુવે ખૂબ એહતિયાત સે રોડ પાર કરના ચાહિએ.

खीना और शैतीन

फुज़ैल अत्तारी मदनी

अम्मी और कितनी देर लगेगी ? नन्हे मियां ने भूक से पेट पर हाथ फेरते हुवे पूछा,

बस 5 मिनट और.....

आज तो मैं नन्हे मियां के लिऐ मज़ेदार बिरयानी बना रही हूं और साथ में लबे शीरीं भी.

अभी पांच मिनट और ! अम्मी की आवाज़ सुनते ही नन्हे मियां एक दम बोले.

क्या हुवा नन्हे मियां ? सब ख़ैरियत तो है ? अब्बू ने नन्हे मियां के सर पर हाथ फेरते हुवे पूछा.

अब्बू को देखते ही नन्हे मियां के चेहरे पर एक हल्की सी मुस्कुराहट तो आई लेकिन भूक की वजह से जल्द ही गाईब हो गई फ़िर नन्हे मियां सामने पळी खाली प्लेट में चम्चा घुमाने लगे.

लगता है हमारे नन्हे मियां को आज बहोत तेज़ भूक लगी है, देखो नन्हे मियां ! खाली प्लेट में चम्चा घुमाने से पेट तो नहीं भरने वाला, चलें ऐसा करते हैं जब तक आप का खाना आ रहा है मैं आप को एक सच्ची कहानी सुनाता हूं, अब्बू की बात सुनते ही नन्हे मियां सरक कर अब्बू के पास आ बैठे, जी ! येह ठीक है लेकिन येह स्टोरी कब की है ? नन्हे मियां ने अब्बू को देखते हुवे पूछा.

येह स्टोरी आज से 1400 साल पेहले की है. (Fourteen Hundred Years) ? नन्हे मियां ने हैरत से अब्बू को देखते हुवे कहा.

जी नन्हे मियां ! हुवा कुछ यूं के एक बार कुछ मुसलमान एक साथ खाना खा रहे थे और उन लोगों के दरमियान एक बहोत ही ईज़्ज़तदार बुज़ुर्ग भी तशरीफ़ फ़रमा थे अचानक एक छोटी बच्ची भागती हुई आई और अपना हाथ खाने की तरफ़ बढ़ाने लगी जैसे ही उन बुज़ुर्ग ने बच्ची को देखा तो उस बच्ची का हाथ पकळ लिया.

अब्बू ! उन्हों ने उस का हाथ क्यूं पकळा ? क्या खाने से पेहले उस ने हाथ नहीं धोऐ थे ?

नन्हे मियां का सवाल सुनते ही अब्बू मुस्कुराने लगे और कहा :

अरे नन्हे मियां ईतनी भी क्या जल्दी है अभी तो कहानी शुरूअ हुई है फ़िर पता है क्या हुवा ? थोळी ही देर बाद एक और शख़्स जल्दी जल्दी आया और उस ने भी खाने की तरफ़ हाथ बढ़ाया !

अब्बू की बात पूरी होने से पेहले ही नन्हे मियां बोल पळे : और उन बुज़ुर्ग ने उस का भी हाथ पकळ लिया !

नन्हे मियां की बात सुनते ही अब्बू ने नन्हे मियां के हाथों को थामा और कहा : हां उन बुज़ुर्ग ने उस शख़्स का भी हाथ पकळ लिया और फ़िर उन दोनों से फ़रमाया : खाने पर **अल्लाह** पाक का नाम नहीं लिया जाऐ तो शैतान वोह खाना अपने लिऐ हलाल कर लेता है. (ماخوذ از مسلم، ص860، حدیث:5259)

अब्बू ! हलाल कर लेता है ईस का क्या मतलब ? नन्हे मियां ने परेशान नज़रों से अब्बू को देखते हुवे पूछा.

यानी नन्हे मियां जिस खाने पर **अल्लाह** पाक का नाम नहीं लिया जाऐ, बिस्मिल्लाह शरीफ़ न

પઢી જાએ તો ઉસ ખાને મેં શૈતાન ભી શરીક હો જાતા હૈ ઔર ખાને લગ જાતા હૈ.

અચ્છા જભી ઉન બુઝુર્ગ ને ઉન દોનોં કા હાથ પકડા થા નન્હે મિયાં ને ગર્દન કો હિલાતે હુવે કહા.

જી નન્હે મિયાં ! આપ ઠીક સમઝે, અબ્બૂ ને નન્હે મિયાં કે સર પર હાથ રખતે હુવે જવાબ દિયા.

આપ ને હમારે નન્હે મિયાં કો યેહ તો સિખા દિયા કે બગૈર બિસ્મિલ્લાહ પઢે ખાના નહીં ચાહિએ લેકિન યેહ ભી તો બતાએં વોહ બુઝુર્ગ કૌન થે ?

નન્હે મિયાં કી અમ્મી જાન ને દસ્તર ખ્વાન પર ખાના રખતે હુવે કહા.

નન્હે મિયાં વોહ બુઝુર્ગ હમ સબ કે પ્યારે ઔર **અલ્લાહ** પાક કે આખરી નબી હઝરત મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم થે.

અબ્બૂ કે મુંહ સે યેહ નામ સુનતે હી સબ ને અદબ સે صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પઢા ઔર ફિર બિસ્મિલ્લાહ પઢ કર ખાને મેં શરીક હો ગએ.

દુઆએ અત્તાર પર
મદની રસાઈલ કે મુતાલએ કી ધૂમ

શૈખે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદરી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه ને જુમાદલ ઊલા ઔર જુમાદલ ઉખરા 1442 હિજરી મેં દર્જે ઝૈલ ઈસ્લામી રસાઈલ પઢને સુનને કી તરગીબ દિલાઈ ઔર પઢને સુનને વાલોં કો અપની પુર ખુલૂસ દુઆઓં સે ભી નવાઝા. આપ ભી મુતાલઆ કર કે દુઆએ અત્તાર કે હકદાર બનિએ :

1 યા **અલ્લાહ** પાક ! જો કોઈ 17 સફહાત કા રિસાલા "શાને રિફાઈ" પઢ યા સુન લે ઉસ કો હઝરતે શૈખ સૈયદ અહમદ કબીર રિફાઈ કા ફૈઝાન નસીબ ફરમા ઔર ઉસે બે હિસાબ બખ્શ દે. اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللّٰه عليه واٰله وسلَّم

2 યા **અલ્લાહ** પાક ! જો કોઈ 17 સફહાત કા રિસાલા "સર્દી કે બારે મેં દિલચસ્પ માલૂમાત" પઢ યા સુન લે ઉસ કો જહન્નમ કે હર અઝાબ સે ખુસૂસન જહન્નમ કે ઠન્ડક કે શદીદ અઝાબ સે બચા કર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં બે હિસાબ દાખિલે સે નવાઝ દે. اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللّٰه عليه واٰله وسلَّم

3 યા **અલ્લાહ** પાક ! જો કોઈ 17 સફહાત કા રિસાલા "શાને હાફિઝે મિલ્લત" પઢ યા સુન લે ઉસ કો અપને નેક બન્દે હાફિઝે મિલ્લત કી બરકતેં અતા કર ઔર ઉસ કી બે હિસાબ બખ્શિશ ફરમા. اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللّٰه عليه واٰله وسلَّم

4 યા રબ્બલ મુસ્તફા ! જો કોઈ 17 સફહાત કા રિસાલા "સાબિર બૂઢા" પઢ યા સુન લે ઉસે મુસીબતોં પર સબ્ર કરને કા હૌસલા અતા ફરમા, ઉસ કો પુલ સિરાત સે સલામતી કે સાથ ગુઝાર ઔર ઉસ કી બે હિસાબ મગફેરત ફરમા. اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللّٰه عليه واٰله وسلَّم

રિસાલા	પઢને સુનને વાલે ઈસ્લામી ભાઈ	ઈસ્લામી બહનેં	કુલ તાદાદ
શાને રિફાઈ	17 લાખ 3 હઝાર 771	6 લાખ 78 હઝાર 600	23 લાખ 82 હઝાર 371
સર્દી કે બારે મેં દિલચસ્પ માલૂમાત	19 લાખ 13 હઝાર 272	6 લાખ 57 હઝાર 573	25 લાખ 70 હઝાર 845
શાને હાફિઝે મિલ્લત	20 લાખ 28 હઝાર 938	6 લાખ 60 હઝાર 485	26 લાખ 89 હઝાર 423
સાબિર બૂઢા	21 લાખ 7 હઝાર 540	7 લાખ 38 હઝાર 221	28 લાખ 45 હઝાર 761

જંગલી પળોસી

(દૂસરી ઔર આખરી કિસ્ત)

મૌલાના અબૂ મુઆવિયા અત્તારી મદની

કુછ દેર બાદ દોનોં સફેદ કુત્તે અપને પળોસી ઝેબ્રે કે ઘર પર થે, ઈન દોનોં કે ઉતરે હુવે ચેહરે દેખ કર બળે ઝેબ્રે ને પૂછા : ભાઈયો ! ખૈરિયત તો હૈ આપ દોનોં પરેશાન નઝર આ રહે હૈં, ઐસા લગતા હૈ કે કિસી સે ડરે હુવે હો ?

હાં ભાઈ ! આપ ને દુરુસ્ત અન્દાઝા લગાયા હૈ, યેહ કેહતે હુવે બળે કુત્તે ને છોટે ચીતે વાલી સારી કહાની સુના દી.

ઓ હો ! બિલ્કુલ ગલત કિયા ઉન્હોં ને, બળે ઝેબ્રે ને અફ્સોસ કા ઈઝહાર કિયા.

લેકિન ! ઈસ મેં હમ ક્યા કર સકતે હૈં, યેહ તો તુમ્હારા ઔર ચીતોં કા મસ્અલા હૈ, છોટે ઝેબ્રે ને જાન છુળાતે હુવે કહા.

ચુપ કરો તુમ ! બળે ને ડાંટતે હુવે રોકા, ફિર સમઝાતે હુવે કેહને લગા : યેહ બાત બિલ્કુલ ભી હમેં ઝેબ નહીં દેતી, યેહ દોનોં સફેદ કુત્તે હમારે પળોસી હૈં, હમારી ઝિમ્મેદારી બનતી હૈ કે મુશ્કિલ વક્ત મેં ઈન કી મદદ કરેં ઔર ઈન્હેં અકેલા ન છોળેં. વરના આજ ઈન કી બારી હૈ તો કલ હમારી બારી હોગી.

સોરી ભય્યા ! ગલતી હો ગઈ, મગર ! હમ કર ભી ક્યા સકતે હૈં ? ગલતી કો માનને કે બાદ છોટે ને પરેશાની બતાતે હુવે કહા.

છોટે કુત્તે ને દુખ ભરે અન્દાઝ મેં કહા : હમ તો ઈન કા મુકાબલા નહીં કર સકતે, વોહ હમ સે ઝિયાદા તાકતવર હૈં.

તસલ્લી દેતે હુવે બળે ઝેબ્રે ને કહા : પરેશાન હોને કી ઝરૂરત નહીં, વોહ અગર્ચે તાકતવર હૈં લેકિન તાદાદ મેં હમ સે કમ હૈં, ઔર મુકાબલે મેં તાકત નહીં જઝબે કી ઝિયાદા ઝરૂરત હોતી હૈ. હાં ! પેહલે હમ ઉન સે બાત કરેંગે ઔર સમઝાને કી કોશિશ કરેંગે, અગર વોહ નહીં માને તો ફિર જો ઝરૂરી હોગા વોહ કરેંગે.

બળે કુત્તે ને શુક્રિયા અદા કરતે હુવે કહા કે આપ કી બળી મેહરબાની, પરેશાની કે વક્ત આપ ને હમારા સાથ દિયા.

શામ કા વક્ત હુવા થા, ચીતોં કે ઘર દસ્તક હુઈ તો છોટા ચીતા ઉઠ કર દરવાઝે પર ગયા.

તુમ સબ યહાં ! ક્યા કામ હૈ જો ઈધર જમ્અ હુવે હો ?

બળે કુત્તે ને ગુસ્સે સે કહા : આજ સુબ્હ જો તુમ ને હરકત કી હૈ, ઈસ કી વજહ સે હમ સબ યહાં હૈં, પેહલે અપને બળે ભાઈ કો બાહર બુલાઓ ફિર હમ બાત કરેંગે.

આવાઝેં સુન કર બળા ચીતા ભી બાહર આ ગયા, ઔર સારે પળોસિયોં કો એક સાથ દેખ કર કેહને લગા : ક્યા મસ્અલા હૈ ? ક્યૂં સબ ને હમારે દરવાઝે પર રશ લગાયા હુવા હૈ ?

બળે ઝેબ્રે ને હૌસલે કે સાથ કહા : હમ તુમ્હારે પળોસી હૈં, દુખ દર્દ મેં કામ આને વાલે હૈં, પરેશાની મેં તુમ્હારા સાથ દેતે હૈં, પિછલી સર્દિયોં મેં જબ તુમ ઝખ્મી હો ગએ થે તો તુમ્હારા ઈલાજ ભી હમ ને મિલ કર કિયા

થા, આજ જબ તન્દુરુસ્ત હો ! જાન વાપસ આ ગઈ હૈ તો અપને હી પળોસિયોં કો ધમકા રહે હો.

છોટે કુત્તે ને ભી બાત બઢાતે હુવે કહા : યેહ તો એહસાન કા સિલા નહીં થા, પળોસી કે સાથ યેહ અન્દાઝ બિલ્કુલ ભી મુનાસિબ નહીં હૈ.

પળોસિયોં કી બાતોં સે બળે ચીતે કો સમઝ આ ગયા કે વોહ દોનોં ગલતી પર થે, ઉન્હેં હરગિઝ ઐસા નહીં કરના ચાહિએ થા, ઈસ લિએ ઉસ ને નર્મ અન્દાઝ મેં કેહના શુરૂઅ કિયા :

ભાઈયો ! હમ લાલચ મેં આ ગએ થે, ઔર ખુદ કે ફાઈદે કી વજહ સે અપને હી મદદગારોં કો તક્લીફ પહોંચાને કા ઈરાદા કર બૈઠે થે. બેહતર હોગા કે આપ હમેં મુઆફ કર દેં ઔર હમ પેહલે કી તરહ મિલ કર ચૈનો સુકૂન સે રહેં.

બળે ઝેબ્રે ને ભી ઈસ બાત કી તાઈદ કરતે હુવે કહા : હમ ભી યેહી ચાહતે હૈં સબ મિલ કર રહેં, કિસી કો મુસીબત વ તક્લીફ દેને કા સબબ ન બનેં.

ફિર સુલ્હ સફાઈ હુઈ, મુઆફી તલાફી કે બાદ દોબારા સારે મિલ કર ખુશી સે રેહને લગે.

પ્યારે બચ્ચો ! માલૂમ હુવા કે મુશ્કિલ વક્ત મેં અપને પળોસિયોં, દોસ્તોં કો અકેલા નહીં છોળના ચાહિએ બલ્કે ઉન કે સાથ મિલ કર ઈસ પરેશાની કો હલ કરના ચાહિએ કે સાથ મિલ કર કરને કી બરકત સે વોહ કામ ભી હો જાતા હૈ ઔર મુસલમાન કી મદદ કરને કા સવાબ ભી મિલ જાતા હૈ.

ઝબાની ગલતી બતા દી

મૌલાના અબૂ તૈયબ અત્તારી મદની

બુખારા શેહર મેં એક બચ્ચા થા, જિસ કી ઉમ્ર તકરીબન દસ સાલ થી, ઈબ્તેદાઈ તાલીમ હાસિલ કર રહા થા કે ઈલ્મે હદીસ કા શૌક હુવા, પ્યારે નબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે લબોં સે નિકલને વાલે અલ્ફાઝ ઔર જુમ્લોં કે ઈલ્મ કી ખ્વાહિશ દિલ મેં પૈદા હુઈ. ઈસ ખ્વાહિશ કો પૂરા કરને કે લિએ વોહ અપને શેહર કે ઈલ્મે હદીસ કે બળે બળે અસાતેઝા કે પાસ પહુંચ ગયા.

ઈલ્મ હાસિલ કરને કા સિલસિલા જારી થા, રોઝાના સબક લિયા જાતા ઔર ઉસે યાદ કિયા જાતા થા, એક દિન એક ઉસ્તાઝ સાહબ સે લેક્ચર દેતે હુવે ગલતી હો ગઈ ઔર વોહ સહીહ બાત બયાન નહીં કર સકે તો ઈસ છોટે બચ્ચે ને શરમાએ ઔર ડરે બગૈર, અદબ કે સાથ અર્ઝ કી : જનાબ ! જૈસા આપ ને પઢા હૈ વૈસા નહીં હૈ, કિતાબ મેં તો કુછ ઔર લિખા હૈ.

ઉસ્તાઝ સાહબ ને અપની કિતાબ ઉઠા કર ઉસ મેં ચેક કિયા ઔર ફિર બચ્ચે સે પૂછા : બતાઓ દુરુસ્ત ક્યા હૈ ? તો બચ્ચે ને ઝબાની સારી તફ્સીલ સહીહ સહીહ બતા દી. (نزهة القاری، مقدمه، 1/107 ماخوذاً)

સમઝદાર બચ્ચો ! યેહ છોટે બચ્ચે વોહ થે જિન્હેં દુન્યા આજ "ઈમામ બુખારી" સે જાનતી હૈ, આપ કા નામ મુહમ્મદ બિન ઈસ્માઈલ બુખારી હૈ, અહાદીસ કી મશહૂર કિતાબ "સહીહ બુખારી" આપ હી કી હૈ.

ઈમામ બુખારી કી તરહ હમેં ભી ચાહિએ કે અપની તાલીમ પર ભરપૂર તવજ્જોહ દેં, જો પઢેં ઉસે સમઝેં, યાદ રખેં ઔર હમેશા અપને ટીચર્ઝ સે અદબ કે સાથ પૂછતે ઔર સીખતે રહેં.

બચ્ચા હમેં દેખ કર ક્યા સીખતા હૈ ?

મૌલાના આસિફ જહાનઝેબ અત્તારી મદની

બચ્ચા જબ તરબિયતી ઉમ્ર મેં હોતા હૈ ઉસ વક્ત બચ્ચા અલ્ફાઝ સે ઈતની નસીહત હાસિલ નહીં કરતા જિતની વાલિદૈન કે અફઆલ સે હાસિલ કરતા હૈ ક્યૂંકે બચ્ચોં પર અલ્ફાઝ સે ઝિયાદા કિરદાર અસર અન્દાઝ હોતા હૈ, અબ વાલિદૈન કા જૈસા કિરદાર હોગા બચ્ચા ઉસી અખ્લાક વ કિરદાર કે સાથ નશ્વો નુમા પાએગા મસલન આપ મુસ્કુરાએંગે તો બચ્ચા ભી મુસ્કુરાએગા, આપ નારાઝ હોંગે તો બચ્ચા ભી નારાઝ હોના સીખેગા વગૈરા. આજ હમારે મુઆશરે કી યેહ એક બદનુમા હકીકત હૈ કે વાલિદૈન કા અખ્લાક તો મનફી હોતા હૈ લેકિન બચ્ચે કે અખ્લાક કો મુસ્બત દેખને કી ખ્વાહિશ હોતી હૈ, વાલિદૈન ખુદ ચાહે કિતને હી ગુસીલે મિઝાજ કે હોં લેકિન બચ્ચા ખુશ મિઝાજ હોના ચાહિએ, વાલિદૈન ખુદ બે પરવાહ હોં લેકિન બચ્ચા એહસાસે ઝિમ્મેદારી વાલા હોના ચાહિએ, વાલિદૈન ખુદ ગાલી ગલોચ કે આદી હોં લેકિન બચ્ચે કી ઝબાન પર ગાલી નહીં આની ચાહિએ, ગરઝ યેહ કે બચ્ચે કી તરબિયત કે ઈસ દોહરે મેયાર કી વજહ સે હમારી મૌજૂદા નસ્લ અમલી તૌર પર કમઝોર ઔર મુઝતરિબ નઝર આતી હૈ, ઈન મેં ન અખ્લાક કી મઝબૂતી હોતી હૈ ન અમલ કી રગબત, ઈસ દોહરે મેયાર કી ચન્દ મિસાલેં મુલાહઝા કીજિએ ઔર અપના તજઝિયા ખુદ કીજિએ કે હમ બચ્ચોં સે ક્યા ચાહતે હૈં ઔર બચ્ચા હમેં દેખ કર ક્યા સીખતા હૈ ?

1 વાલિદૈન બચ્ચોં સે અક્સર યેહ કેહતે હૈં કે કોઈ મુશ્કિલ મેં હો તો ઉસ કી મદદ કરની ચાહિએ ઈસ સે **અલ્લાહ** પાક ખુશ હોતા હૈ ઔર સવાબ ભી મિલતા હૈ, લેકિન વોહી બચ્ચા જબ વાલિદ યા વાલિદા સે અપની પઢાઈ કે સિલસિલે મેં મદદ ચાહતા હૈ તો વાલિદૈન મસરૂફિયત કી બિના પર ઉસે ટાલ દેતે હૈં, ગોયા આપ ઉસે યેહ તાસ્સુર દેતે હૈં કે મુશ્કિલ કામ મેં મદદ ઉસી વક્ત હો સકતી હૈ જબ આપ બિલ્કુલ ફારિગ હોં. ઈસ તાસ્સુર સે બચ્ચે કે નન્હે ઝેહન મેં યેહ બૈઠ જાતા હૈ કે મુશ્કિલ મેં કિસી દૂસરે કી મદદ કરના બહોત મુશ્કિલ હૈ ક્યૂંકે ઝિન્દગી બહુત મસરૂફ હૈ.

2 બચ્ચે કો યેહ નસીહત કી જાતી હૈ કે ઝિન્દગી મેં હમેશા સચ બોલના ચાહિએ, લેકિન ઈસ ને ઈસ બાત કા ભી મુશાહદા કિયા કે જબ અબ્બૂ કા કોઈ દોસ્ત મિલને આયા તો અબ્બૂ ને ઉસી બચ્ચે કો દરવાઝે પર યેહ પૈગામ દે કર ભેજા કે ઉસ સે કેહ દો કે અબ્બૂ ઘર પર નહીં હૈં ઈસ અમલી મુશાહદે સે બચ્ચે ને સીખા કે જબ કિસી કામ સે બચના હો તો ઝૂટ કા સહારા લે લેના ચાહિએ.

3 બચ્ચે ને યેહ ભી સુન રખા થા કે ગુસ્સા કરના, લળાઈ ઝગળા કરના, ગાલી ગલોચ યેહ સબ ગન્દી બાતેં હૈં અચ્છે લોગ ઐસે કામ નહીં કરતે, લેકિન બચ્ચે ને બારહા યેહ ભી દેખા કે મમ્મી પાપા કી તો અક્સર લળાઈ હોતી હૈ ઔર જબ ભી પાપા કો ગુસ્સા આતા હૈ પાપા મમ્મા કો ગાલિયાં ભી દેતે હૈં ઔર મારતે પીટતે ભી હૈં, બચ્ચે કે લા શુઉર મેં યેહ બાત બૈઠ ગઈ કે ગુસ્સા કરના, લળાઈ ઝગળા કરના, ગાલી ગલોચ યેહ સબ બાતેં બુરી તો હૈં લેકિન જિસ પર ગુસ્સા આ જાએ તો ઈસ કા હલ યેહી હૈ કે ઉસ પર ગુસ્સા ઉતાર દિયા જાએ ઔર બુરા ભલા કેહ કર દિલ ઠન્ડા કર લિયા જાએ.

4 બચ્ચે કો કોઈ કામ દેતે હુવે યેહ નસીહત કી જાતી હૈ કે કામ વક્ત પર કરના ચાહિએ, લેકિન અક્સર દાદા જાન અબ્બૂ કો કોઈ કામ કેહતે હૈં તો અબ્બૂ ઉસ કામ કો તીન ચાર દિન તક લટકા દેતે હૈં, બચ્ચે કે ઝેહન પર યેહ નક્શ હો ગયા કે કામ મેં તાખીર કરને મેં કોઈ હરજ નહીં.

મોહતરમ વાલિદૈને કિરામ ! યેહ ચન્દ મિસાલેં ઔર ઉન કે નતીજે હમારે સામને હૈં કે બચ્ચે હમારે અફઆલ સે ક્યા સીખ રહે હૈં ? અગર વાલિદૈન કી યેહ ખ્વાહિશ હૈ કે બચ્ચે કી તરબિયત આલા અખ્લાક પર હો તો પેહલે વાલિદૈન કો ખુદ અપની અખ્લાકી હાલત દુરુસ્ત કરની હોગી, અપને રવય્યે ઔર ઝિન્દગી ગુઝારને કે અન્દાઝ મેં તબ્દીલી લાની હોગી.

અલ્લાહ પાક હમ સબ કો અચ્છે અખ્લાક અપનાને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صلَّى اللّٰه عليه واٰله وسلَّم

રૌશન મુસ્તકબિલ

દાયાં યા બાયાં?

મૌલાના શાહઝેબ અત્તારી મદની

શદીદ ગર્મી ઔર ઊપર સે મેહમાનોં કી ગેહમા ગેહમી !

આજ ઉઝૈર ને પેહલા રોઝા રખા થા, સબ રિશ્તેદાર ઔર મેહમાન બાતોં મેં મસરૂફ થે, લેકિન ! ઉઝૈર ખામોશ બૈઠા દરવાઝે કો ઘૂરે જા રહા થા જૈસે કે કિસી કા ઈન્તેઝાર કર રહા હો.

જબ ઈફ્તાર કા વક્ત કરીબ હો ગયા તો સઅદ કે પહોંચને પર ઉઝૈર કા ચેહરા ખિલ સા ઉઠા ઔર વોહ ખુશી સે પુકારા : સઅદ ! સઅદ !! વોહ ભી ઈસ કી તરફ મુતવજ્જેહ હુવા. ઉઝૈર ને હાથ મિલાને કે લિએ હાથ આગે બઢાયા તો સઅદ ને ભી બાયાં હાથ (Left Hand) આગે બઢા દિયા. ઉઝૈર ને મુસ્કુરાતે હુવે સઅદ કા દાયાં હાથ (Right Hand) પકડ કર ખુદ હી હાથ મિલાતે હુવે કહા : અરે સઅદ! કિતના અર્સા હો ગયા મગર દાયાં બાયાં અભી તક યાદ નહીં કર સકે.

ઉઝૈર !, સઅદ !! પીછે સે કિસી કી આવાઝ આઈ તો દોનોં ને મુડ કર દેખા. બાકિર !! દોનોં ને એક સાથ પુકારા, સલામ દુઆ કે બાદ યેહ તીનોં ભી દસ્તર ખ્વાન પર ઈફ્તારી કે લિએ બૈઠ ગએ.

રંગ બિ રંગે ફલોં સે સજે દસ્તર ખ્વાન ઔર તરહ તરહ કે મશરૂબાત કો દેખ કર બાકિર કેહને લગા : سُبْحٰنَ اللّٰه ! **અલ્લાહ** પાક કી કૈસી પ્યારી નેમતેં હૈં, ઉઝૈર ઔર સઅદ ભી હાં મેં હાં મિલાતે હુવે બોલે : سُبْحٰنَ اللّٰه ! سُبْحٰنَ اللّٰه !

મગરિબ કા વક્ત શુરૂઅ હોતે હી ઈફ્તારી કે એલાન હોને શુરૂઅ હો ગએ, ઈન તીનોં ને ભી બિસ્મિલ્લાહ શરીફ પઢ કર ખજૂર સે રોઝા ખોલા.

અચાનક ઉઝૈર કી નઝર સઅદ કે હાથ પર ગઈ વોહ ઉલ્ટે હાથ સે ખા રહા થા. અરે સઅદ ! યેહ ક્યા હૈ ? આપ ફિર બાએં હાથ સે ખા રહે હૈં, હમેશા દાએં હાથ સે ખાના ખાના ચાહિએ.

કહીં ઐસા તો નહીં કે તુમ્હેં બાએં ઔર દાએં હાથ કા પતા નહીં ચલતા ? બાકિર ને સઅદ સે સવાલ કિયા.

અમ્મી બહોત સમઝાતી હૈં મગર મુઝે દાયાં ઔર બાયાં સમઝ નહીં આતા. અચ્છા ! તો યેહ બતાઓ કે દિલ કહાં હૈ ? બાકિર ને સવાલ કિયા ? યહાં, સઅદ ને દિલ પર હાથ રખતે હુવે બતાયા.

બસ ! બાએં હાથ કી યેહી નિશાની હૈ કે જિસ તરફ આપ કા દિલ હૈ, બાકિર ને ઉસે સમઝાયા.

અચ્છા ભઈ ! યેહ બતાઓ કે અગર મૈં બાએં હાથ સે ખા લૂં તો ક્યા ફર્ક પળતા હૈ ? સઅદ ને ઈન દોનોં સે સવાલ કિયા.

હમ મુસલમાન હૈં ઔર મુસલમાન હર કામ મેં અપને નબી કી પૈરવી કરતા હૈ. ખાના ખાના, હાથ મિલાના, કપડે પેહનના જૈસે સારે કામ હમારે પ્યારે નબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સીધે હાથ સે કિયા કરતે થે, બાકિર ને સઅદ કો તસલ્લી સે સમઝાતે હુવે બતાયા. ઠીક ! આપ દોનોં કા બહોત શુક્રિયા, સઅદ ને કહા.

અબ તો દાયાં ઔર બાયાં ઝરૂર યાદ રહેગા, ઉઝૈર ને મુસ્કુરા કર પૂછા ? સઅદ ને ઝટ સે અપના બાયાં હાથ દિલ પે રખા ઔર કહા : જી હાં ! યેહ બાયાં ઔર યેહ દાયાં.

क्या आप जानते हैं ?

मौलाना अबू मुहम्मद अत्तारी मदनी

सवाल : अल्लाह करीम ने ज़मीन पर चलने वाले हर जानदार को किस से पैदा फ़रमाया है ?

जवाब : पानी से. (پ18، النور:45)

सवाल : हिजरत के बाद मुसलमानों के लिए बैतुल मुक़द्दस कितने अर्से तक क़िब्ला रहा ?

जवाब : 16 या 17 माह तक.

(طبقات ابن سعد، 1/186)

सवाल : क़िब्ले की तब्दीली किस दिन और किस तारीख को हुई ?

जवाब : एक क़ौल के मुताबिक बरोज़ पीर 15 रजबुल मुरज्जब सिन दो हिजरी में.

(طبقات ابن سعد، 1/186)

सवाल : रमज़ान के रोज़े कब फ़र्ज़ हुवे ?

जवाब : शाबान सिन दो हिजरी में.

(طبقات ابن سعد، 1/191)

सवाल : सदक़ए फ़ित्र का हुक्म कब हुवा था ?

जवाब : सिन दो हिजरी में. (طبقات ابن سعد، 1/191)

हुरूफ़ मिलाइए !

ج	م	و	د	ع	ر	د	س	ا
ب	پ	ل	ک	ز	ج	ھ	گ	ف
ر	ے	ت	ش	ر	ف	و	ع	ر
ا	ل	ی	ف	ا	ر	س	ا	ن
ء	ہ	ل	ی	ء	ا	ک	ی	م
ی	ی	ت	ث	ی	ٹ	ڑ	ص	غ
ل	ئ	ے	چ	ل	ط	ب	ن	م
ز	ی	ل	ع	ک	م	ا	ر	ذ

प्यारे बच्चो ! फ़रिश्तों को अल्लाह पाक ने नूर से पैदा किया है. फ़रिश्तों को मासूम कहते हैं क्यूंके वोह गुनाह नहीं कर सकते. कुछ फ़रिश्ते ईन्सानों की हिफ़ाज़त करते हैं. हर किसी के साथ दो फ़रिश्ते होते हैं जो ईन्सान की हर अच्छी और बुरी बात लिखते हैं. उन्हें किरामन कातिबीन कहते हैं. फ़रिश्तों की तादाद अल्लाह पाक को मालूम है. चार फ़रिश्ते बहोत मशहूर हैं : 1 हज़रते जिब्राईल 2 हज़रते मीकाई 3 हज़रते ईसराफ़ील 4 हज़रते ईज़राईल علیہم الصلوٰۃ والسلام

आप ने ऊपर से नीचे, दाएं से बाएं हुरूफ़ मिला कर 5 नाम तलाश करने हैं जैसे टेबल में लफ़्ज़ "फ़रिश्ते" को तलाश कर के बताया गया है.

1 جبرا 2 میکا 3 اسرا 4 عزرا 5 رعد

ઈસ્લામ ઔર ઔરત

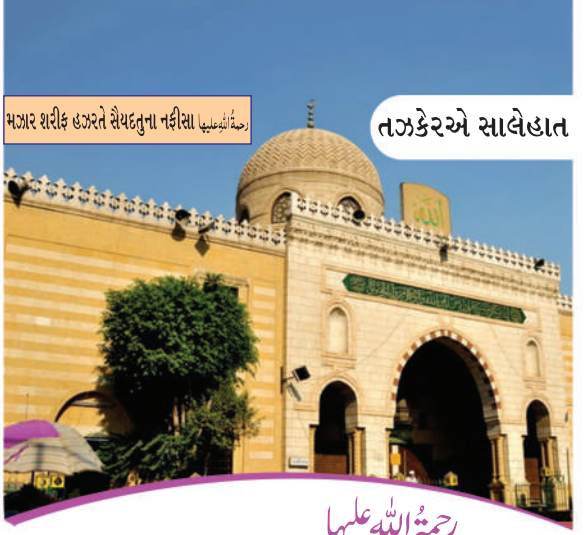
કિતની ઈદી મિલી ?

ઉમ્મે મીલાદ અત્તારિયા

યકીનન રમઝાનુલ મુબારક આશિકાને રમઝાન કે લિએ નિહાયત હી ખુશી કા મહીના હૈ, યેહી વજહ હૈ કે ઈસ મુબારક માહ કે રુખ્સત હોને પર કઈ ઉશ્શાક કે દિલ ગમ મેં ડૂબ જાતે હૈં, લેકિન ઈસ કે સાથ સાથ **અલ્લાહ** પાક ને રમઝાનુલ મુબારક કે શુક્રાને મેં એક ખુશી કા મૌકઅ ભી અતા ફરમાયા જિસે ઈદુલ ફિત્ર કે નામ સે જાના જાતા હૈ, જો કે એક અહમ ઈસ્લામી મઝહબી તેહવાર હૈ ઈસે મુસલમાન યકુમ શવ્વાલ કો જોશો ખરોશ કે સાથ મનાતે હૈં નીઝ ઈદ અરબી ઝબાન કા લફ્ઝ હૈ ઔર ઈસે ખુશી, ફરહત વગૈરા કે મઆની સે ભી તાબીર કિયા જાતા હૈ ઔર ઈસ દિન રોઝા રખને સે શરીઅતે મુતહ્હરા ને મન્અ ફરમાયા હૈ.

મુસલમાનોં મેં ઈદુલ ફિત્ર મનાને કે મુખ્તલિફ અન્દાઝ પાએ જાતે હૈં, મસલન ઈદ કે મૌકેઅ પર નએ કપડે પેહનના, ઘરોં મેં લઝીઝ ઔર તરહ તરહ કે ખાને બનવાના, રિશ્તેદારોં યા દોસ્તોં સે મુલાકાત કે લિએ જાના ઔર બૈરૂને મુલ્ક સે આ કર અપને વાલિદૈન કે સાથ ઈદ મનાના વગૈરા લેકિન ઈન સબ મામૂલાત કે સાથ સાથ ઈદ કે મૌકેઅ પર ઈદી લેને ઔર દેને કા ભી સિલસિલા હોતા હૈ, જિસ મેં માં બાપ અપને બચ્ચોં કો ઈદી કે તૌર પર પૈસે દેતે હૈં, ઈસી તરહ બચ્ચે બડે બહન ભાઈયોં સે ભી ઈદી તલબ કરતે હૈં નીઝ દીગર રિશ્તેદારોં કે બચ્ચોં કો ભી ઈદી પેશ કી જાતી હૈ.

ઈસી તરહ શાદી શુદા બેટી કે ઘર ઈદી ભિજવાને કા ભી રવાજ પાયા જાતા હૈ, યકીનન યેહ બેટિયોં સે મહબ્બત કે ઇઝહાર કા એક તરીકા હૈ, લેકિન ઈસ મૌકેઅ પર બાઝ નાખુશ ગવાર મુઆમલાત હો જાતે હૈં જિન સે સબ કો બચના ચાહિએ ઔર વોહ યેહ કે ઈદી મિલને કે બાદ ખવાતીન એક દૂસરે સે ઈસ ઈદી કા તઝકેરા કરતી હૈં ઔર મુકાબલા બાઝી શુરૂઅ હો જાતી હૈ કે મેરે ઘર વાલોં ને તો મુઝે ઇતના સારા સામાન ભેજા, તુમ્હેં "કિતની ઈદી મિલી" ઔર તુમ્હારે ઘર વાલોં ને તુમ્હેં ઈદી મેં ક્યા દિયા ? યાદ રખિએ ! ઈસ તરહ કે સવાલાત દૂસરી ઈસ્લામી બહન કો પરેશાન કર સકતે હૈં, હાલાંકે હમારા રવય્યા ઈસ કે બર અક્સ હમદર્દાના ઔર દૂસરી ઈસ્લામી બહનોં કી ખૈર ખ્વાહી વાલા હોના ચાહિએ, જિસે જો ભી ઈદી મિલે ઉસે ઉસ પર રાઝી ઔર ખુશ રેહના ચાહિએ ઔર **અલ્લાહ** કરીમ કી બારગાહ મેં શુક્ર અદા કરના ચાહિએ કે શુક્ર કરને સે નેમતોં મેં ઇઝાફા હોતા હૈ. ઈસી તરહ યહાં યેહ બાત ભી ઝરૂર મદ્દે નઝર રહે કે ઈદી દેના કોઈ વાજિબ યા લાઝમી નહીં લેહાઝા વાલિદૈન યા દીગર રિશ્તેદાર જો ભી ઈદી દેં અગર વોહ અપની ખુશી ઔર ઇસ્તેતાઅત સે દે સકતે હૈં તો બેશક દેં, લેકિન ઈસ કે લિએ ખુદ કો મશક્કત મેં ડાલને યા ખુદ પર જબ્ર કરને કી કતઅન ઝરૂરત નહીં ઔર જિસે ઈદી ન મિલી તો વોહ ભી નારાઝ ન હો ઔર ન હી દિલ છોટા કરે. નીઝ સુસરાલ વાલોં કો ઔર બિલ ખુસૂસ સાસ કો ચાહિએ કે ઈસ મુઆમલે મેં ભી અપની બહૂ કો પરેશાન ન કરેં બલ્કે આપસ મેં મહબ્બત સે રહેં. ઇન્શાઅલ્લાહ ઈદ કી ખુશિયાં દો બાલા હો જાએંગી. **અલ્લાહ** પાક હમેં શરીઅત કી રૌશની મેં ઈદ મનાને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

हज़रते सैयदतुना नफ़ीसा رحمۃ اللہ علیہا

मौलाना मुहम्मद बिलाल सईद अत्तारी मदनी

हज़रते सैयदा नफ़ीसा رحمۃ اللہ علیہا सैयदना ईमाम हसन मुजतबा رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ की पळपोती जबके ईमाम हसन के पोते हज़रते हसन अन्वर बिन ज़ैद की बेटी हैं. आप की विलादते बा सआदत मक्कतुल मुकर्रमा में 145 हिजरी में हुई, आप رحمۃ اللہ علیہا निहायत नेक, परहेज़गार, हाफ़िज़ा, मोहद्दिसा, आलिमा, आबिदा, ज़ाहिदा और वलिया थीं. **निकाह मुबारक :** आप का मुबारक निकाह हज़रते सैयदना ईस्हाक बिन जाफ़र सादिक رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا से हुवा, ईन से आप की एक बेटी उम्मे कुल्सूम और एक बेटा कासिम पैदा हुवे.[1] आप अपने शौहर के साथ मदीनए मुनव्वरा से मिस्र की तरफ़ चली गई थीं.[2] **ईबादतो रियाज़त :** हज़रते सैयदा नफ़ीसा رحمۃ اللہ علیہا का मामूल था के दिन को रोज़ा रखतीं और रात भर नमाज़ें पढ़तीं, नीज़ आप ने **30 हज किये. आप की भतीजी का कौल है : मैं ने अपनी फूफीजान हज़रते नफ़ीसा की** 40 साल ख़िदमत की, ईस अर्से में कभी ईन को रात में सोते हुवे नहीं देखा, एक बार मैं ने ईन से अर्ज़ की : आप आराम क्यूं नहीं करतीं ? फ़रमाया : कैसे आराम करूं ? जबके मेरे सामने दुश्वार मन्ज़िलें हैं जो कामयाब लोग ही तै कर सकते हैं. सैयदा नफ़ीसा رحمۃ اللہ علیہا की भतीजी से पूछा गया के आप رحمۃ اللہ علیہا क्या खाती थीं ? जवाब दिया : वोह तीन रोज़ में बस एक लुक्मा खा लिया करती थीं.[3] **विसाले पुर मलाल :** आप رحمۃ اللہ علیہا यकुम रजब को बीमार हो गईं और रमज़ान शरीफ़ के महीने तक बीमार रहीं, रमज़ान में जब मरज़ बढ़ा तो आप को मश्वरा दिया गया के आज रोज़ा तोड़ दें, आप ने फ़रमाया : 30 साल से मैं येह दुआ कर रही थी के जब मौत आए उस वक़्त मेरा रोज़ा हो और अब येह ख्वाहिश पूरी होने वाली है तो मैं रोज़ा क्यूं तोड़ूं ? येह फ़रमा कर सैयदा नफ़ीसा कुरआने करीम की तिलावत में मश्गूल हो गईं और ईसी हालत में आप का ईन्तेकाल हो गया.[4] आप का विसाल शरीफ़ 208 हिजरी में रमज़ानुल मुबारक के पुरनूर महीने में मिस्र में हुवा. आप के मज़ारे पुर अन्वार के पास दुआएं कबूल होती हैं.[5] **करामात :** यूं तो हज़रते सैयदतुना नफ़ीसा رحمۃ اللہ علیہا की कई करामतें किताबों में बयान की गई हैं लेकिन यहां ईन में से 2 करामात ज़िक्र की जाती हैं : 1 आप رحمۃ اللہ علیہا की भतीजी का बयान है के सैयदा नफ़ीसा رحمۃ اللہ علیہا जहां नमाज़ें पढ़ती थीं वहां एक टोकरी थी, जब वोह किसी चीज़ की ख्वाहिश करतीं तो वोह चीज़ टोकरी में खुद ब खुद मिल जाती, मैं ईन के पास ऐसी ऐसी चीज़ें देखती जो मेरे वेहमो गुमान में भी नहीं होती थीं, मैं नहीं जानती के वोह कौन लाता था, एक बार मैं ने ईन से हैरत का ईज़हार किया तो फ़रमाने लगीं : ज़ैनब ! जो **अल्लाह** पाक पर भरोसा कर लेता है, दुन्या उस की फ़रमां बरदार हो जाती है.[6] 2 **हाजत पूरी हो जाएगी :** अगर किसी शख्स को कोई सख्त हाजत दरपेश हो तो उसे चाहिए के नज़्र माने के अगर मेरा काम बन गया तो सैयदा नफ़ीसा के ईसाले सवाब के लिए नियाज़ का एहतिमाम करूंगा, اِنْ شَآءَ اللّٰہ उस शख्स का जैसा भी मुश्किल मस्अला होगा हल हो जाएगा, येह बहुत ही मुजर्रब अमल है. **अल्लाह** करीम की उन पर रेहमत हो और उन के सदके हमारी बे हिसाब मग़फ़ेरत हो, **अल्लाह** पाक हमें उन के नक़्शे क़दम पर चलने की तौफ़ीक अता फ़रमाए, आमीन.

(1) نور الابصار، ص207 (2) سیر اعلام النبلاء، 8/427 (3) نور الابصار، ص207 (4) تنویر الازھار، ص89، 90 ملخصاً (5) سیر اعلام النبلاء، 8/427 (6) نور الابصار، ص207 ملخصاً (7) الطبقات الکبریٰ للامام الشعرانی، 2/102 ملخصاً۔

આઓ કુરઆન પઢાએં

બિન્તે ઈસ્માઈલ બદાયૂની

ઐમન : اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ

અરીબા બાજી : وَعَلَيْكُمُ السَّلَام وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ

ઐમન : كَيْفَ حَالُكِ يَا اُخْتِي ઐ મેરી બહન આપ કી તબીઅત કૈસી હૈ ?

અરીબા બાજી : اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ عَلٰى كُلِّ حَال، وَ اَنْتِ؟ હર હાલ મેં સબ તારીફેં **અલ્લાહ** કે લિએ હૈં જો તમામ જહાન વાલોં કા પાલને વાલા હૈ. ઔર આપ કૈસી હૈં ?

ઐમન : اَنَا بِخَيْرٍ وَعَافِيَة મૈં ભી ખૈરો આફિયત સે હૂં.

અરીબા બાજી : ઐમન ! આપ કો કુરઆને કરીમ પઢાને કા તદરીસી રુકઆ મિલ ગયા.

ઐમન : જી અરીબા બાજી ! મિલ ગયા હૈ.

અરીબા બાજી : તો આપ કબ સે કુરઆને મજીદ પઢાના શુરૂઅ કર રહી હૈં ?

ઐમન : નાઝિમા બાજી કેહ રહી થીં કે આપ જલ્દ અઝ જલ્દ મદ્રસતુલ મદીના મેં બાલિગાત કો કુરઆને મજીદ પઢાને કે લિએ તશરીફ લે આઈએ.

અરીબા બાજી : યેહ તો બહોત અચ્છી બાત હૈ ઔર નેકી કે કામ મેં જલ્દી કરની ચાહિએ મેરા તો મશ્વરા હૈ કે આપ આજ હી સે કુરઆને મજીદ પઢાના શુરૂઅ કર દેં.

ઐમન સર ઝુકાતે હુવે : નહીં અરીબા બાજી ! અભી નહીં.

અરીબા બાજી : ક્યૂં ઐમન આપ ક્યૂં નહીં પઢાએંગી ? આપ તો مَاشَآءَاللّٰه હાફિઝા ભી હૈં.

અરીબા બાજી !!! લેકિન વક્ત કહાં સે લાઊં ? ઐમન ને આંખેં બન્દ કર કે ઝોર દેતે હુવે કહા.

અરીબા બાજી : વક્ત કહાં સે લાઊં, ક્યા મતલબ ? સારે કામોં કે લિએ વક્ત હૈ લેકિન કુરઆને કરીમ પઢાને કે લિએ વક્ત કહાં સે લાઊં ?

યેહ તો કોઈ ઉઝ્ર નહીં હૈ દીન કે કામ કે લિએ તો વક્ત નિકાલના પળતા હૈ હમ દુન્યા કે કામોં કે લિએ ભી તો વક્ત નિકાલતે હૈં, તો હમ દીન કે કામ કે લિએ વક્ત ક્યૂં નહીં નિકાલ સકતે ઔર સિર્ફ એક ઘન્ટા 12 મિનટ હી કી તો બાત હૈ ઔર ઈતના વક્ત તો હમ બાતોં હી મેં ગુઝાર દેતે હૈં અગર ઈસ વક્ત મેં સવાબ કમા લિયા જાએ તો મદીના મદીના ઔર વૈસે ભી મોમિન તો સવાબ કા હરીસ હોતા હૈ.

વોહ તો સબ ઠીક હૈ અરીબા બાજી ! લેકિન એક મુશ્કિલ ભી હૈ.....ઐમન ને અપની મુશ્કિલ સોચતે હુવે કહા.

મુશ્કિલ ! કૈસી મુશ્કિલ ? અરીબા બાજી ને હૈરત સે પૂછા.

મુશ્કિલ યેહ હૈ કે મુઝે અપના સ્કૂલ કા સબક ભી યાદ કરના હોતા હૈ. ઐમન ને અપની પરેશાની કી વજહ બતાતે હુવે કહા.

અરીબા બાજી : મુશ્કિલ ઝરૂર હૈ લેકિન ના મુમકિન તો નહીં ઔર આપ કો તો માલૂમ હૈ જો અમલ દુન્યા મેં જિતના ઝિયાદા મુશ્કિલ હોતા હૈ આખેરત મેં આમાલ કે પલળે મેં ઉતના હી વઝ્નદાર હોગા.

યેહ તો આપ ને બિલ્કુલ ઠીક કહા : અરીબા બાજી.

આપ **અલ્લાહ** પાક કી રિઝા હાસિલ કરને ઔર પ્યારે આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખુશનૂદી હાસિલ કરને કે લિએ એક મરતબા કુરઆને મજીદ પઢા કર તો દેખેં اِنْ شَآءَ الله આપ કે વક્ત મેં ખુદ હી બરકત હો જાએગી ઔર આપ કુરઆને મજીદ પઢાએંગી તો આપ કો ઈસ કા ઈતના સવાબ મિલેગા જિસ કા આપ અન્દાઝા ભી નહીં કર સકતીં, આપ કો પતા હૈ કે કુરઆને મજીદ કા એક હર્ફ પઢને પર 10 નેકિયાં હૈં.

ઈસ પર એક બહોત હી પ્યારી હદીસે મુબારકા હૈ, રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો કિતાબુલ્લાહ સે એક હર્ફ કિરાઅત કરે ઉસ કે લિએ દસ નેકિયોં કી મિસ્લ અજ્ર હૈ, મૈં યેહ નહીં કેહતા કે الٓمٓ એક હર્ફ હૈ બલ્કે અલિફ એક હર્ફ હૈ, લામ એક હર્ફ ઔર મીમ એક હર્ફ હૈ.

(ترمذی، 4/417، حدیث:2919)

ઐમન : سُبْحٰنَ الله !

અરીબા બાજી : તો સોચિએ અગર આપ ને કિસી કો સિર્ફ الٓمٓ સિખા દિયા તો જબ તક વોહ યેહ પઢતી રહેગી આપ કો સવાબ મિલતા રહેગા ઔર અગર આપ ને ઉસે પૂરા કુરઆને પાક મઅ તજવીદ કે પઢા દિયા તો જબ તક વોહ કુરઆને પાક પઢતી રહેગી આપ કો ઈસ કા સવાબ મિલતા રહેગા ઔર અગર ઉસ ને કુરઆને મજીદ પઢ કર ઈસ પર અમલ ભી કર લિયા તો ઈસ કે અમલ કા સવાબ આપ કો ભી મિલેગા જબકે ઈસ કે સવાબ મેં કોઈ કમી નહીં કી જાએગી. કુરઆને મજીદ પઢના ભી સવાબ, કુરઆને મજીદ પઢાના ભી સવાબ, કુરઆને મજીદ સીખના ભી સવાબ, કુરઆને મજીદ સિખાના ભી સવાબ, યહાં તક કે કુરઆને મજીદ કો દેખના ભી સવાબ હૈ.

ઔર સવાબ કા મિલના ફકત ઈસી પર મૌકૂફ નહીં હોતા બલ્કે વોહ જબ તક આગે પઢાતી રહેગી આપ કો ભી સવાબ મિલતા રહેગા ઔર જિતને લોગોં કો ઈસ ને કુરઆને મજીદ સિખાયા ઈન સબ કે કુરઆને પાક પઢને પઢાને ઔર અમલ કરને કા સવાબ આપ કો ભી મિલતા રહેગા યૂં આપ કા ફકત એક કો કુરઆને પાક પઢા દેના આપ કે લિએ સદકએ જારિયા હૈ ઔર યેહ કિસ કદર ખુશ નસીબી કી બાત હૈ.

ઐમન : બેશક યેહ તો બહોત હી ખુશ નસીબી કી બાત હૈ.

હાં ! બિલ્કુલ યેહ મકામ હર કિસી કો અતા નહીં હોતા ખુશ નસીબ હૈં વોહ લોગ જો ઈખ્લાસ કે સાથ કુરઆને કરીમ પઢાતે હૈં, **અલ્લાહ** પાક કે આખરી નબી મુહમ્મદે અરબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : તુમ મેં બેહતર વોહ હૈ જો કુરઆન સીખે ઔર સિખાએ. ઔર એક રિવાયત મેં હૈ કે "અફ્ઝલ વોહ હૈ જો કુરઆન સીખે ઔર સિખાએ".

(بخاری، 3/410، حدیث:5027، 5028)

ઐમન : سُبْحٰنَ الله !

દેખો ઐમન હર મુસલમાન કી યેહ ખ્વાહિશ હોની ચાહિએ કે વોહ ઐસા બન્દા બને જિસે **અલ્લાહ** પાક ઔર ઉસ કે હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પસન્દ કરતે હોં.

જી બિલ્કુલ ! અરીબા બાજી ! ઐમન ને તાઈદ કરતે હુવે કહા.

હાં તો ફિર સુનો !

એક દિન હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને મસ્જિદ મેં લોગોં કે કુરઆને મજીદ પઢને ઔર પઢાને કી આવાઝેં સુનીં તો આપ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને ફરમાયા : ઈન્હેં મુબારક હો યેહ વોહ લોગ હૈં જો રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો સબ સે ઝિયાદા પસન્દ થે. (معجم الاوسط للطبرانی، 5/274، حدیث:7308)

અરીબા બાજી ! મૈં اِنْ شَآءَ الله આજ હી સે કુરઆને પાક પઢાને કી નિય્યત કરતી હૂં આપ ભી દુઆ કીજિએ કે **અલ્લાહ** કરીમ મુઝે ઈસ્તેકામત અતા ફરમાએ. ઐમન ને અઝ્મ કરતે હુવે કહા.

અરીબા બાજી : આમીન.

ઈસ્લામી બહનોં કે શરઈ મસાઈલ

ઔરત કા મસ્જિદે બૈત મેં નફ્લી એતેકાફ કરના કૈસા ?

સવાલ : ક્યા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ દીન વ મુફ્તિયાને શરએ મતીન ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે રમઝાનુલ મુબારક કી બરકાત પાને કે લિએ ઔરત અપની મસ્જિદે બૈત મેં નફ્લી એતેકાફ કર સકતી હૈ ?

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

રમઝાનુલ મુબારક મેં ઔર ઈસ માહે મુબારક કે ઈલાવા ભી ઔરત અપની મસ્જિદે બૈત મેં નફ્લી એતેકાફ કર સકતી હૈ. ચુનાન્ચે તહતાવી અલલ મરાકી મેં હૈ :

”وللمراۃ الاعتکاف فی مسجد بیتھا ولا تخرج منہ اذا اعتکف فلو خرجت لغیر عذر یفسد واجبہ وینتھی نفلہ“

ઔરત કે લિએ અપની મસ્જિદે બૈત મેં એતેકાફ હૈ. જબ વોહ એતેકાફ કર લે તો ઈસ સે નહીં નિકલેગી અગર બિલા ઉઝ્ર નિકલી તો ઈસ કા વાજિબ એતેકાફ ફાસિદ હો જાએગા ઔર નફ્લી એતેકાફ મુન્તહી હો જાએગી. (طحطاوی علی المراقی، ص699)

وَاللّٰہُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُوْلُہٗ اَعْلَم صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

રમઝાન મેં ઔરત કે મખ્સૂસ અય્યામ કા એક અહમ મસ્અલા

સવાલ : ક્યા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ દીન વ મુફ્તિયાને શરએ મતીન ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે 02 રમઝાન કો ઔરત કો આદત કે મુતાબિક હૈઝ આયા ઔર આદત કે મુતાબિક 07 રમઝાન કો ખત્મ ભી હો ગયા ફિર દોબારા 14 રમઝાન કો ખૂન આ ગયા તો ક્યા યેહ હૈઝ શુમાર હોગા ? ઔર ઈસ સે રોઝા ટૂટ ગયા ?

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

દો હૈઝોં કે દરમિયાન કમ અઝ કમ પન્દરહ દિન ફાસિલા ઝરૂરી હોતા હૈ, પન્દરહ દિન સે પેહલે આને વાલા ખૂન હૈઝ નહીં બલ્કે ઈસ્તેહાઝા યાની બીમારી કા ખૂન હોતા હૈ, લેહાઝા ચૌદહ રમઝાન કો જો ખૂન આયા વોહ હૈઝ નહીં, બલ્કે ઈસ્તેહાઝા હૈ ઔર ઈસ્તેહાઝા ચૂંકે નમાઝ વ રોઝે કે મનાફી નહીં હોતા, લેહાઝા ઔરત કા રોઝા ભી ન ટૂટા.

وَاللّٰہُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُوْلُہٗ اَعْلَم صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

ઈદ્દત વાલી ઔરત કા હમ્લ સાકિત હો ગયા તો વોહ ક્યા કરે ?

સવાલ : ક્યા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ દીન વ મુફ્તિયાને શરએ મતીન ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે મેરે મામૂં કા ઈન્તેકાલ હો ગયા હૈ, ઈન્તેકાલ કે વક્ત ઈન કી બીવી હામિલા થી. ઈન્તેકાલ કે બીસ દિન કે બાદ હમ્લ સાકિત હો ગયા. અબ સવાલ યેહ હૈ કે ઈદ્દત મુકમ્મલ હો ગઈ હૈ યા ચાર માહ દસ દિન મુકમ્મલ કરને હોંગે ?

નોટ : સાકિત હોને વાલે હમલ કે આઝા બન ચુકે થે.

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

હામિલા ઔરત કી ઈદ્દત વઝએ હમ્લ યાની બચ્ચા પૈદા હોને તક હોતી હૈ ઔર હમ્લ સાકિત હોને કી સૂરત મેં, પૂરે યા બાઝ આઝા બન ચુકે હોં તો યેહ ભી વઝએ હમ્લ શુમાર હોતા હૈ ઔર ઈદ્દત મુકમ્મલ હો જાને કા હુક્મ દિયા જાતા હૈ, લેહાઝા સૂરતે મુસ્તફસિરા મેં વાકેઈ અગર હમ્લ કે આઝા બન ચુકે થે તો હમ્લ સાકિત હોતે હી ઈદ્દત મુકમ્મલ હો ગઈ.

وَاللّٰہُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُوْلُہٗ اَعْلَم صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

તન્દુરુસ્તી હમાર નેમત હૈ

અઝ : શૈખે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદરી રઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

આમ તૌર પર અસ્સી ફીસદ (80%) અમરાઝ પેટ કી ખરાબી, ઝિયાદા ખાને ઔર જો સામને આયા ઉસે પેટ મેં ડાલે જાને સે હોતે હૈં, ઈસ લિએ ગલે સળે ચિપ્સ, ટૉફિયોં, ચૉકલેટોં, કબાબ સમોસોં ઔર હોટલોં કે ગૈર મેયારી ખાનોં કે બજાએ મૌસમી ફલોં, ડ્રાઈ ફ્રૂટ્સ ઔર સબ્ઝિયોં કા ઈસ્તેમાલ કીજિએ, નીઝ ખાના ઘર કા ખાઈએ, આમ તૌર પર ઘર કા પકા હુવા ખાના અચ્છા હોતા હૈ, લેકિન જિન ઘરોં મેં તેલ, વેજીટેબલ ઘી બ કસરત ઈસ્તેમાલ હોતા હૈ ઉન ઘરોં મેં દિલ કે અમરાઝ વગૈરા ભી ઝિયાદા હો સકતે હૈં કે તિબ્બી તેહકીકાત કે મુતાબિક દિલ કે અમરાઝ, ફાલિજ, બ્રેન હેમ્બ્રેજ આમ તૌર પર તેલ કે ઝિયાદા ઈસ્તેમાલ કરને સે હોતે હૈં. ઈસી તરહ ઈઝાફી નમક કે ઈસ્તેમાલ સે ભી કઈ બીમારિયાં પૈદા હોતી હૈં, કઈ તરહ કે આઇટમ્ઝ કે ઝરીએ ઈઝાફી નમક ઈસ્તેમાલ કિયા જા રહા હોતા હૈ મસલન સર્દિયોં મેં ઉમૂમન ઉબ્લે હુવે અન્ડે નમક લગા કર ઈસ્તેમાલ કિએ જાતે હૈં. ઝરૂરી ગિઝા કે ઈલાવા મુખ્તલિફ નમકીન બીજ (Seeds) વગૈરા કે ઝરીએ યા ઝિયાદા ખાના ખાને કે ઝરીએ પેટ મેં ઝિયાદા નમક પહોંચાને સે ગુર્દોં કો નમક નિકાલને કે લિએ મેહનત ઝિયાદા કરના પળતી હૈ, ફિર ભી કુછ ન કુછ નમક ગુર્દે મેં જમ્અ હોતા રેહતા હૈ, યૂં યેહ સિલસિલા આહિસ્તા આહિસ્તા ગુર્દોં કો અમરાઝ કી તરફ લે જાતા ઔર બિલ આખિર ઉન્હેં ફેલ કર દેતા ઔર ડાયાલિસિઝ કી નૌબત આ જાતી હૈ. નમક કમ ઈસ્તેમાલ કિયા જાએ તો હાઈ બ્લડ પ્રેશર મેં ભી કમી આતી હૈ, બાઝ અવકાત આદમી કો પતા ભી નહીં ચલતા એક દમ બ્લડ પ્રેશર હાઈ હો જાતા હૈ જિસ કી વજહ સે કઈ મરતબા બ્રેન હેમ્બ્રેજ હો જાતા ઔર જાન પર બન જાતી હૈ. વઝ્ન ઝિયાદા હોને, તેલ, ઘી ઔર તલી હુઈ ચીઝોં કો બ કસરત ઈસ્તેમાલ કરને સે ભી આમ તૌર પર યેહ મરઝ હો જાતા હૈ, યૂં હી મીઠી ચાએ ઝિયાદા પીને યા ઝિયાદા મિઠાસ ખાને સે શૂગર હો જાતી હૈ. મૈં ને નોટ કિયા હૈ કે ઘરોં મેં જો ડિશેં પકતી હૈં ઉન મેં ઉમૂમન મિઠાસ ઝિયાદા હોતી હૈ, ડબલ ટ્રિપલ ચીની ડાલતે હૈં, જિસ કા નતીજા શૂગર ઔર દીગર બીમારિયાં હોતી હૈં. મદની મુઝાકરોં મેં બારહા મૈં ઈસ તરહ કી બાતેં કેહતા રેહતા હૂં તાકે ઉમ્મત કો નફ્અ હો. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ એક તાદાદ હોગી જો મદની મુઝાકરે મેં સેહત કે બારે મેં મુફીદ બાતેં સુન સુન કર અમલ કરતી હોગી, ઉન કા કુછ ન કુછ એહતિયાત કા ઝેહન બનતા હોગા, લેહાઝા ઈબાદત પર કુવ્વત હાસિલ કરને કી નિય્યત સે એહતિયાત કીજિએ, સેહત અચ્છી હોગી તો اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ નમાઝ મેં ભી દિલ લગેગા, રોઝે ભી રખ સકેંગે ઔર દૂસરી ઈબાદાત ભી અચ્છે અન્દાઝ સે અદા હો જાએંગી, **અલ્લાહ** પાક કે દીન કી ખિદમત કે લિએ ભાગ દૌળ ઔર સુન્નતેં સીખને કે લિએ મદની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સફર કર સકેંગે. અગર શૂગર હાઈ હોગી, ખૂન મેં કોલેસ્ટ્રોલ લેવલ બઢા હુવા હોગા, તરહ તરહ કી બીમારિયાં અપને અન્દર લિએ હુવે હોંગે તો બદન મેં સુસ્તી હોગી, ઔર દીન કી ખિદમત ઔર દુન્યવી કામ કરને કા દિલ નહીં ચાહેગા. **અલ્લાહ** પાક અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ હમેં અપની સેહત કી હિફાઝત કરને કી તૌફીક નસીબ ફરમાએ. اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللّٰه عليه واٰله وسلَّم

દીને ઈસ્લામ કી ખિદમત મેં આપ ભી દાવતે ઈસ્લામી કા સાથ દીજિએ ઔર અપની ઝકાત, સદકાતે વાજિબા વ નાફિલા ઔર દીગર મદની અતિય્યાત (Donation) કે ઝરીએ માલી તઆવુન કીજિએ !

આપ કે ચન્દે કો કિસી ભી જાઇઝ, દીની, ઈસ્લાહી (Reformatory), ફલાહી (Welfare) ખૈર ખ્વાહી ઔર ભલાઈ કે કામ મેં ખર્ચ કિયા જા સકતા હૈ